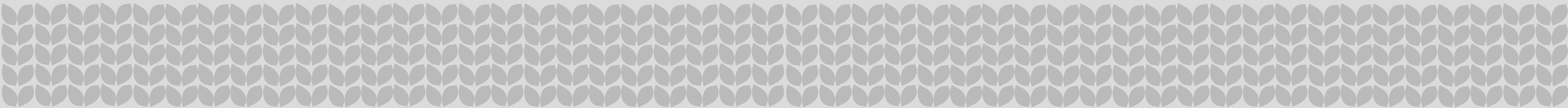

The image features a central text area framed by thick yellow lines. The top line starts with a curve on the left, goes straight across, and ends with a circle. The bottom line starts with a circle on the left, goes straight across, and ends with a curve on the right. The background is a light gray field with a repeating pattern of small, stylized leaves. The text is centered within this field.

**MUSEUM LOBBY DESIGN
ENVIRONMENTAL GRAPHICS**

**Σχεδιασμός περιβαλλοντικών γραφικών στο Λόμπι του Μουσείου
Καπνού του Δήμου Καβάλας**

**Environmental graphic design in the lobby of the Tobacco Museum of
the municipality of Kavala**

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής | Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού | Τμήμα
Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής | Ακ. Έτος: 2021 - 2022

Φοιτητής:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ
Α.Μ.: 16043

Επιβλέπουσες καθηγήτριες:

Ελένη Ρωμούδη | Θεοδοσία Φωκίδου

Εξεταστική επιτροπή:

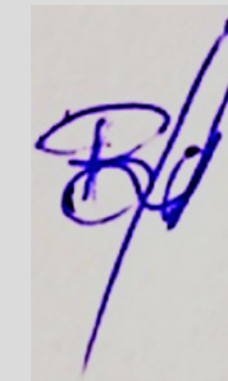
Ρωμούδη Ελένη | Πάγκαλος Παναγιώτης | Πάνος Παναγιώτης

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Βασίλειος Νικολαΐδης του Ελευθέριου, με αριθμό μητρώου 16043 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι ο συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έγινε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

Περιεχόμενα

Πίνακας Εικόνων	7
Περίληψη	8
Summary	9
Εισαγωγή	10
1 Βασικές Έννοιες	12
1.1 Περιβαλλοντικά Γραφικά	14
1.1.1 Το Φάσμα της Δραστηριότητας των Περιβαλλοντικών Γραφικών (EGD)	14
1.1.2 Η Σημασία των Περιβαλλοντικών Γραφικών (EGD) Σήμερα	15
1.1.3 Η Διαδικασία Σχεδίασης των Περιβαλλοντικών Γραφικών	15
1.2 Τα Βασικά Στοιχεία της Γλώσσας των Περιβαλλοντικών Γραφικών	15
1.3 Παραδείγματα	17
1.4 Μουσειακός Οργανισμός	21
1.4.1 Ο Ορισμός του Μουσείου	21
1.4.2 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή	21
1.4.3 Θεματικά μουσεία	22
1.4.4 Η Ταξινόμηση των Λειτουργιών του Μουσείου	23
1.5 Μουσειακό Λόμπι	24
1.5.1 Ορισμός του Μουσειακού Λόμπι	24
1.5.2 Οι Τέσσερις Λειτουργίες του Λόμπι	24
1.5.3 Η Οπτική του Επισκέπτη	25
1.6 Συμπεράσματα	26
2 Το Μουσείο Καπνού και τα Καπνά στην Πόλη της Καβάλας	28
2.1 Η Βιομηχανία Καπνού	30
2.2 Το Μουσείο Καπνού του Δήμου Καβάλας	33
2.2.1 Φιλοσοφία Όραμα-Αξίες	36
2.2.2 Οπτική Ταυτότητα του Μουσείου	36
2.3 Συμπεράσματα	39
3 Υπάρχουσες Προσεγγίσεις	40
3.1 Site – Specific Installation_ Hammer Museum_ Yunhee Min_ 2019.	42
3.2 Environmental Graphics_ Kunstgewerbemuseum_ Double Standards & Kuehn Malvezzi_ 2014	44
3.3 Environmental Graphics_ Children’s Museum of the Arts_ The New School’s Parsons School of Design_ 2017.	46
3.4 Συμπεράσματα	48

4 Σχεδιασμός του Λόμπι του Μουσείου Καπνού	50
4.1 Ορισμός Σχεδιαστικού Προβλήματος	52
4.2 Διερεύνηση και Αξιολόγηση της Υπάρχουσας Κατάστασης	52
4.2.1 Αρχιτεκτονικά Χαρακτηριστικά του, υπό Διαμόρφωση Χώρου	52
4.2.1.1 Αποτύπωση χώρου _ Αρχιτεκτονικά σχέδια	54
4.2.2 Χρήστες / Επισκέπτες	56
4.2.2.1 Το μουσειακό κοινό	56
4.2.2.2 Το κοινό του Μουσείου Καπνού του Δήμου Καβάλας	56
4.2.3 Συνέντευξη	56
4.3 Οπτική Επεξεργασία	58
4.3.1 Βασικό Ερευνητικό Οπτικό Υλικό	58
4.3.2 Πίνακας Οπτικής Γλώσσας	62
4.3.3 Βιβλιοθήκη Μοτίβων	64
4.4 Συνθετική Διαδικασία Σχεδιασμού	72
4.4.1 Κριτήρια Σχεδίασης	72
4.4.2 Κεντρική Ιδέα και Περιγραφή Σχεδιασμού	72
4.4.3 Πίνακες Διαθέσεων (mood boards)	73
4.4.4 Οργανόγραμμα	73
5 Σχεδιαστικές απεικονίσεις	74
5.1 Περιβαλλοντικά Γραφικά στο Λόμπι του Μουσείου	76
5.2 Διαδραστικός Τοίχος	88
5.2.1 Τεχνολογίες	90
5.3 Εφαρμογές σε Προϊόντα του Μουσειακού Καταστήματος	92
6 Έρευνα Υλικών	104
7 Συμπεράσματα	108
7.1 Συνολική Εικόνα Σχεδιασμού	110
7.2 Προτάσεις βελτίωσης της σχεδίασης	110
Βιβλιογραφικές Αναφορές	112
Γκρίζα βιβλιογραφία	113
Πηγές Εικόνων	114
Παράρτημα	115

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: Γραφικά δαπέδου που δείχνουν το σημείο εκκίνησης	17
Εικόνα 2: Γραφικά δαπέδου που βρίσκουν τις μηχανές ανά αριθμό	17
Εικόνα 3: Χάρτης “Tube” του μετρό του Λονδίνου που δημιουργήθηκε αρχικά από τον Χάρι Μπεκ και χάρτης του Πανεπιστημίου	18
Εικόνα 4: Κάτοψη ισογείου και φωτογραφίες του Κτηρίου Αρχιτεκτονικής	19
Εικόνα 5: Επανασχεδιασμένες εικόνες του ισογείου	20
Εικόνα 6: Επανασχεδιασμένες εικόνες μιας σκάλας	20
Εικόνα 7: Καπναποθήκες στην Καβάλα στις αρχές του 20ου αι.	30
Εικόνα 8: Η συλλογή καπνού από τις καπνοκαλλιέργειες.	31
Εικόνα 9: Χάρτης με τις καπναποθήκες της Καβάλας στα τέλη του 19ου με αρχές του 20ου αιώνα	31
Εικόνα 10: Καπνεργάτες εν ώρα εργασίας μέσα στις καπναποθήκες	32
Εικόνα 11: Το λογότυπο του μουσείου καπνού	33
Εικόνα 12: Το κτίριο και η είσοδος όπου στεγάζεται το μουσείο	33
Εικόνα 13: Ο χώρος με τα εκθέματα του μουσείου (εργαλεία και μηχανήματα επεξεργασίας του καπνού).	34
Εικόνα 14: Πάγκος εργασίας και μηχανήμα επεξεργασίας του καπνού	35
Εικόνα 15: Φωτογραφίες τις εποχής και ζωγραφιές που απεικονίζουν την επεξεργασία του καπνού ανά τα χρόνια	35
Εικόνα 16: Βιβλία σχετικά με τον καπνό και την πόλη	37
Εικόνα 17: Το λογότυπο του μουσείου	37
Εικόνα 18: Μπροστινή σελίδα του ενημερωτικού φυλλαδίου	37
Εικόνα 19: Πληροφορίες του φυλλαδίου σχετικά με το μουσείο	37
Εικόνα 20: Το πίσω μέρος του φυλλαδίου	37
Εικόνα 21: Poster	37
Εικόνα 22: Η ιστοσελίδα του μουσείου καπνού του Δήμου Καβάλας	38
Εικόνα 23: Το μουσείο hammer στο Los Angles	42
Εικόνα 24: Up close in distance, hammer museum projects, los angeles 2019	43
Εικόνα 25: Η σκάλα του μουσείου που οδηγεί στους χώρους εκθεμάτων.	43
Εικόνα 26: Η χρωματική παλέτα του έργου	43
Εικόνα 27: Η είσοδος στο Kunstgewerbemuseum στο Kulturforum	44
Εικόνα 28: Το εξωτερικό του μουσείου	44
Εικόνα 29: Το εσωτερικό του κτιρίου του Kunstgewerbemuseum	45
Εικόνα 30: Κλιμακοστάσιο	45
Εικόνα 31: Ο χώρος έκδοσης εισιτηρίων στο μουσείο	45
Εικόνα 32: Γραφικό κόκκινο μονοπάτι στους διαδρόμους του κτιρίου	45

Εικόνα 33: Το κόκκινο μονοπάτι μέσα στο κτίριο	45
Εικόνα 34: Το κτίριο του παιδικού μουσείου τέχνης	46
Εικόνα 35: Το λόμπι του μουσείου	47
Εικόνα 36: Χώρος παιχνιδιού	47
Εικόνα 37: Τομή του κτηρίου με τους χρωματικούς διαδρόμους και χρωματική παλέτα	47
Εικόνα 38: Κάτοψη του μουσείου CMA	47
Εικόνα 39: Διαδραστικός φωτεινός τοίχος στον χώρο εισόδου του μουσείου	47
Εικόνα 40: Μια σειρά από διχρωικά ακρυλικά πάνελ που κρέμονται από την οροφή μπροστά από τα μεγάλα παράθυρα με νότιο προσανατολισμό επιτρέπουν στο φως διαφορετικών χρωμάτων να ανακλάται και να μεταδίδεται ταυτόχρονα.	47
Εικόνα 41: Η είσοδος στο κτήριο του μουσείου καπνού	53
Εικόνα 42: Ο κύριος χώρος μετάβασης του κτηρίου κατά την είσοδο της σε αυτό	53
Εικόνα 43: Ο δεύτερος χώρος μετάβασης μετά της εισόδου που οδηγεί στην είσοδο του εκθεσιακού χώρου του μουσείου καπνού.	53
Εικόνα 44: Ο αρχικός χώρος εισόδου του κτηρίου από την οπτική του επισκέπτη φεύγοντας από το μουσείο και το κτήριο γενικότερα.	53
Εικόνα 45: Η έξοδος από το πίσω μέρος του κτηρίου.	53
Εικόνα 46: Αισθητήρες, μαξιλαράκια ηλεκτροδίων	91
Εικόνα 47: Ηλεκτρική βαφή	91
Εικόνα 48: Πλακέτα αφής με ασπίδα ηλεκτροδίου, συνδεδεμένα όλα τα καλώδια αφής και ήχου με το λάπτοπ	91
Εικόνα 49: Μicro ηχεία	91
Εικόνα 50: Ινριτ συσκευή με πολλαπλές θήρες για την χρήση πολλών ηχείων ταυτόχρονα	91
Εικόνα 51: Προτζέκτορας προβολής	91
Εικόνα 52: Ρολά βινυλίου ταπετσαρίες για επιδαπέδιες και επιτοιχίες επικαλύψεις	106
Εικόνα 53: Ρολό βινυλίου	107
Εικόνα 54: Corian	107
Εικόνα 55: Πάγκος ρεσεψιόν από Κοριανό	107
Εικόνα 56: Γυψοσανίδα	107
Εικόνα 57: Φωτιστικό LED Philips	107
Εικόνα 58: Πτυσσόμενη ράμπα αναπήρων	107

Περίληψη

Στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η εφαρμοσμένη έρευνα και συγκεκριμένα η δημιουργία και η ανάδειξη του λόμπι ενός μουσείου. Ως μελέτη περίπτωσης επιλέχτηκε το Μουσείο Καπνού του Δήμου Καβάλας το οποίο στεγάζεται προσωρινά στο κτίριο όπου βρισκόταν στο παρελθόν ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού (ΕΟΚ). Μετά από επιτόπια έρευνα διαπιστώθηκε η ανάγκη προβολής και προώθησης της φιλοσοφίας και της οπτικής ταυτότητας του μουσειακού αυτού οργανισμού σε έναν χώρο συνάντησης και χαιρετισμού, υποδοχής επισκεπτών και προετοιμασίας τους για την επίσκεψη στο μουσείο. Πρόκειται για έναν χώρο που εξυπηρετεί πρακτικές λειτουργίες και ευνοεί τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.

Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει την δημιουργία περιβαλλοντικών γραφικών που θα εξυπηρετούν τις λειτουργίες της σήμανσης και του προσανατολισμού στο χώρο. Ταυτόχρονα αποτελεί μια σύνθετη οπτική αφήγηση, επταξημένη με εμπειρίες, που βασίζονται στη χρήση έξυπνων τεχνολογιών. Ακόμη, περιλαμβάνει και τη σχεδίαση ελεύθερου συστήματος έκθεσης αναμνηστικών μουσειακών προϊόντων/σουβενίρ σε συνδυασμό με τα θεματικά σχέδια της συλλογής. Η σχεδίαση έχει γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μην παραβιάζει τις εισόδους των χώρων διαφορετικής χρήσης εκτός του μουσείου και προφανώς σέβεται τα όρια του ιστορικού αυτού κτιρίου.

Συγκεκριμένα, δημιουργείται ένας καινοτόμος οπτικός κώδικας μιας νέας οπτικής γλώσσας που περιλαμβάνει, αποσπασματικά, τα οποιαδήποτε οπτικά στοιχεία που, εν δυνάμει, θα μπορούσαν να αποτελέσουν το περιεχόμενο των γραφικών σχεδίων, σημάτων και σημάνσεων των περιβαλλοντικών γραφικών και των εφαρμογών που συμπληρώνουν την πρόταση. Σχεδιάζονται οι επιδαπέδιες και οι επιτοίχιες επικαλύψεις, η ρεσεψιόν, το πωλητήριο αναμνηστικών αντικειμένων, μια γραφιστική σύνθεση/χαρτογράφηση των επτά θεματικών ενοτήτων, σύμφωνα με τις οποίες οργανώνεται η έκθεση και ένας τοίχος διαδραστικής αφήγησης εκπαιδευτικού και ενημερωτικού χαρακτήρα.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας ακολουθείται εμπειρική έρευνα καθώς αναζητούνται λύσεις σε πρακτικά ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιείται βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τα περιβαλλοντικά γραφικά, τους μουσειακούς οργανισμούς και τις λειτουργίες των μουσειακών λόμπι. Εφαρμόζονται εργαλεία ποιοτικής έρευνας όπως η συνέντευξη και η συμπεριφορική παρατήρηση για τη διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης και παρουσιάζονται ορισμένα παραδείγματα υπαρχόντων προσεγγίσεων. Άλλα εργαλεία που χρησιμοποιούνται κατά τη συνθετική διαδικασία είναι οι σχεδιαστικές απεικονίσεις του χώρου και τα μοντέλα εφαρμογής των προϊόντων του μουσειακού καταστήματος. Επιπλέον πραγματοποιείται έρευνα υλικών και τέλος, εξάγονται τα συμπεράσματά μας σχετικά με τη συνολική εικόνα του σχεδιασμού και παρατίθενται προτάσεις βελτίωσης της σχεδίασης.

Εν κατακλείδι, ο προτεινόμενος σχεδιασμός περιβαλλοντικών γραφικών και εφαρμογών θεωρείται ως μια επαρκής ενίσχυση στον χώρο της εισόδου του κτιρίου όπου στεγάζεται προσωρινά η έκθεση του μουσείου, με δυνατότητες ανάπτυξης, αφενός της ίδιας της οπτικής γλώσσας, εμπλουτίζοντας την ποικιλία των θεματικών σχεδίων, και αφετέρου με την περαιτέρω ανάπτυξη της διαδραστικής αφήγησης με στόχο την ενσωμάτωση καινοτόμων βιωματικών εμπειριών, στη βάση πάντα του εκάστοτε μουσειακού κοινού.

Summary

The aim of the present thesis essay is the applied research and specifically the creation and promotion of the lobby of a museum. The Tobacco Museum of the Municipality of Kavala, which is temporarily housed in the building where the National Tobacco Organization (EOK) was located in the past, was chosen as a case study. After on-site research, it was established the need to display and promote the philosophy and visual identity of this museum organization in a meeting and greeting area, welcoming visitors and preparing them for the visit to the museum. It is a space that serves practical functions and favors social interactions.

The design includes the creation of environmental graphics that will serve the functions of marking and orientation in space. At the same time it is a complex visual narrative, augmented with experiences based on the use of smart technologies. It also includes the design of a free exhibition system of souvenir museum products in combination with the thematic designs of the collection. The design has been done in such a way that it doesn't violate the entrances of the spaces of different use outside the museum and obviously respects the boundaries of this historic building.

Specifically, an innovative visual code of a new visual language is created that includes, fragmentarily, any visual elements that could potentially constitute the content of the graphic designs, signs and markings of the environmental graphics and applications that complete the proposal. The floor and wall coverings, the reception desk, the souvenir shop, a graphic composition mapping the seven thematic sections, according to which the exhibition is organized, and an interactive narrative wall of an educational and informative nature are being designed.

Empirical research is followed for the preparation of the thesis as solutions to practical issues are sought. More specifically, a literature review is carried out on environmental graphics, museum organizations and the functions of museum lobbies. Qualitative research tools such as interviewing and behavioral observation are applied to investigate the existing situation and some examples of existing approaches are presented. Other tools used during the synthesis process are the design illustrations of the space and the application models of the museum store products. In addition, material research is carried out and finally, our conclusions regarding the overall picture of the design are drawn and listed design improvement suggestions.

In conclusion, the proposed design of environmental graphics and applications is considered as a sufficient reinforcement in the area of the entrance of the building where the museum exhibition is temporarily housed, with development possibilities, on the one hand, of the visual language itself, enriching the variety of thematic designs, and on the other hand, with the further development of interactive storytelling with the aim of integrating innovative experiential experiences, always at the base of each museum audience.

Εισαγωγή

Ο κόσμος αλλάζει ραγδαία από τη βιομηχανική επανάσταση και μετά ενώ ταχύτατα μεταβάλλεται στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα με τη βοήθεια της τεχνολογικής εξέλιξης. Οι πόλεις μεγαλώνουν και γίνονται περίπλοκα κέντρα διαβίωσης μακριά από την ανθρώπινη κλίμακα. Ωστόσο, οι άνθρωποι που προέρχονται από μικρές περιοχές πρέπει να ζουν σε αυτά τα συγκροτήματα λόγω της δύσκολης συνθήκης διαβίωσής τους στην επικράτεια τους. Άνθρωποι όχι μόνο μετανάστες αλλά και ντόπιοι προτιμούν να μείνουν στα δικά τους εδάφη και δεν συμμετέχουν στη ζωή της πόλης. Ειδικά για τους ανθρώπους αυτούς που δεν είναι συνηθισμένοι στη ζωή της μεγάλης πόλης, η αίσθηση της αποξένωσης και του φόβου είναι υψηλότερη. Υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση τώρα για υγιή επικοινωνία από ότι στο παρελθόν. Επικοινωνία μεταξύ ντόπιων και νεοφερμένων, καθώς και επικοινωνία μεταξύ των κτριών και των χρηστών είναι ζωτικής σημασίας για ένα εφήμερο μέλλον. Ο καθένας μας έχει τις δικές του δεξιότητες επικοινωνίας, όπως το επίπεδο της φωνής, τη στάση του σώματος, την οπτική επαφή και τις συνοδευτικές χειρονομίες εκτός από τη γλώσσα ομιλίας και τις χρησιμοποιεί όταν συναντά για να δώσει μια εικόνα για τον εαυτό του. Ομοίως, το δομημένο περιβάλλον έχει τη δική του χωρική γλώσσα. Αλλά σήμερα, ενώ τα κτίρια μεγαλώνουν, οι γλώσσες τους γίνονται δυσνόητες. Πολυλειτουργικές, πολύπλοκες και πολυσύχναστες δομές όπως νοσοκομεία, αεροδρόμια, πανεπιστημιακά κτίρια γίνονται όλο και πιο δύσκολο να γίνουν αντιληπτά, να μαθευτούνε, να είναι εύκολα πλοηγήσιμα και να καλύπτουν βασικές ανάγκες. Υπάρχει ανάγκη να περιοριστούν οι αστικοί χώροι σε ανθρώπινες διαστάσεις δημιουργώντας μια παγκόσμια γλώσσα για την καλύτερη κατανόηση των σχέσεων μεταξύ των χώρων και του τι λένε οι χώροι. Για τη δημιουργία αυτής της παγκόσμιας γλώσσας, τα οπτικά στοιχεία της γραφιστικής, φωτογραφίες, εικονογραφήσεις και εικονογράμματα δίπλα στην τυπογραφία είναι οι μη αμφισβητούμενες καλύτερες λύσεις. Οι σημάνσεις και τα γραφικά είναι κυρίως σχεδιασμένα σύμφωνα με τις κύριες γλώσσες της πόλης και στα αγγλικά για τους επισκέπτες.

Αντικείμενο

Αντικείμενο της πτυχιακής εργασίας είναι η ανάδειξη του lobby του μουσείου καπνού του Δήμου Καβάλας. Το μουσείο στεγάζεται στο κτήριο που στο παρελθόν στεγαζόταν ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού, με σκοπό την παρουσίαση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας των ανατολικών καπνών. Μετά από επιτόπια έρευνα διαπιστώθηκε η ανάγκη προβολής και προώθησης της φιλοσοφίας και της οπτικής ταυτότητας του συγκεκριμένου μουσειακού οργανισμού σε έναν χώρο συνάντησης και χαιρετισμού, υποδοχής επισκεπτών και προετοιμασίας τους για την επίσκεψη στο μουσείο. Πρόκειται για χώρο που αφενός μεν εξυπηρετεί πρακτικές λειτουργίες και αφετέρου ευνοεί τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Ο σχεδιασμός θα δημιουργεί περιβαλλοντικά γραφικά που θα εξυπηρετούν τις λειτουργίες της σήμανσης, κατεύθυνσης και ταυτόχρονα θα αποτελεί μια σύνθετη οπτική αφήγηση, επαυξημένη με εμπειρίες, που θα βασίζονται στη χρήση έξυπνων τεχνολογιών. Επίσης, θα περιλαμβάνει και τη σχεδίαση ελεύθερου συστήματος έκθεσης αναμνηστικών μουσειακών προϊόντων/σουβενίρ σε συνδυασμό με τα θεματικά σχέδια της συλλογής. Η σχεδίαση θα γίνει με τρόπο ώστε να μην παραβιάζει τις εισόδους των χώρων για διαφορετική χρήση εκτός του μουσείου και θα σβέεται τα όρια του ιστορικού αυτού κτιρίου.

Μεθοδολογία

Για την επεξεργασία της πτυχιακής εργασίας ακολουθείται εμπειρική έρευνα αναζητώντας λύσεις για πρακτικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιείται βιβλιογραφική επισκόπηση, η οργάνωση και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της βιβλιογραφίας. Για την συλλογή των πληροφοριών αναζητήθηκε ξένη αλλά και ελληνική βιβλιογραφία, άρθρα και διαδικτυακοί τόποι, που αφορούν τους τομείς των περιβαλλοντικών γραφικών, των οπτικών επικοινωνιών και των μουσειακών λόμπι.

Στο κομμάτι της δημιουργικής σχεδίασης θα γίνει χρήση εργαλείων ποιοτικής έρευνας όπως συνέντευξη με υπεύθυνους γραφείων του μουσείου και συμπεριφορική παρατήρηση των επισκεπτών στον χώρο του λόμπι και τον εκθεμάτων. Στην συνέχεια θα ακολουθήσει η έρευνα και σχεδίαση των αναμνηστικών μουσειακών προϊόντων που θα ήταν απαραίτητα για πώληση μέσα στον χώρο του λόμπι. Άλλα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στη συνθετική διαδικασία είναι οι σχεδιαστικές απεικονίσεις των περιβαλλοντικών γραφικών, δισδιάστατα σχέδια και μοντέλα εφαρμογής. Η ολοκληρωμένη παρουσίαση της σχεδιαστικής πρότασης μας δίνει τη δυνατότητα για την εξέταση ορισμένων αρχών σχεδίασης που διατυπώνονται ως σχεδιαστικά κριτήρια και απαιτήσεις. Τα προηγούμενα αναλύονται σε σχέση με τα αποτελέσματα του σχεδιασμού και διατυπώνονται με τη μορφή συμπερασμάτων.

Δομή

Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζονται βασικές έννοιες που αφορούν στη μελέτη του συγκεκριμένου σχεδιαστικού προβλήματος. Ορίζονται τα «περιβαλλοντικά γραφικά» ως ένας νέος τομέας δημιουργικού σχεδιασμού που συνδυάζει την εσωτερική αρχιτεκτονική, το σχεδιασμό τοπίου, το βιομηχανικό σχεδιασμό, τον αστικό σχεδιασμό, τη γραφιστική και τη συμπεριφορική ψυχολογία. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται δυο παραδείγματα. Στη συνέχεια εξετάζεται ο όρος «μουσειακός οργανισμός», τι είναι το μουσείο, ποια είδη μουσείων υπάρχουν και ποιες είναι οι λειτουργίες που παρέχει ένας τέτοιος χώρος. Τέλος, παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με το «μουσειακό λόμπι» όπως το ποιος είναι ο ρόλος του σε ένα μουσείο, ποιες είναι οι βασικές λειτουργίες του και ποια είναι η οπτική του επισκέπτη μέσα σε αυτό τον χώρο.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στο Μουσείο Καπνού του Δήμου Καβάλας, στην ιστορία της βιομηχανίας του καπνού στην πόλη, στα καπνεργαστάσιά της, στη ζωή των καπνεργατών και στο πόσο σημαντικό ρόλο στην ταυτότητα της πόλης έπαιξαν τα παραπάνω. Επιπλέον, περιγράφεται το περιεχόμενο του μουσείου, τα μουσειακά εκθέματα και ο περιβάλλοντας χώρος. Επίσης, αναφερόμαστε στη φιλοσοφία και το όραμα του μουσείου για το μέλλον και γίνεται η ανάλυση της οπτικής μουσειακής του ταυτότητας.

Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τρία παραδείγματα υπαρχόντων προσεγγίσεων με περιβαλλοντικά γραφικά και installations τύπου wayfinding που έχουν υλοποιηθεί κατά την τελευταία 10ετία. Κύριος σκοπός και των τριών παραδειγμάτων είναι να δημιουργήσουν ένα ευχάριστο και ασφαλές κλίμα στους πελάτες κατά την είσοδό τους στα εκάστοτε μουσεία με την χρήση διάφορων τεχνικών, τη δημιουργία απλών συστημάτων σήμανσης και καθοδήγησης ή ακόμη και την κάλυψη άλλων λειτουργικών αναγκών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθεται ο ορισμός του σχεδιαστικού προβλήματος (brief) της εργασίας, διερευνάται και αξιολογείται η υπάρχουσα κατάσταση που αφορά στο χώρο εισόδου, από το κτίριο προς τον εκθεσιακό χώρο. Περιγράφονται τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του και οι χρήστες/επισκέπτες του. Στην συνέχεια, παρουσιάζεται το βασικό οπτικό υλικό επεξεργασίας που αποτελείται από επιλεγμένα εκθέματα. Στη βάση του υλικού αυτού δημιουργούμε την οπτική γλώσσα, στυλιζαρισμένα αντικείμενα και βιβλιοθήκη μοτίβων, δηλαδή έναν οπτικό κώδικα που θα αποτελέσει τον οδηγό του σχεδιασμού των περιβαλλοντικών γραφικών και των θεματικών σχεδίων για προϊόντα. Τέλος, στο ίδιο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η συνθετική διαδικασία σχεδιασμού δηλαδή τα κριτήρια σχεδίασης, η κεντρική ιδέα, οι πίνακες διαθέσεων και το οργανόγραμμα το οποίο αποτυπώνει με απλό τρόπο τις λειτουργίες του λόμπι.

Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει 2D και 3D σχεδιαστικές απεικονίσεις σχετικά με τα περιβαλλοντικά γραφικά και τις λειτουργίες [ρεσεψιόν, πωλητήριο αναμνηστικών] στο Λόμπι του μουσείου καπνού. Επιπλέον, παρουσιάζεται η διαδραστική οπτική αφήγηση, περιγράφονται οι απαραίτητες τεχνολογίες και η εφαρμογή τους στο χώρο, και μοντελοποιείται η εμπειρία του χρήστη εφαρμόζοντας εννοιολογικό μοντέλο, σενάριο χρήστη και story board. Στο κεφάλαιο περιλαμβάνεται επίσης η μοντελοποίηση της προτεινόμενης συλλογής αναμνηστικών αντικειμένων που αποτελείται από μπλουζάκια, πάνινες τσάντες, κούπες, καπέλα και μπρελόκ.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα των υλικών απαραίτητων για την υλοποίηση του προτεινόμενου σχεδιασμού, με βασικό κριτήριο εκείνα να είναι οικολογικά και ανακυκλώσιμα.

Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα τελικά συμπεράσματα όσον αφορά την συνολική εικόνα του σχεδιασμού και κάποιες προτάσεις βελτίωσης της σχεδίασης.

Λέξεις Κλειδιά

Περιβαλλοντικά Γραφικά

Τα περιβαλλοντικά γραφικά είναι οπτικά σχέδια που δημιουργούν την επιθυμητή αρμονία του χώρου. Το περιβαλλοντικό γραφικό σχέδιο, είναι ένας επιστημονικός τομέας σχεδιασμού στον οποίο οι κλάδοι της γραφικής σχεδίασης, της αρχιτεκτονικής, της τέχνης, του φωτισμού, του τοπίου και άλλων τομέων χρησιμοποιούνται ως τρόποι βελτίωσης της εμπειρίας του χρήστη μέσω της οπτικής μετάφρασης ιδεών στο δομημένο περιβάλλον.

Μουσειακή ταυτότητα

Η ταυτότητα ενός μουσείου ορίζεται από την ιστορία και τον συμβολισμό του τόπου, του ανθρώπου, του κτηρίου αλλά και του εκάστοτε λογότυπου που δείχνει με μια σύντομη ματιά το τι εκπροσωπεί ένα μουσείο.

Λόμπι μουσείου

Το λόμπι ενός μουσείου είναι ο χώρος συνάντησης και χαιρετισμού, υποδοχής επισκεπτών και προετοιμασίας τους για την επίσκεψη στον χώρο των εκθεμάτων.

Εμπειρία χρήστη

Εμπειρία χρήστη είναι οι αλληλεπιδράσεις των επισκεπτών με έναν χώρο, δημιουργώντας συναισθήματα και εντυπώσεις στους χρήστες κατά την διάρκεια αλλά και μετά την επίσκεψη.

Οπτική επικοινωνία

Οπτική Επικοινωνία θεωρείται η χρήση εικαστικών, σχεδιαστικών αλλά και φωτογραφικών στοιχείων, με τον κατάλληλο τυπογραφικό χειρισμό των λεκτικών πληροφοριών, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο γραφιστικό αποτέλεσμα που θα μεταδίδει ορισμένα μηνύματα που θα είναι κατανοητά από το ευρύ κοινό.

Αναμνηστικά μουσειακά προϊόντα/souvenirs.

Souvenirs είναι τα αναμνηστικά προϊόντα όπου αγοράζει κάποιος μετά από έναν χώρο ή ένα μέρος για να του θυμίσει το ταξίδι ή την επίσκεψή του σε αυτό. Το ίδιο το αντικείμενο μπορεί να έχει εγγενή αξία ή να είναι σύμβολο εμπειρίας.

1.1 Περιβαλλοντικά Γραφικά

Ο όρος «Environmental Graphic Design» (EGD), στα ελληνικά Περιβαλλοντικά Γραφικά, έχει αναπτυχθεί για να υποδείξει αυτή τη συμμαχία μεταξύ αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και γραφιστικής. Τα Περιβαλλοντικά Γραφικά είναι ένα νέο επάγγελμα σχεδιασμού που περιλαμβάνει επίσης την εσωτερική αρχιτεκτονική, το σχεδιασμό τοπίου, τον βιομηχανικό σχεδιασμό, τον αστικό σχεδιασμό και τη συμπεριφορική ψυχολογία. Ασχολείται με τις οπτικές πτυχές της εύρεσης δρόμου γνωστό ως wayfinding, του σχεδιασμού εκθέσεων, των ψυχαγωγικών περιβαλλόντων, των εμπορικών έργων, του σχεδιασμού πληροφοριών και εταιρικών ταυτοτήτων για την ανάπτυξη μιας πλήρους αίσθησης του τόπου. Το EGD μπορεί επίσης να ξεκινήσει ως η σχέση τέχνης και επιστήμης χρησιμοποιώντας σήματα, σύμβολα, χάρτες, γλυπτά, φωτιστικά, φώτα, διαδρόμους και όλα τα αρχιτεκτονικά και γραφικά στοιχεία γενικότερα¹. Σε αυτό το σημείο συμπεραίνουμε πώς η τέχνη των περιβαλλοντικών γραφικών είναι καθαρά συνδεδεμένη με τον ορισμό της οπτικής επικοινωνίας εφόσον τα γραφικά αυτά εκτός από τον διακοσμητικό τους ρόλο μπορούν ακόμη να περάσουν μηνύματα, πληροφορίες και να καθοδηγήσουν ή να προσανατολίσουν τους ανθρώπους στον χώρο.

Η αρχιτεκτονική και οι άλλοι κλάδοι του σχεδιασμού που αναφέρθηκαν είναι οι ακρογωνιαίοι λίθοι για τη δημιουργία και τη διαμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντος. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, ως απάντηση στις ραγδαίες αλλαγές στο δομημένο περιβάλλον, τα επαγγέλματα σχεδιασμού έχουν υποστεί σημαντικές μεταμορφώσεις. Η ανάγκη για δημιουργία τόπου, εύρεσης δρόμου και παροχής πληροφοριών στο δομημένο περιβάλλον αύξησε τη συνεργασία μεταξύ αρχιτεκτονικής και γραφιστικής. Κατά συνέπεια, ο όρος «Environpmental Graphic Design» (EGD) αναπτύχθηκε για να υποδείξει αυτή τη συμμαχία μεταξύ του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και του γραφικού σχεδιασμού για τη δημιουργία τόπων αφήγησης ιστοριών.

Με τις γρήγορες αλλαγές στην αστική ζωή και την επείγουσα ανάγκη για λύσεις, η περιβαλλοντική γραφιστική είναι η νέα πειθαρχία για τη δημιουργία ενός καλύτερου περιβάλλοντος που φυσικά θα εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο σύντομα. Η τυπογραφία, η φωτογραφία, η εικονογράφηση και το εικονόγραμμα έχουν παγκόσμια ικανότητα γλώσσας και αφήγησης.²

Η σύγχρονη ενσάρκωση του EGD είναι ένα σχετικά νέο, διεπιστημονικό πεδίο που έχει κερδίσει αναγνώριση και σημασία τα τελευταία 40 χρόνια. Καθώς οι πόλεις μεγάλωναν και η κινητικότητα αυξανόταν, καθιστώντας το δομημένο περιβάλλον πιο περίπλοκο, η ανάγκη των ανθρώπων για πληροφορίες για την καλύτερη κατανόηση, πλοήγηση και χρήση του περιβάλλοντός τους αυξήθηκε επίσης. Ταυτόχρονα, οι τεχνολογικές εξελίξεις, όπως οι τεχνικές φωτομηχανικής αναπαραγωγής και οι συσκευές κοπής μέσω υπολογιστή, βοήθησαν την ακριβή απόδοση μεγάλης κλίμακας γραφικών στοιχείων, όπως γραμματοσειρές και σύμβολα, σήματα. Έτσι, όπως είδαμε και παραπάνω, προέκυψε η ανάγκη για προληπτικά, συστηματικά σχεδιασμένα, οπτικά ενοποιημένα προγράμματα σήμανσης και εντοπισμού δρόμου.³

1.1.1 Το Φάσμα της Δραστηριότητας των Περιβαλλοντικών Γραφικών (EGD)

Διαπιστώσαμε ότι η σύγχρονη δραστηριότητα EGD περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός συστηματικού, πληροφοριακά συνεκτικού και οπτικά ενοποιημένου συστήματος γραφικής επικοινωνίας για μια δεδομένη τοποθεσία μέσα στο δομημένο περιβάλλον. Το EGD μπορεί να ανταποκριθεί στις περιβαλλοντικές ανάγκες επικοινωνίας σε τρεις διακριτούς αλλά και αλληλοεπικαλυπτόμενους χώρους.:

- Σήμανση και εύρεση δρόμου, που προσανατολίζει τους ανθρώπους σε μια τοποθεσία και τους βοηθά να πλοηγηθούν σε αυτή.
- Ερμηνεία, η οποία αφηγείται μια ιστορία για μια τοποθεσία.
- Placemaking, που δημιουργεί μια ξεχωριστή εικόνα για μια τοποθεσία.

Η σήμανση και ο εντοπισμός δρόμου εκφράζονται πιο συχνά σε ενοποιημένα προγράμματα επιγραφών που ενώνουν πληροφοριακά και οπτικά έναν ιστότοπο, μια συλλογή σχετικών τοποθεσιών, όπως περιφερειακά πάρκα ή παγκόσμιες εταιρικές εγκαταστάσεις ή δίκτυα, όπως ένα σύστημα μεταφορών.

Η σήμανση μπορεί να παίξει ρόλο δημιουργίας τοποθεσιών καθιερώνοντας μια μοναδική ταυτότητα και αίσθηση του τόπου, δημιουργώντας έτσι μια εικόνα της επωνυμίας σε περιβαλλοντική μορφή. Εκτός από τους ρόλους εντοπισμού και δημιουργίας θέσης, τα προγράμματα σήμανσης μπορούν επίσης να μεταδώσουν άλλα είδη πληροφοριών, όπως προειδοποιητικές, επιχειρησιακές και ερμηνευτικές πληροφορίες. Ο πρωταρχικός στόχος ενός προγράμματος σήμανσης είναι να βοηθήσει τους ανθρώπους να βρουν το δρόμο τους μέσα από ένα περιβάλλον, ενώ οι αποτελεσματικές λύσεις εύρεσης δρόμου συχνά περιλαμβάνουν περισσότερα από τη σήμανση μόνο. Ένας βασικός στόχος στη σχεδίαση εύρεσης δρόμου είναι να επιτρέψει σε κάθε άτομο να σχηματίσει έναν νοητικό χάρτη μιας τοποθεσίας ή περιβάλλοντος, έτσι όσο πιο ξεκάθαρη είναι η φυσική διάταξη μιας τοποθεσίας, τόσο πιο σαφείς θα είναι αυτοί οι νοητικοί χάρτες.

Οι ερμηνευτικές πληροφορίες λένε μια ιστορία σχετικά με το νόημα μιας έννοιας ή θέματος, ένα αντικείμενο, μια τοποθεσία, ένα γεγονός, μια ιστορική προσωπικότητα, μια εταιρεία και τα προϊόντα της κ.λπ. Οι ερμηνευτικές πληροφορίες εκφράζονται συχνότερα με τη μορφή έκθεσης, η οποία μπορεί να αποτελείται από έναν χώρο, φυσικά αντικείμενα, οπτικοακουστικά (A/V) και διαδραστικά μέσα, στατικές εικόνες και γραφικά, υποθέσεις και άλλα. Τα ερμηνευτικά εκθέματα μπορεί να είναι προσωρινά ή μόνιμα εξωτερικά ή εσωτερικά. Τα εκθέματα μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο δημιουργίας τοποθεσιών καθώς συχνά γίνονται προορισμοί. Οι ερμηνευτικές πληροφορίες διασταυρώνονται με τη σήμανση, καθώς με τη μορφή κειμένου και εικόνων μπορούν επίσης να εμφανίζονται σε προγράμματα σήμανσης.

Το Placemaking δημιουργεί μια ξεχωριστή εικόνα για μια τοποθεσία και μπορεί να εκφραστεί με διάφορους τρόπους. Η σήμανση και τα ερμηνευτικά εκθέματα μπορούν να δημιουργήσουν μια αίσθηση του τόπου, όπως και οι πύλες, τα σημεία συγκέντρωσης και τα ορόσημα. Αυτό που διαχωρίζει το placemaking, με την έννοια της EGD, από άλλες μορφές placemaking είναι η ρητή επικοινωνία πληροφοριών μέσω στατικών και ψηφιακών καναλιών. Χωρίς αυτή τη ρητή πρόθεση επικοινωνίας, η δημιουργία τοποθεσιών γίνεται άσκηση αρχιτεκτονικής, εσωτερικής διακόσμησης, γλυπτικής, θεάτρου και ούτω καθεξής.

1.1.2 Η Σημασία των Περιβαλλοντικών Γραφικών (EGD) Σήμερα

Όπως εξηγήθηκε, η διαφορά μεταξύ EGD και άλλων τύπων σχεδιασμού είναι ο σαφής σκοπός του EGD να μεταδίδει σημαντικές πληροφορίες μέσω λέξεων, συμβόλων, διαγραμμάτων και εικόνων. Λόγω αυτής της εκφρασμένης λειτουργίας επικοινωνίας, το EGD διαδραματίζει έναν βασικό -και όλο και περισσότερο αναγνωρισμένο- ρόλο στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι χρησιμοποιούν και βιώνουν το δομημένο περιβάλλον. Επιπλέον, η EGD έχει αποκτήσει σημασία για την ικανότητά της να δημιουργεί μια αίσθηση του χώρου για μια δεδομένη τοποθεσία και για τη δύναμή της να ενισχύει την εικόνα της επωνυμίας. Διαπιστώθηκε ότι τα καλοσχεδιασμένα προγράμματα σήμανσης και περιβαλλοντικών γραφικών όχι μόνο εκπληρώνουν την επικοινωνιακή τους λειτουργία πληροφόρησης, καθοδήγησης και αναγνώρισης, αλλά συμβάλλουν επίσης στην ενίσχυση των αισθητικών και ψυχολογικών ιδιοτήτων ενός περιβάλλοντος.⁴

1.1.3 Η Διαδικασία Σχεδίασης των Περιβαλλοντικών Γραφικών

Το πεδίο εργασίας στον τομέα της περιβαλλοντικής γραφιστικής μπορεί να ποικίλλει πάρα πολύ. Σε κάθε κατηγορία, το πεδίο εφαρμογής καθορίζεται περαιτέρω από το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων, το επίπεδο και τους χρόνους ανάκαμψης. Η ομαδική προσέγγιση θα αντικατοπτρίζει αυτές τις διαφορές εύρους. Για βασικές παραδοσιακές υπηρεσίες, ένας γραφίστας και ένας κατασκευαστής πινακίδων μπορεί να είναι σε θέση να χειριστούν την εργασία. Για υπηρεσίες πλήρους κλίμακας σε μεγαλύτερα έργα, ενδέχεται να απαιτούνται δώδεκα ή περισσότερα μέλη ομάδας. Η προσέγγιση εργασίας ποικίλλει επίσης ανάλογα με το εύρος και την πολυπλοκότητα του έργου.

Γενικότερα στη μεταμοντέρνα εποχή υπήρξε μια αντίδραση ενάντια στους ανώνυμους και αποπροσανατολιστικούς χώρους. Τόσο οι χρήστες όσο και οι ιδιοκτήτες κτιρίων αναζητούν μια επιστροφή σε ξεχωριστό δημόσιο χώρο που είναι ταυτόχρονα εύκολο να αναγνωριστούν και να πλοηγηθούν εύκολα. Οι σχεδιαστές περιβαλλοντικών γραφικών σχεδιάζουν αρχιτεκτονικά στοιχεία που καθορίζουν οπτικά τις εγκαταστάσεις και συχνά προσφέρουν σχετικές υπηρεσίες όπως η ανάπτυξη διαφημιστικού υλικού και δημοσιεύσεων. Γλυπτά, στοιχεία διαμόρφωσης τοπίου, φωτιστικά, διάδρομοι πεζών και σήμανση είναι παραδείγματα των τύπων τρισδιάστατων αρχιτεκτονικών στοιχείων που μπορούν να παραχθούν. Δημοσιεύσεις και διαφημιστικό υλικό που αντικατοπτρίζουν την ταυτότητα της εγκατάστασης, ιστοσελίδων, στολών, χαρτικών, πολυμέσων, προσαρμοσμένες ταπεταρίες, συσκευασίες, εκθέσεις, ενημερωτικά δελτία και εγχειρίδια χρήστη, αποτελούν συχνά μέρος του πακέτου υπηρεσιών που προσφέρουν οι εταιρείες περιβαλλοντικής γραφικής σχεδίασης στους πελάτες τους.

Η περιβαλλοντική γραφική σχεδίαση ανιχνεύει τις διαδρομές της στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική, όπου οι διαφοροποιημένες μορφές σε συνδυασμό με διακοσμητικά δομικά στοιχεία έδωσαν σε κάθε εγκατάσταση άμεση αναγνώριση. Αλλά ακόμη και κατά τη διάρκεια της σύγχρονης εποχής υπήρξαν παραδείγματα αρχιτεκτώνων των οποίων η εκφραστική αρχιτεκτονική επικοινωνούσε αποτελεσματικά μια αίσθηση χωρικού προσανατολισμού στον χρήστη.⁵

1.2 Τα Βασικά Στοιχεία της Γλώσσας των Περιβαλλοντικών Γραφικών

Από τα πιο βασικά στοιχεία της γλώσσας των περιβαλλοντικών γραφικών είναι όπως αναφέρθηκαν και παραπάνω η τυπογραφία, η φωτογραφία, η εικονογράφηση το εικονόγραμμα, η γραμματοσειρά, το σύμβολο, το λογότυπο, ο φωτισμός, το χρώμα και η διακόσμηση.

Τυπογραφία είναι η τέχνη της αποτύπωσης του γραπτού λόγου και των εικόνων σε διάφορα υλικά όπως το χαρτί, το ύφασμα ακόμα και στον τοίχο σε μαζική συνήθως κλίμακα. Η τυπογραφία ήταν και είναι ακόμη, μια προσπάθεια για επικοινωνία των ανθρώπων και η ανάγκη για διάδοση πολιτικών, κοινωνικών, εκπαιδευτικών αλλά και θρησκευτικών κειμένων ή μηνυμάτων. Μερικές από τις παραδοσιακές τυπογραφικές τεχνικές είναι η στοιχειοθεσία με το χέρι, η μηχανική στοιχειοθεσία, η λιθογραφία, η φωτογραφία, η φωτοσύνθεση και η εκτύπωση στο πιεστήριο(άμεση και έμμεση).⁶ Πλέον στην τυπογραφία έχει έρθει μια καινούρια τάση δημιουργία με σύγχρονα προγράμματα και συσκευές όπως ο υπολογιστής, τα κινητά, οι ψηφιακές αφίσες κ.α..⁷

Φωτογραφία είναι η τέχνη και η επιστήμη της δημιουργίας οπτικών εικόνων μέσω της καταγραφής και της αποτύπωσης του φωτός με την χρήση των φωτογραφικών μηχανών. Η φωτογραφία, πέρα από την τεχνολογική της διάσταση, αναγνωρίζεται και ως ένα από τα ευρύτερα διαδεδομένα μέσα επικοινωνίας του 20ου αιώνα αλλά και ως μία μορφή τέχνης που συγγενεύει με τη ζωγραφική όμως η φωτογραφία σε αντίθεση με την ζωγραφική μπορεί να γίνει όσο πιο αφηρημένη θέλει ή να χρησιμοποιεί το θέμα της ανάλογα, ως πρόσχημα.⁸

Εικονογράφηση είναι η ερμηνεία ή η οπτική εξήγηση κάποιου είδους κειμένου, ιδέας ή διαδικασίας, σχεδιασμένη με σκοπό την ενσωμάτωση της σε διάφορα μέσα ακόμη και σε χώρους. Στην σύγχρονη εικονογράφηση παρατηρούμε τεχνικές όπως το σχέδιο, τη ζωγραφική, την εκτύπωση, το κολάζ, το ψηφιακό σχέδιο, τα πολυμέσα και τη τρισδιάστατη μοντελοποίηση.⁹

Εικονόγραμμα είναι μια γραφική παράσταση ή ένα σημάδι που μεταφέρει πληροφορίες για ένα αντικείμενο με εικονικό τρόπο χωρίς απαραίτητα την χρήση της γλώσσας. Είναι δηλαδή ένα σχετικά απλό σχέδιο που δεν χρειάζεται η χρήση κειμένου για την επεξήγησή του. Τα πρώτα εικονογράμματα παρατηρήθηκαν από την νεολιθική εποχή όπου οι πρόγονοι μας σχεδίαζαν στον τοίχο. Θεωρείται πως τα εικονογράμματα δημιουργήθηκαν πριν από γραφή. Τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία των εικονογραμμάτων είναι:

- Η απλότητα, χωρίς δηλαδή λεπτομέρειες που δεν είναι τα κύρια στοιχεία διάκρισης.
- Η αναγνωσιμότητα
- Η αναφορικότητα
- Η κατανόηση

^[1] Elif Atamaz. (22 Dec 2019). Environmental graphic design for building information systems. Eurasian Journal of Biosciences. Σελ. 2271-2272.

^[2] Elif Atamaz. (22 Dec 2019). Environmental graphic design for building information systems. Eurasian Journal of Biosciences. Σελ. 2278.

^[3] Calori, C. & Vanden-Eynden, D. (2015). Signage and Wayfinding Design | A Complete Guide to Creating Environmental Graphic Design Systems. New Jersey: John Wiley & Sons. Διαθέσιμο στο: http://45.114.134.178:9000/digi/MP03/B1L3-0043.pdf

^[4] B1L3-0043.pdf

^[5] Calori, C. & Vanden-Eynden, D. (2015). Signage and Wayfinding Design | A Complete Guide to Creating Environmental Graphic Design Systems. New Jersey: John Wiley & Sons. Διαθέσιμο στο: http://45.114.134.178:9000/digi/MP03/B1L3-0043.pdf.

^[6] Doug Stelling, AIA, John Mason. (2000). Environmental Graphic Design. Excerpt from The Architect's Handbook of Professional Practice, 13th edition. Διαθέσιμο στο: https://docplayer.net/4128844-Environmental-graphic-design.html

^[7] Βικιπαίδεια. Τυπογραφία. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1

^[8] Ελληνικό Άνοιχτό Πανεπιστήμιο. Η σημασία της τυπογραφίας στην σύγχρονη ψηφιακή εποχή. Πρελοέρντου Ολγα. Διαθέσιμο στο: https://apothesis.eap.gr/handle/repo/40019

^[9] Slide player:Ορισμός της φωτογραφίας και ιστορική αναδρομή. Ξέρξης Ιωάννου. Διαθέσιμο στο: https://slideplayer.gr/slide/11858935/

^[10] Βικιπαίδεια. Εικονογράφηση. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%B7%CF%83%CE%B7

Επίσης τα εικονογράμματα χρησιμοποιούνται και σε στατιστικές με στόχο την ανάδειξη ποσοτικών πληροφοριών με πιο απλό και ευχάριστο τρόπο. Τέλος υπάρχει και το **ιδεόγραμμα** το οποίο τείνει να είναι πιο αφηρημένο και να αντιπροσωπεύει μια ιδέα.¹⁰

Γραμματοσειρά είναι ένα σύνολο από τυπογραφικούς χαρακτήρες, οι οποίοι είναι σχεδιασμένοι με γνώμονα την μεταξύ τους ομοιομορφία και αρμονία για να αποτελέσουν ένα αλφάβητο. Περιλαμβάνει γράμματα της αλφαβήτας, μια σειρά αριθμών, συμβόλων, σημεία στίξης και ιδεογράμματα. Με βάση τον σχεδιασμό τους οι γραμματοσειρές διακρίνονται σε αυτές με πατούρες και με χωρίς πατούρες. Άλλοι διαχωρισμοί είναι επίσης η ονομασία των γραμμάτων ως προς το μαύρο. Αυτές οι κατηγορίες είναι τα λευκά, τα ημίμαυρα, τα μαύρα και τα πολύ μαύρα. Στις ψηφιακές γραμματοσειρές υπάρχουν μόνο τα κανονικά και τα έντονα (bold).¹¹

Σύμβολο είναι ένα σημείο, μια απεικόνιση που μπορεί να αναπαραστήσει μια έννοια, μια συγκεκριμένη ιδέα ή μια πληροφορία για ένα αντικείμενο. Μπορεί να είναι ένα πρόσωπο, μια φράση ή ακόμη και ένα γεγονός που μπορεί χρησιμοποιηθεί για να αναπαραστήσει μια έννοια. Κάθε σύμβολο παρουσιάζεται με ορατή και συνεκτική απεικόνιση και συνήθως με τριπλή σημασιολογία. Ένα σύμβολο μπορεί να έχει καθολική ισχύ (να αναγνωρίζεται διεθνώς, όπως η διάταξη των πέντε κύκλων του σήματος των Ολυμπιακών αγώνων και το περιστέρι ως σύμβολο της ειρήνης), μερική (όπως η μορφή του Σταυρού για τους Χριστιανούς) ή καθαρά τοπική (όπως το σήμα μιας αθλητικής ομάδας ενός τόπου ή ακόμη και η σημαία μιας χώρας). Η σημασία του συμβόλου ποικίλλει και συνήθως διαμορφώνεται από το ιστορικό αλλά και θρησκευτικό πλαίσιο που το περιβάλλει.¹²

Λογότυπο είναι μια γραφιστική αποτύπωση συνήθως ενός εμπορικού σήματος (σύμβολο) ενός οργανισμού κάθε είδους (μουσείο, ίδρυμα, ποδοσφαιρικός όμιλος κτλ.). Σκοπός του είναι να αντιπροσωπεύει και να είναι εύκολα αναγνωρίσιμο στο κοινό. Το λογότυπο εκφράζεται μέσω ενός γραφιστικού, οπτικού σχεδίου, το οποίο μπορεί να είναι ένα σύμβολο, ένα όνομα ή και ένας συνδυασμός αυτών. Ένα πολύ καλά σχεδιασμένο λογότυπο θα πρέπει να συνδυάζεται με τυπογραφικά και γραφιστικά στοιχεία τόσο καλά, ώστε να εκφράζει την προσωπικότητα του οργανισμού και φυσικά να προσελκύει το κοινό στο οποίο απευθύνεται.¹³

Φωτισμός ή φωτεινότητα χαρακτηρίζεται η φωτεινή ενέργεια που πέφτει πάνω σε μια επιφάνεια. Ο φωτισμός των επιφανειών εξαρτάται κυρίως από τρεις παράγοντες. Την ένταση της φωτεινής πηγής, την απόσταση της πηγής από την επιφάνεια και τον προσανατολισμό της επιφάνειας ως προς την κατεύθυνση των φωτεινών ακτίνων που συγκρούονται με αυτήν.¹⁴ Στον χώρο της διακόσμησης, ο φωτισμός μπορεί να παίζει ατμοσφαιρικό ρόλο αλλά μπορεί και να φωτίσει επιφάνειες ή διάφορα στοιχεία που χρειάζεται να τονισθούν και να γίνουν εύκολα αντιληπτά. Προφανώς βέβαια η τοποθέτηση φωτιστικών ή πηγών φωτός σε έναν χώρο ανάλογα με την χρήση του, θέλει ιδιαίτερη και σοβαρή μελέτη. Ο τεχνητός φωτισμός εξυπηρετεί τον άνθρωπο στις καθημερινές του ανάγκες και καθιστά την ζωή του ευκολότερη.

Χρώμα αρχικά είναι μια αίσθηση που δημιουργείται στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Εκτός αυτού το χρώμα είναι ένα σημαντικό μέρος των εικαστικών τεχνών, της μόδας, της εσωτερικής διακόσμησης και πολλών άλλων τομέων. Το χρώμα ονομάζεται αλλιώς οργανική ή ανόργανη ουσία που χρησιμοποιείται για τον χρωματισμό μιας επιφάνειας, γνωστή και ως βαφή ή μπογιά.¹⁵ Στην εσωτερική διακόσμηση το χρώμα αποτελεί σημαντικό στοιχείο λόγω του ότι συμβάλει στην δημιουργία συναισθημάτων και θερμοκρασιών, και η σωστή εφαρμογή του δημιουργεί έντονα αποτελέσματα μεταμόρφωσης ενός χώρου αισθητικά.

Διακόσμηση είναι μια περίπλοκη έννοια. Ανανεώνεται και εξελίσσεται μαζί με τον άνθρωπο. Επηρεάζει αλλά και επηρεάζεται ανάλογα την εποχή και τις ανάγκες των ανθρώπων μέχρι και σήμερα. Η διακοσμητική όπως την γνωρίζουμε σήμερα θεωρείτε το έσω της αρχιτεκτονικής και κατατάσσεται στις εφαρμοσμένες τέχνες. Διοικείτε από αρχές και κανόνες και απαιτούνται ειδικές γνώσεις πάνω σε πολλά τεχνικά θέματα, πέραν της αισθητικής που είναι απαραίτητη. Η διακόσμηση είναι τέχνη, τρόπος έκφρασης ή τεχνική που εξυπηρετεί τις ανάγκες μας. Στην ουσία όμως είναι η διαμόρφωση του περιβάλλοντος διαβίωσης ενός ή και περισσότερων ατόμων προσπαθώντας να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους όσο το δυνατό καλύτερα μέσα από κανόνες λειτουργικότητας και αισθητικής που συμβαδίζουν αρμονικά μαζί.¹⁶

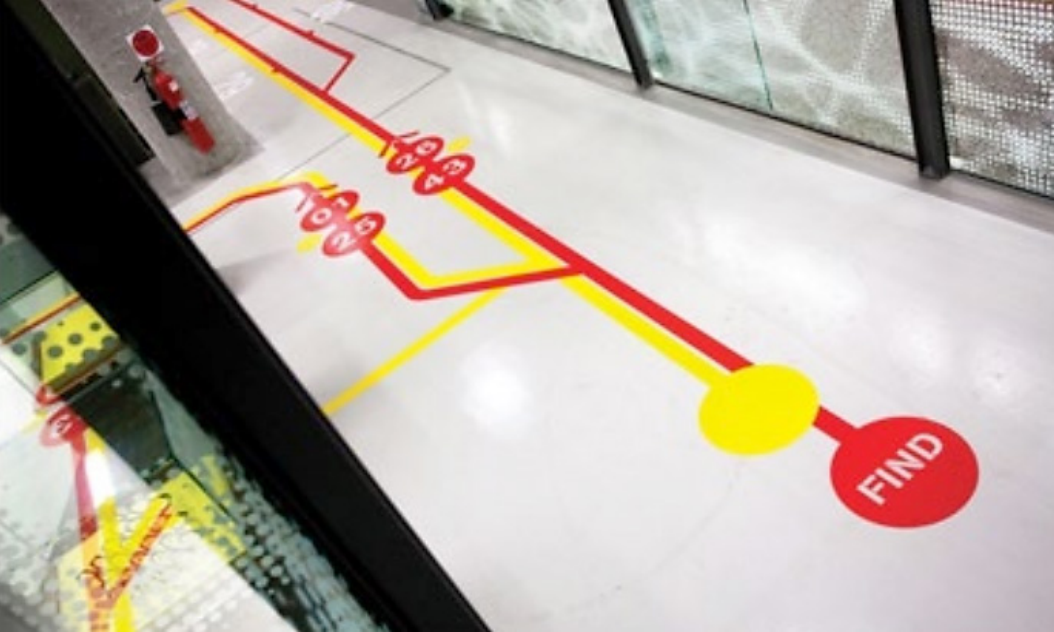
1.3 Παραδείγματα

Περιβαλλοντικά Γραφικά στο Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας στο Σύδνεϋ

Το Wayfinding και τα γραφικά πληροφοριών του πανεπιστημίου τεχνολογίας στο Σύδνεϋ, έχουν ως κύριο στόχο τους να εκπληρωθούν οι απαιτήσεις για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, ενώ παράλληλα προσελκύουν μαθητές μέσω των χώρων εργασίας και του στούντιο κατασκευής του σχολείου. Η έννοια της Brand Culture <<ψάξτε και ανακαλύψτε>> εκπλήρωσε τις λειτουργικές απαιτήσεις και δημιούργησε μια αίσθηση ανακάλυψης για τους φοιτητές. Ο κύριος όροφος του εργαστηρίου απαιτούσε έναν σαφώς οριοθετημένο διάδρομο για ασφάλεια. Αυτό το χαρακτηριστικό έγινε η βασική γραφική ερμηνεία εύρεσης τόπου. Το σύστημα επέλυσε δύο ζητήματα: την εύρεση των μηχανημάτων με βάση τον αριθμό στην είσοδο και την καθοδήγηση του ματιού σε μονάδες προβολής που αναδεικνύουν το έργο των μαθητών.

Το συνολικό οπτικό στυλ δείχνει σεβασμό στο μοντέρνο εμβληματικό γραφικό στυλ με μηχανική επιρροή, με τολμηρή χρήση της περιοχής δαπέδου. Βασική επιρροή ήταν αρχικά ο χάρτης του υπόγειου σιδηρόδρομου του Λονδίνου “Tube” που δημιουργήθηκε από τον Χάρι Μπεκ το 1931.

Το αποτέλεσμα σχολιάστηκε ως *«Ένα απίστευτα συνεκτικό περιβάλλον, με τα περιβαλλοντικά γραφικά να δουλεύουν χέρι-χέρι με την αρχιτεκτονική και τα μηχανήματα. Τα γραφικά του δαπέδου είναι κατάλληλα για τον χρήση και τον χώρο, συνδυάζοντας αποτελεσματικά την εύρεση διαδρομής, τα ερμηνευτικά γραφικά και την ασφάλεια. Το χρώμα, ο τύπος και τα γραφικά γίνονται με ευαισθησία και είναι κατάλληλα για το περιβάλλον»*. Εκτός από τα γραφικά του δαπέδου, τα διακεκομμένα σχέδια στα γυάλινα χωρίσματα δίνουν την αίσθηση της υψηλής τεχνολογίας στην εσωτερική ατμόσφαιρα. Συνυψίζοντας, τα περιβαλλοντικά γραφικά του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου είναι λογικοί και δημιουργικοί χώροι που καθορίζουν, ενημερώνουν τους χρήστες, ενισχύουν τις κατευθύνσεις και κατευθύνουν ενώ ενεργοποιούν την περιέργεια των φοιτητών.¹⁷

Εικόνα 1: Γραφικά δαπέδου που δείχνουν το σημείο εκκίνησης

Εικόνα 2: Γραφικά δαπέδου που βρίσκουν τις μηχανές ανά αριθμό

^[1] El Economy-wiki. Εικονόγραμμα. Διαθέσιμο στο: https://el.economy-wiki.com/11034225-pictogram

^[2] Βικιπαίδεια. Γραμματοσειρά. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC

^[3] Βικιπαίδεια. Σύμβολο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/Σύμβολο

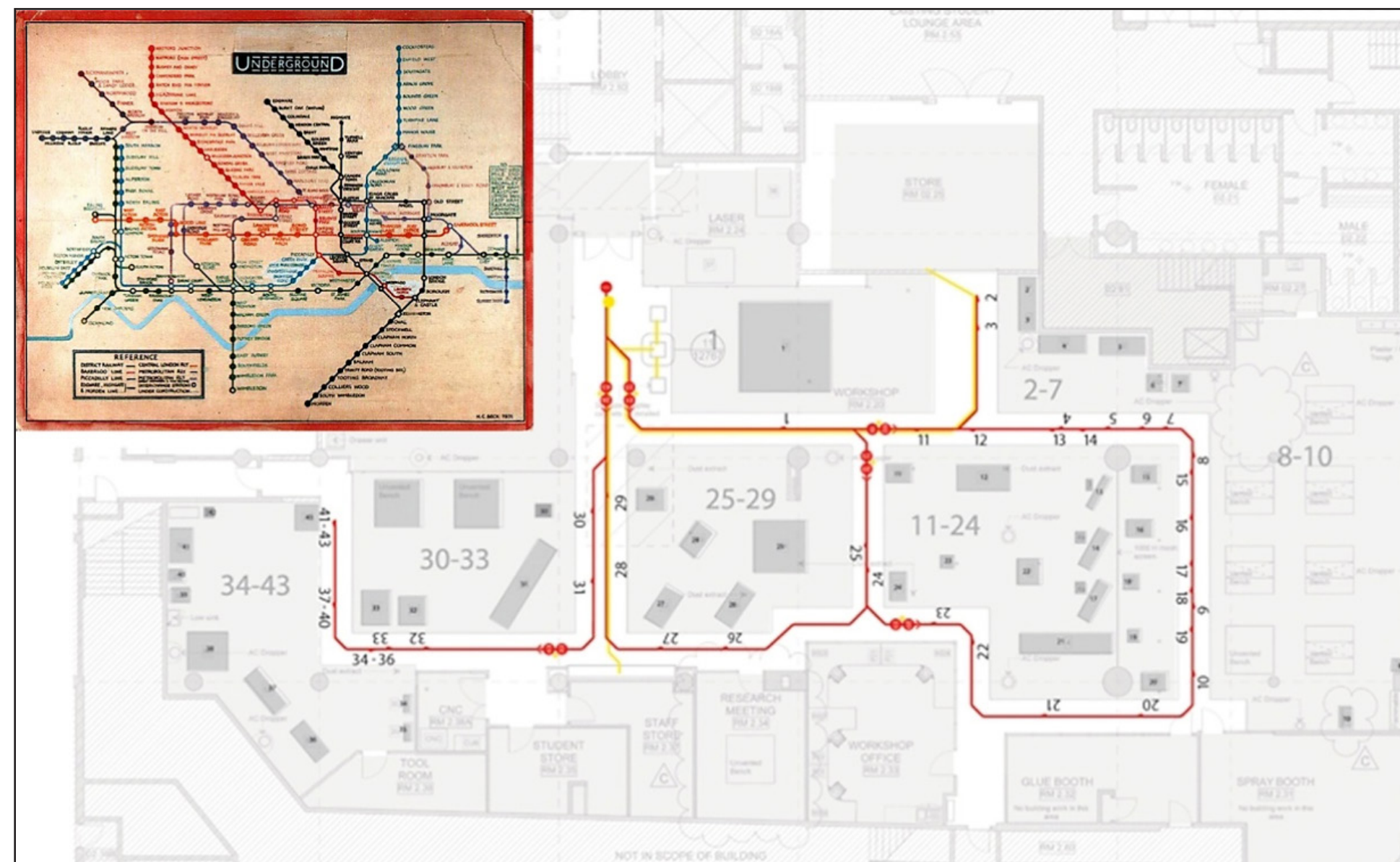
^[4] Βικιπαίδεια. Λογότυπο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CF%8C%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF

^[5] Βικιπαίδεια. Φωτισμός. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%89%CF%84%CE%B5%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1

^[6] Βικιπαίδεια. Χρώμα. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CF%8E%CE%BC%CE%B1

^[7] Βικιπαίδεια. Διακόσμηση. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B7%CF%83%CE%B7

^[1] Elif Atamaz. (22 Dec 2019). Environmental graphic design for building information systems. Eurasian Journal of Biosciences. Σελ. 2272-2273.

Εικόνα 3: Χάρτης "Tube" του μετρό του Λονδίνου που δημιουργήθηκε αρχικά από τον Χάρι Μπεκ και χάρτης του Πανεπιστημίου

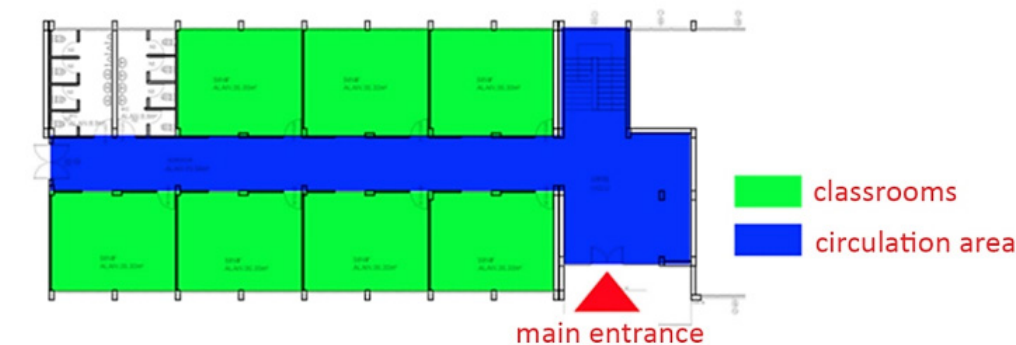
Περιβαλλοντικά Γραφικά σε Πανεπιστήμιο της Κύπρου

Ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο στην Κύπρο προώθησε τις σχολές στο άνοιγμα νέων μαθημάτων ή την κοινοποίηση των παρόντων μαθημάτων με τους άλλους διδάσκοντες/φοιτητές για την παροχή διεπιστημονικής προσέγγισης και συλλογικών σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο. Με αυτόν τον στόχο, η Σχολή Καλών Τεχνών και Σχεδίου εισήγαγε διάφορα μαθήματα επιλογής και ένα από αυτά είναι το Studio Course of Environmental Graphic Design που περιλαμβάνει φοιτητές της Σχολής Αρχιτεκτονικής, συμπεριλαμβανομένου του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Εσωτερικού σχεδιασμού και Σχεδιασμού Τοπίου.

Το μάθημα προκάλεσε τους μαθητές να μεγιστοποιήσουν τις σκέψεις τους και τις εργασιακές τους ικανότητες στον νέο τομέα σχεδιασμού διευκρινίζοντας τους δικούς τους τομείς εμπειρογνομosύνης. Πριν από την πρώτη άσκηση των μαθητών, ζητήθηκε από τους μαθητές να «παρατηρήσουν, και να ανακαλύψουν» το κτίριο της σχολής τους τραβώντας φωτογραφίες, προκειμένου να αναπτύξουν την επίγνωση της εύρεσης και εντοπισμού προβλημάτων. Μετά από αυτές τις αναζητήσεις και τα επιχειρήματα μέσα από τις φωτογραφίες, μπορούσε εύκολα να φανεί ότι το αρχιτεκτονικό κτίριο με τους λευκούς τοίχους του, δεν μπορούσε να επικοινωνήσει με τους μαθητές.

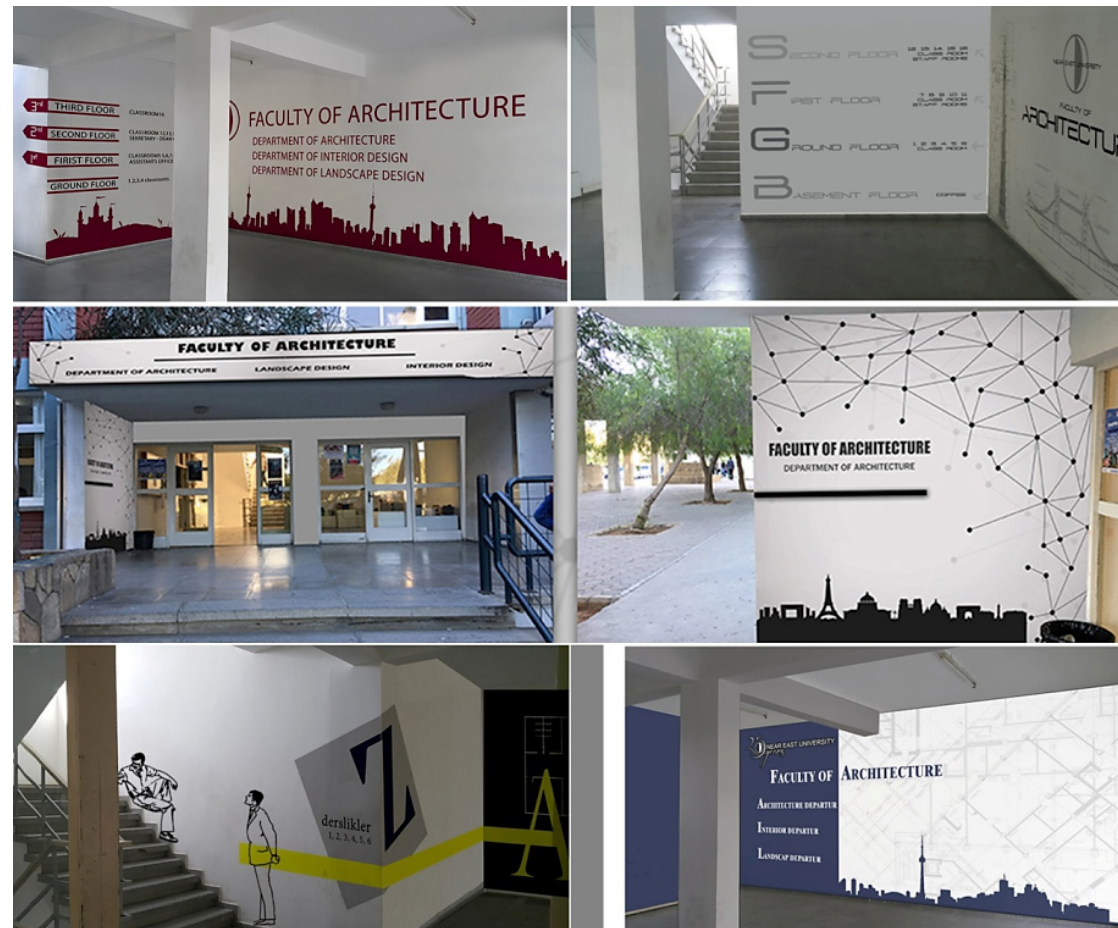
Έχοντας επίγνωση αυτού οι μαθητές άρχισαν να επανασχεδιάζουν το κτίριο χρησιμοποιώντας γραφικά στοιχεία, εικονογράμματα, φωτογραφίες, εικονογραφήσεις και τυπογραφία. Τα έργα που βραβεύτηκαν από το κοινό ήταν η έμπνευση γι' αυτούς, επειδή οι γνώσεις τους στη γραφιστική ήταν περιορισμένες. Πριν να ξεκινήσουν τη διαδικασία σχεδιασμού απεικόνισαν τις ιδέες τους με μοντάζ φωτογραφιών στο Adobe Photoshop. Εντόπισαν κρίσιμους χώρους στο κτίριο που απαιτούσαν σύστημα επικοινωνίας για τους νεοφερμένους. Γενικά, οι περισσότεροι μαθητές θεώρησαν ότι η κύρια είσοδος στο ισόγειο καλωσορίζει τον κόσμο. Κάθε μαθητής πρότεινε διάφορες ιδέες με στοιχεία γραφιστικής. Κυρίως, εξέφρασαν το όνομα της σχολής με τα σχήματα, τα αρχιτεκτονικά σχέδια και τις φωτογραφίες.

Μια άλλη σημαντική αίθουσα που είναι σημαντική για πληροφορίες ήταν η αίθουσα του Κοσμήτορα και του γραφείου Γραμματείας στον 2ο όροφο. Οι μαθητές προσπάθησαν να δώσουν πληροφορίες για αυτά τα γραφεία και επίσης κάποιος από αυτούς έβαλαν τον αριθμό του ορόφου με γράμματα μεγάλης κλίμακας στον τοίχο για να μειώσουν της υποψίες για τους αριθμούς ορόφων. Άλλος επιλεγμένος χώρος ήταν μια σκάλα. Οι τοίχοι γύρω από τη σκάλα ήταν σημαντικοί ενώ ανέβαιναν τις σκάλες για να αντιληφθούν την αρχιτεκτονική ατμόσφαιρα και να λάβουν πληροφορίες για τους ορόφους. Τέλος, όταν συνέκριναν τις επανασχεδιασμένες φωτογραφίες τους με τις παλιές, μπορούσαν να παρατηρήσουν και να αντιληφθούν καλύτερα τη σημασία της γραφικής επικοινωνίας στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό.¹⁸

Εικόνα 4: Κάτοψη ισόγειου και φωτογραφίες του Κτηρίου Αρχιτεκτονικής

¹⁸ Elif Atamaz. (22 Dec 2019). Environmental graphic design for building information systems. Eurasian Journal of Biosciences. Σελ. 2275-2277.

Εικόνα 5: Επανασχεδιασμένες εικόνες του ισογείου

Εικόνα 6: Επανασχεδιασμένες εικόνες μιας σκάλας

1.4 Μουσειακός Οργανισμός

1.4.1 Ο Ορισμός του Μουσείου

Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της ICOM (International Council of Museums) με τον όρο Μουσείο εννοείται «ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοικτό προς το κοινό, που έχει ως έργο του τη συλλογή, τη μελέτη, τη διατήρηση, τη γνωστοποίηση και την έκθεση τεκμηρίων του ανθρώπινου πολιτισμού και περιβάλλοντος, με στόχο τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία».¹⁹

Ο ρόλος του μουσειακού χώρου δεν είναι πλήρως ξεκάθαρος μέχρι και σήμερα και βρίσκεται σε έναν μεγάλο βαθμό υπό συζήτηση. Ξεκίνησε λοιπόν ως μια πιο εξελιγμένη μορφή των ιδιωτικών συλλόγων των ευγενών, όπου συγκέντρωναν αντικείμενα τέχνης, πολύτιμα ή αξιομνημόνευτα αντικείμενα και αρχαία ευρήματα, ήδη από τον 15ο με 16ο αιώνα. Πρόκειται για έναν θεσμό της νεωτερικότητας, όπως διαμορφώθηκε μετά την κατάρρευση του κοινωνικού-πολιτικού-οικονομικού συστήματος της φεουδαρχίας.

Η AAM (American Association of Museums) προτείνει να οριστεί ως μουσείο ένα οργανωμένο, δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα, μη κερδοσκοπικό, με εκπαιδευτικό και κυρίως αισθητικό χαρακτήρα, ανοικτό στο κοινό και επισκέψιμο σε μόνιμη βάση, ίδρυμα που έχει στην ιδιοκτησία του αντικείμενα ή ζωντανούς οργανισμούς, τα οποία εκθέτει μόνιμα, που έχει εξειδικευμένο προσωπικό εργαζόμενο για την απόκτηση των αντικειμένων. Ορίζει δηλαδή το μουσείο ως ένα ίδρυμα το οποίο συλλέγει, καταγράφει, εκθέτει, αποθηκεύει αλλά και συντηρεί, έργα τέχνης, επιστημονικά και πολιτισμικά προϊόντα, ώστε να είναι διαθέσιμα στο ευρύ κοινό και τους ερευνητές.²⁰

Από τους παραπάνω ορισμούς που διατυπώθηκαν παρατηρούμε κοινά σημεία αλλά και διαφορές. Το μουσείο είναι ένα ίδρυμα, μη κερδοσκοπικό, με εκπαιδευτικό χαρακτήρα το οποίο είναι ανοικτό και φυσικά επισκέψιμο από το κοινό. Αντίθετα με την πίστη πολλών το μουσείο δεν είναι απαραίτητα, ένας μηχανισμός προβολής αρχαιολογικών-ιστορικών μαρτυριών, αλλά μπορεί να εκτείνεται και σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης ή του φυσικού περιβάλλοντος, όπως τονίζεται βεβαίως στους ορισμούς του ICOM και του AAM.²¹

1.4.2 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Οι ορισμοί δεν ήταν οι ίδιοι ανά εποχή και δεν συνιστούσαν εξαρχής το πλαίσιο μέσα στο οποίο καθορίζονται οι λειτουργίες ενός μουσείου, ούτε συνδεόταν με τη συλλογή και την έκθεση αντικειμένων. Στην αρχαιότητα το μουσείο περιγράφεται ως τέμενος αφιερωμένο στη λατρεία των Μουσών και είχε μετωυμική χρήση. Αυτό σημαίνει πως στο συγκεκριμένο χώρο καλλιεργούνταν οι τέχνες, τα γράμματα, η μουσική, η ποίηση, η φιλοσοφία και ο χορός.

Ξεκινώντας από τους αρχαίους ελληνικούς θησαυρούς, όπου φυλάσσονταν πολύτιμα αφιερώματα των πόλεων-κρατών σε μεγάλα ιερά, πχ στους Δελφούς, προχωράμε στο Μουσείο της ελληνοιστικής Αλεξάνδρειας, όπου σκοπός είναι η παραγωγή της γνώσης, ιδιαίτερα αυτής που ονομάζουμε επιστημονική (scientific). Στην περίοδο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας ο όρος χρησιμοποιείται κυρίως για χώρους στους οποίους διεξάγονταν φιλοσοφικές συζητήσεις.²² Ο Μεσαίωνας θα μεταθέσει τον όρο μουσείο, όπως τον φανταζόμαστε εμείς καθημερινά, στην εκκλησία και στους μεγάλους καθεδρικούς ναούς.

Το μουσείο, όπως το γνωρίζουμε σήμερα ξεκίνησε από την Αναγέννηση, ως επιθυμία των μεγάλων ηγεμόνων να προβάλλουν τα πλούτη και την ισχύ τους με την επίδειξη έργων τέχνης, σε περιορισμένο κοινό όπως ηγεμόνες, ευγενείς, υψηλούς αξιωματούχους. Ο Διαφωτισμός άλλαξε αυτήν την πρακτική, καθώς ήδη από τον 17ο αιώνα το μουσείο άλλαξε από ιδιωτικό χώρο σε δημόσιο ίδρυμα. Διάσημες συλλογές ιδρύθηκαν σε μεγάλα πνευματικά ιδρύματα προκειμένου αυτά να φροντίσουν για την έκθεσή τους στο κοινό.

Τον 19ο αιώνα, με επιρροή του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, το μουσείο απέκτησε τα σημερινά χαρακτηριστικά του. Το 1793, το ανάκτορο του Λούβρου μετατρέπεται σε Μουσείο της Γαλλικής Δημοκρατίας, εγκαινιάζοντας την εθνικοποίηση των θησαυρών που βρίσκονταν σε ιδιωτικές ανακτορικές και βασιλικές συλλογές.

Με την εθνικοποίηση των συλλογών και την ίδρυση των μεγάλων κρατικών μουσείων, όπου διαφυλάσσονται οι σημαντικοί θησαυροί κάθε έθνους, το μουσείο αναλαμβάνει και τον εκπαιδευτικό του ρόλο. Στόχος του πλέον ήταν η διαμόρφωση και η σφυρηλάτηση της εθνικής ταυτότητας. Δεν είναι τυχαίο βέβαια, ότι ακόμα και στην αυτόνομη Ελλάδα του 1829, ανεξάρτητη από το 1830, ένα από τα πρώτα μελήματα του Ιωάννη Καποδίστρια ήταν η δημιουργία ενός μικρού μουσείου στην Αίγινα, πρωτεύουσα του τότε κράτους.

Με το μουσείο να έχει έναν ρόλο σχεδόν ιερό φτάνει πλέον ο θεσμός στον 20ο αιώνα. Στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα έγινε αντιληπτό, ότι η σχετική παγίωση των συνόρων που έφερε το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν αρκετά μόνιμη ώστε να μην ενθαρρύνει τον εθνικισμό σε έναν μεγάλο βαθμό όπως τότε στον 19ο αιώνα και των πρώτων χρόνων του 20ου. Το μουσείο ήταν ένα ίδρυμα που φόβιζε και απωθούσε το κοινό. Τότε ξεκίνησαν και οι συζητήσεις για τον νέο θεσμικό ρόλο του μουσείου που γνωρίζουμε έως σήμερα.²³

Πλέον ο ρόλος του μουσείου στον 21ο αιώνα είναι κυρίως οικονομικός, κοινωνικός αλλά και εκπαιδευτικός. Μετά την αποβιομηχάνιση ορισμένων πόλεων και την εγκατάλειψη αστικών περιοχών της, πολλές κυβερνήσεις και πολεοδομίοι στράφηκαν στην αστική αναζωογόνηση και ανάπτυξη των περιοχών αυτών, χωροθετώντας εκεί χρήσεις γης βασισμένες στον πολιτισμό. Ουσιαστικά οι χώροι αυτοί, τα μουσεία δηλαδή, οργανώνονται με βάση τον πολιτισμό, διατηρώντας και ενθαρρύνοντας την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών και την κατανάλωσή του.

¹⁹ Βικιπαίδεια. Μουσείο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/Μουσείο#Κατηγορίες_μουσείων.

²⁰ Λυμπέρης Κορέας. Μουσείο: εισαγωγή στην έννοια, τις λειτουργίες και τον παιδευτικό ρόλο του. Σελ. 4-5.

²¹ Λυμπέρης Κορέας. Μουσείο: εισαγωγή στην έννοια, τις λειτουργίες και τον παιδευτικό ρόλο του. Σελ. 6.

²² Ο.π. Βικιπαίδεια. Μουσείο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/Μουσείο#Κατηγορίες_μουσείων.

²³ Λυμπέρης Κορέας. Μουσείο: εισαγωγή στην έννοια, τις λειτουργίες και τον παιδευτικό ρόλο του. Σελ. 7, 8, 9.

1.6 Συμπεράσματα

Η επιστήμη των περιβαλλοντικών γραφικών αναπτύχθηκε για να υποδείξει αυτή τη συμμαχία μεταξύ αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και γραφιστικής. Το Environmental Graphic Design είναι ένα νέο επάγγελμα σχεδιασμού που περιλαμβάνει την εσωτερική διακόσμηση, το σχεδιασμό τοπίου, τον βιομηχανικό σχεδιασμό, τον σχεδιασμό της πόλης και τη συμπεριφορική ψυχολογία. Ασχολείται με τις οπτικές πτυχές της εύρεσης δρόμου, του σχεδιασμού εκθέσεων, ψυχαγωγικά περιβάλλοντα, έργα λιανικής, σχεδιασμός πληροφοριών και ταυτότητα επωνυμίας για ανάπτυξη μιας πλήρους αίσθησης του τόπου. Με τις γρήγορες αλλαγές στην αστική ζωή και την επείγουσα ανάγκη για λύσεις, η περιβαλλοντική γραφιστική είναι η νέα πειθαρχία για τη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου. Η τυπογραφία, η φωτογραφία, η εικονογράφηση, το εικονόγραμμα, η γραμματσειρά, τα σύμβολα, ο φωτισμός, το χρώμα και η διακόσμηση έχουν παγκόσμια ικανότητα γλώσσας και αφήγησης. Από τα παραδείγματα που αναφερθήκαμε προηγούμενος σχετικά με τα περιβαλλοντικά γραφικά αντιλαμβανόμαστε το πόσο καλά οργανώνουν έναν χώρο, πως διακοσμούν ταυτόχρονα αυτό τον χώρο και το πόσο τελικά χρήσιμος είναι αυτός ο σχεδιασμός για τα πανεπιστήμια.

Το μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικό ίδρυμα, με εκπαιδευτικό χαρακτήρα το οποίο είναι ανοιχτό και επισκέψιμο από το κοινό. Σύμφωνα με την ICOM και την AAM,το μουσείο δεν είναι απαραίτητα, ένας μηχανισμός προβολής αρχαιολογικών-ιστορικών μαρτυριών, αλλά μπορεί να εκτείνεται και σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης ή του φυσικού περιβάλλοντος. Ένα θεματικό μουσείο περιλάβει και πληροφορεί τον επισκέπτη για όλες τις διαστάσεις ενός και μόνο θέματος, τις ιστορικές, τις διαχρονικές, τις τεχνολογικές, τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις καλλιτεχνικές. Είναι η κατηγορία των μουσείων που θα χρησιμοποιήσουν τα σύγχρονα διδακτικά μέσα για να δώσουν με επαγωγικό και ευχάριστο τρόπο τις βασικές πληροφορίες για το θέμα και για αυτό η δημιουργία τους είναι μια μακρόχρονη και πολυδάπανη υπόθεση. Ένα Θεματικό Μουσείο μπορεί να θεωρηθεί πυρήνας πολιτισμού και χώρος αδιάλειπτης πολιτιστικής δραστηριότητας. Άνθρωποι και ομάδες πολλών ειδικοτήτων δημιούργησαν αρκετά θεματικά μουσεία μέσα από τη λειτουργία των οποίων αναδεικνύουν παραγωγικές διαδικασίες, επιτεύγματα και δραστηριότητες των τοπικών κοινωνιών. Το μουσείο, σύμφωνα με τους ορισμούς και την ιστορική του διαδρομή ως ιδρύματος και θεσμού, πέρασε από διάφορες φάσεις και λειτουργίες, ορισμένες από τις οποίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν παραδοσιακές, όπως είναι η έκθεση, η φύλαξη, η διατήρηση, η τεκμηρίωση και η συντήρηση των αντικειμένων, ενώ άλλες περισσότερο μοντέρνες όπου τους έχει δοθεί περισσότερη βαρύτητα τα τελευταία χρόνια, όπως η επικοινωνιακή και η παιδαγωγική λειτουργία.

Το μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικό ίδρυμα, με εκπαιδευτικό χαρακτήρα το οποίο είναι ανοιχτό και επισκέψιμο από το κοινό. Σύμφωνα με την ICOM και την AAM,το μουσείο δεν είναι απαραίτητα, ένας μηχανισμός προβολής αρχαιολογικών-ιστορικών μαρτυριών, αλλά μπορεί να εκτείνεται και σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης ή του φυσικού περιβάλλοντος. Ένα θεματικό μουσείο περιλάβει και πληροφορεί τον επισκέπτη για όλες τις διαστάσεις ενός και μόνο θέματος, τις ιστορικές, τις διαχρονικές, τις τεχνολογικές, τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις καλλιτεχνικές. Είναι η κατηγορία των μουσείων που θα χρησιμοποιήσουν τα σύγχρονα διδακτικά μέσα για να δώσουν με επαγωγικό και ευχάριστο τρόπο τις βασικές πληροφορίες για το θέμα και για αυτό η δημιουργία τους είναι μια μακρόχρονη και πολυδάπανη υπόθεση. Ένα Θεματικό Μουσείο μπορεί να θεωρηθεί πυρήνας πολιτισμού και χώρος αδιάλειπτης πολιτιστικής δραστηριότητας. Άνθρωποι και ομάδες πολλών ειδικοτήτων δημιούργησαν αρκετά θεματικά μουσεία μέσα από τη λειτουργία των οποίων αναδεικνύουν παραγωγικές διαδικασίες, επιτεύγματα και δραστηριότητες των τοπικών κοινωνιών. Το μουσείο, σύμφωνα με τους ορισμούς και την ιστορική του διαδρομή ως ιδρύματος και θεσμού, πέρασε από διάφορες φάσεις και λειτουργίες, ορισμένες από τις οποίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν παραδοσιακές, όπως είναι η έκθεση, η φύλαξη, η διατήρηση, η τεκμηρίωση και η συντήρηση των αντικειμένων, ενώ άλλες περισσότερο μοντέρνες όπου τους έχει δοθεί περισσότερη βαρύτητα τα τελευταία χρόνια, όπως η επικοινωνιακή και η παιδαγωγική λειτουργία.

Το λόμπι ή αλλιώς ένας προθάλαμος είναι από αρχιτεκτονικής άποψης μία αίθουσα όπου συνδέει πολλά δωμάτια μαζί τα οποία λειτουργούν ως είσοδοι που έχουν πρόσβαση σε μερικά από τα άλλα δωμάτια του κτιρίου. Σε έναν μουσειακό χώρο το λόμπι είναι η πρώτη και η τελευταία εντύπωση του εσωτερικού του μουσείου που αφήνει στους επισκέπτες και ως εκ τούτου είναι και ένας σημαντικός χώρος για επωνυμία. Σύμφωνα με τον Erik Kristiansen οι τέσσερις λειτουργίες του λόμπι είναι ο διαχωρισμός του εσωτερικού από το εξωτερικό μέσω ενός φυσικού εμποδίου, η σύνδεση (ή προσανατολισμός) των επισκεπτών με τον σκοπό της επίσκεψής τους, η λειτουργία του λόμπι ως χώρος προετοιμασίας και η λειτουργία της επίλυσης. Σύμφωνα με την οπτική του επισκέπτη κατά την είσοδο του στο μουσείο υπάρχουν οι οριακές λειτουργίες του διαχωρισμού, της σύνδεσης και της προετοιμασίας. Κατά την έξοδο του από το μουσείο οι οριακές λειτουργίες του λόμπι είναι η επίλυση, η σύνδεση και η επαναφομοίωση.

2.1 Η Βιομηχανία Καπνού

Η Καβάλα λόγω της γεινιάσής της με περιοχές όπου καλλιεργούνταν η εξαιρετική ποικιλία καπνού «μπασμάς» και του φυσικού λιμανιού της, συγκέντρωνε στα μέσα του 19ου αιώνα την εμπορική εκμετάλλευση των καπνών της Βαλκανικής.

Η «Μέκκα του καπνού» όπως χαρακτηρίζονταν η πόλη της Καβάλας είχε αναπτύξει μεγάλη οικονομία όπου και προκάλεσε συνταρακτικές αλλαγές στην κοινωνία της πόλης, δημιουργώντας μια κοσμοπολίτικη αστική τάξη που συναλλάσσονταν εμπορικά με την Ευρώπη. Όλη η οικονομία της πόλης και σε μεγάλο βαθμό και η ζωή της, από το 1840 και για έναν αιώνα, συνδέθηκε με τον καπνό και για αυτό θεωρήθηκε και η πολιτιστική της κληρονομιά.

Η οικονομική ζωή της Καβάλας, πέρασε σε περίοδο ύφεσης μετά το 1950, με την μαζική εισαγωγή της ποικιλίας καπνού «Βιρτζίνια», που συνδέεται με την εισοδο των πολυεθνικών κεφαλαίων.³⁵

Οι πρώτες καλλιέργειες και οι καπναποθήκες

Η καλλιέργεια του καπνού ευνοήθηκε από τα ειδικά γεωφυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής και από την τεράστια ζήτηση που είχαν οι εκλεκτές ποικιλίες των ανατολικών καπνών από τις διεθνείς αγορές.³⁶

Η πρώτη ποικιλία καπνού καλλιεργήθηκε σε Χρυσούπολη και Ξάνθη. Σε αυτές τις περιοχές τα καπνά ήταν γνωστά σε ολόκληρη την Τουρκία με την ονομασία Χρυσόφυλλα. Η επεξεργασία των καπνόφυλλων που γίνονταν στα σπίτια των παραγωγών, απαιτούσε πολυμελή οικογένεια και ειδικούς χώρους. Οι καπνοπαραγωγοί παρέδιδαν τα καπνά στους καπνεμπόρους που τα επεξεργάζονταν στις πόλεις της Καβάλας, την Ξάνθη, την Ελευθερούπολη, την Δράμα, το Δοξάτο και τα χάνια σε μισθωμένες αποθήκες. Οι μεγάλοι καπνέμποροι και οι εξαγωγικοί οίκοι οικοδόμησαν ιδιόκτητες καπναποθήκες δαπανώντας πολύ μεγάλα ποσά. Τα περισσότερα καπνά από την Θράκη πήγαιναν από το λιμάνι της Κεραμωτής στην Τουρκία, αλλά το κύριο εξαγωγικό εμπόριο προς την Ευρώπη γίνονταν από το λιμάνι της Καβάλας.³⁷

Τις πρώτες δεκαετίες το εμπόριο βρίσκονταν στα χέρια των ντόπιων εμπόρων (Ελλήνων και Εβραίων). Από τα τέλη του 19ου αιώνα όμως το μεγαλύτερο μέρος του καπνεμπορίου ελέγχονταν από τους μεγάλους ξένους οίκους που εγκαθίστανται στην πόλη, όπου διακινούσαν για λογαριασμό τους μεγάλες ποσότητες καπνών ³⁸. Λόγω της εγκατάστασης τους, δημιουργήθηκε ανάγκη στέγασης των βιομηχανιών και, επομένως, ανέγερσης νέων χώρων - κτιριακών κελυφών για την αποθήκευση και επεξεργασία του καπνού. Έτσι λοιπόν έκτισαν δικές τους καπναποθήκες.³⁹

Στην περίοδο της ακμής της πόλης, 1924 – 1930, υπήρχαν στην Καβάλα πάνω από 60 μεγάλες καπνεμπορικές εταιρείες, που διέθεταν 160 ογκώδη και πολυώροφα κτίρια καπνεργασίας, με 610 σάλες για την επεξεργασία του καπνού, όπου άρχισε το Μάιο και τελείωνε στις αρχές του φθινοπώρου.⁴⁰

Οι πρώτες καπναποθήκες της Καβάλας κτίστηκαν τη δεκαετία του 1860. Οι ξένες επιχειρήσεις έκτιζαν αρχικά τις καπναποθήκες τους κατά μήκος της παραλίας, καθώς ο τρόπος μεταφοράς των καπνών μέσω του λιμανιού ήταν καθοριστικός. Τα κτίρια αυτά είναι διώροφα, ορθογώνια και με πολλά ανοίγματα στην πρόσοψη, σε αντίθεση με τις άλλες τους όψεις. Επίσης, είναι κτίρια μονόχωρα, κτισμένα από πέτρα και ξύλο και με στέγες ξύλινες με βυζαντινά κεραμίδια. Χαρακτηρίζονται από τα πολλά συμμετρικά ανοίγματα και από τα τριγωνικά αετώματα των στεγών τους, που συχνά φέρουν φεγγίτες ορθογώνιους ή κυκλικούς. Το εσωτερικό των καπναποθηκών είναι ενιαίο. Στους πρώτους ορόφους τους αποθηκεύονται τα ανεπεξέργαστα καπνά, αραδιασμένα πάνω σε κρεβάτια για να αερίζονται και να μην σαπίζουν. Τα φύλλα του καπνού διατηρούνταν στην υγρασία πριν την επεξεργασία τους. Τη φροντίδα αυτών των καπνών έχουν οι στοιβαδόροι, που μεταφέρουν στην πλάτη τους ανεπεξέργαστα δέματα στα «σαλόνια» επεξεργασίας και όταν αυτά γίνουν δέματα, τα μεταφέρουν πάλι στα κρεβάτια αυτά για να στεγνώσουν. Τα «σαλόνια» βρίσκονταν στα τελευταία πατώματα των καπναποθηκών και εκεί γίνονταν η επεξεργασία του καπνού με το φως της ημέρας από άντρες και γυναίκες.

Σήμερα κάποιες από τις καπναποθήκες καταρρέουν σαν στοιχειωμένες στο κέντρο της πόλης και παραμένουν ανεκμετάλλευτες, ενώ ταυτόχρονα κάποιες άλλες φιλοξενούν μαγαζιά, καφετέριες, μπαρ, καταστήματα ρούχων, εμπορικά ή και διάφορες υπηρεσίες του δήμου. Τις προηγούμενες δεκαετίες υπήρχαν 172 καπναποθήκες με 276 διαμερίσματα, ενώ πλέον στις μέρες μας έχουν απομείνει μόλις 50 καπναποθήκες με 72 διαμερίσματα.⁴¹ Σήμερα στην πόλη της Καβάλας καταγράφονται 262 συγκροτήματα καπναποθηκών.

Εικόνα 7: Καπναποθήκες στην Καβάλα στις αρχές του 20ου αι.

Εικόνα 8: Η συλλογή καπνού από τις καπνοκαλλιέργειες.

Εικόνα 9: Χάρτης με τις καπναποθήκες της Καβάλας στα τέλη του 19ου με αρχές του 20ου αιώνα

³⁵ Tobaccomuseum. gr, μουσείο καπνού, Καβάλας. Διαθέσιμο στο: <https://www.tobaccomuseum.gr/kavala-poli-tou-kapnou/>

³⁶ Δημοφύλεια: Δήμος Καβάλας | Καπνά. Διαθέσιμο στο: <https://www.kavalagreece.gr/tourismos/genika/kapna/>

³⁷ School press. Η ιστορία της νεώτερης Καβάλας... Ιστορία καπνού στην Καβάλα. Διαθέσιμο στο: <https://schoolpress.sch.gr/2epalespkav/?p=519>

³⁸ Ο.π.: Δημοφύλεια: Δήμος Καβάλας | Καπνά. Διαθέσιμο στο: <https://www.kavalagreece.gr/tourismos/genika/kapna/>

³⁹ Blogger.com. Καπναποθήκες καβάλας: τα κτίρια της λήθης ή η ταυτότητα μιας πόλης; Διαθέσιμο στο: https://www.citybranding.gr/2017/06/blog-post_14.html

⁴⁰ Ο.π.: Δημοφύλεια: Δήμος Καβάλας | Καπνά. Διαθέσιμο στο: <https://www.kavalagreece.gr/tourismos/genika/kapna/>

⁴¹ Ο.π.: School press. Η ιστορία της νεώτερης Καβάλας... Ιστορία καπνού στην Καβάλα. Διαθέσιμο στο: <https://schoolpress.sch.gr/2epalespkav/?p=519>

Καπνεργάτες

Η ανάπτυξη του καπνού στην Καβάλα ώθησε πολλούς εργάτες από τις γύρω περιοχές να μετακομίσουν στην πόλη. Το 1921 στην Καβάλα υπήρχαν 4.654 καπνεργάτες, το 1922 με τον ερχομό των Ελλήνων από την Μικρά Ασία, τον Πόντο και την Θράκη ο αριθμός των καπνεργατών έφθασε τους 9.400. Για τα επόμενα χρόνια ο αριθμός τους αυξήθηκε και το 1925 έχουμε τον αριθμό ρεκόρ που είναι 12.543 καπνεργάτες. Εργάζονταν για 5 με 6 μήνες στις καπναποθήκες και μετά επέστρεφαν στα χωριά τους.

Οι εργάτες και γενικότερα οι κάτοικοι της πόλης ζούσαν κάτω από άθλιες συνθήκες, εφόσον δούλευαν πολλές ώρες και έπαιρναν μισθούς πείνας. Τα καπνομάγαζα, ήταν ανθυγιεινά και οι εργάτες είχαν να αντιμετωπίσουν πάρα πολλές αρρώστιες, από τις οποίες ορισμένες ήταν και θανατηφόρες. Οι θέσεις εργασίας τους δεν ήταν σίγουρες και θα μπορούσαν να απολυθούν εύκολα. Η καπνεργασία αποτελούσε επίπονη δουλειά, εφόσον θα έπρεπε να κάθονται για ώρες και να επεξεργάζονται τον καπνό. Εργάζονταν όλη την μέρα, από τις έξι το πρωί μέχρι τις εφτά το απόγευμα με μόνο ένα διάλειμμα το μεσημέρι για να ξεκουραστούν και να φάνε το μεσημεριανό τους.

Τα βράδια γύριζαν κουρασμένοι και τλαιπωρημένοι στο σπίτι και δεν είχαν χρόνο να ασχοληθούν με τα παιδιά τους. Γι' αυτό το λόγο τα παιδιά τα ανέτρεφαν οι γιαγιάδες που δεν δούλευαν. Λόγω του πληθυσμού, οι κάτοικοι αναγκάζονταν να μένουν με ξένες οικογένειες και ζούσαν πολλοί μαζί σε μικρά σπίτια. Δεν είχαν συσκευές για να τους βοηθάνε στις καθημερινές εργασίες και η δουλειά ήταν χειρωνακτική. Δεν μπορούσαν να παρέχουν στα παιδιά τους, αλλά ούτε και στους ίδιους τα κατάλληλα τρόφιμα και πολλοί πέθαιναν από υποσιτισμό. Πολλοί δεν μπορούσαν να αντέξουν το κρύο και την υγρασία και σε συνδυασμό με τις συνθήκες ζωής στα καπνομάγαζα και την κακή διατροφή προσβάλλονταν από σοβαρές αρρώστιες και πέθαιναν. Η φυματίωση ήταν η κύρια, σοβαρή αλλά και θανατηφόρα ασθένεια που πρόσβαλε τους καπνεργάτες. Εφόσον δεν υπήρχε περίπτωση να γίνουν καλά οι άρρωστοι, λόγω της ανύπαρκτης ιατρικής περίθαλψης, έχαναν την δουλειά τους και, παρόλο που υπήρχε θεραπεία για την ασθένεια, θα έπρεπε να ξοδέψουν όσα χρήματά είχαν καταφέρει να αποταμιεύσουν. Έτσι λοιπόν, η Ιατρική Εταιρεία Καβάλας δημιούργησε το Σανατόριο το οποίο ήταν το μέρος που φιλοξενούσε τους φυματικούς σε όλη τη διάρκεια της ασθένειάς τους.⁴²

Οι καπνεργάτες της Καβάλας από πολύ νωρίς βρέθηκαν στην πρωτοπορία των εργατικών αγώνων. Το 1908 ιδρύθηκε το πρώτο σωματείο των Βαλκανίων, «η Ευδαιμονία», που αυτοδιαλύθηκε το 1926, όταν ιδρύθηκε η μαχητική «Καπνεργατική Ένωση Καβάλας», με αριστερούς προσανατολισμούς. Για την πρόσπιση του επαγγέλματος, των ημερομισθίων και των ασφαλιστικών δικαιωμάτων τους οι καπνεργάτες της Καβάλας οργάνωσαν δυναμικές και μαζικές κινητοποιήσεις και απεργίες (1896, 1904, 1924, 1928, 1932 κ.ά.), ορισμένες από τις οποίες συντάραξαν το πανελλήνιο. Αξιοθαύμαστη ήταν και η κοινωνική οργάνωση των καπνεργατών, με «Αναγνωστήριο», υποτροφίες για φτωχούς μαθητές, με λαϊκά συσσίτια, με μέτρα για την περίθαλψη των ασθενών κλπ.

Η καπνική οικονομία της πόλης υπέστη τεράστια πλήγματα στις αρχές της δεκαετίας του 1930, την περίοδο της οικονομικής κρίσης: Οι καπνέμποροι βρέθηκαν με αδιάθετα καπνά και τεράστια χρέη, οι καπνοπαραγωγοί μείωσαν την παραγωγή σχεδόν 50%, ενώ οι καπνεργάτες έφθασαν σε κατάσταση ένδειας και λιμοκτονίας. Την πρόσκαιρη ανάκαμψη διέκοψε η Κατοχή του 1941-1944 και τα πολιτικά μέτρα για την αποδυνάμωση του καπνεργατικού στοιχείου. Τη χαριστική βολή έδωσαν η στροφή του διεθνούς εμπορίου σε άλλες αγορές και άλλους τύπους καπνών, σε συνδυασμό με τα αντικαπνιστικά μέτρα.⁴³

Εικόνα 10: Καπνεργάτες εν ώρα εργασίας μέσα στις καπναποθήκες

2.2 Το Μουσείο Καπνού του Δήμου Καβάλας

Ιστορικό

Το Μουσείο Καπνού ιδρύθηκε το 2003 στην πόλη της Καβάλας, προκειμένου να αποτίσει φόρο τιμής σε όλους αυτούς τους ανθρώπους, που με μόχθο, εργατικότητα, θέληση και ευρηματικότητα, δημιούργησαν έναν κοινωνικό πλούτο, τον οποίο βιώνουμε σήμερα εμείς, στον χώρο, όπου υπάρχει καπνός και η μυρωδιά του αγγίζει τις αισθήσεις του επισκέπτη.⁴⁴

Το μουσείο ιδρύθηκε με την συνδρομή πολλών ανθρώπων που ασχολήθηκαν με την καλλιέργεια καπνού και το καπνεμπόριο και είναι το μοναδικό μουσείο καπνού σε ολόκληρη την χώρα. Βρίσκεται στο ισόγειο του κτιρίου του πρώην Ελληνικού Οργανισμού Καπνού (ΕΟΚ) της πόλης. Εκεί κάποτε συλλέγονταν δείγματα από όλη την Ελλάδα, προκειμένου να εκτεθούν σε διεθνές εκθέσεις στο εξωτερικό, αφού είχε προηγηθεί να γίνει παστάλιασμα, δηλαδή η τοποθέτηση των φύλλων το ένα πάνω στο άλλο, ανάλογα με το μέγεθος, το είδος, το χρώμα και την ποιότητα τους.⁴⁵

Μια έκθεση με τον τίτλο “Καβάλα, η χθεσινή πόλη του καπνού” που διοργανώθηκε το 1996, με εκθέματα που πρόσφεραν οι οικογένειες των εμπόρων καπνού από την Καβάλα, ήταν το έναυσμα για τη δημιουργία ενός τέτοιου μουσείου στην πόλη. Η πρωτοβουλία απέδωσε και η πρώτη έκθεση άνοιξε στις 5 Απριλίου του 2003 και στεγάστηκε στο ισόγειο του κτιρίου πρώην ΕΟΚ (Ελληνικό Οργανισμός Καπνού) στην οδό Παλαιολόγου, όπου λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

Το μουσείο σκοπεύει να μετακινηθεί στο οριστικό του σημείο που είναι η δημοτική καπναποθήκη στην πλατεία καπνεργάτη στην Καβάλα, το οποίο είναι προγραμματισμένο να συμβεί στα επόμενα δυο χρόνια. Η νέα έκθεση θα πραγματοποιηθεί με πιο σύγχρονους και ψηφιακούς τρόπους.

Εκθεσιακός χώρος

Στον χώρο έκθεσης εκτίθενται αντικείμενα, δείγματα καπνού, τα οποία δημιουργούν αλλά και συντηρούν έμπειροι καπνεργάτες. Υπάρχει φωτογραφικό υλικό στον χώρο από την καλλιέργεια, την κλασική και εμπορική επεξεργασία, καθώς και το εμπόριο των ανατολικών καπνών.

Εικόνα 11: Το λογότυπο του μουσείου καπνού και τα ωράρια λειτουργίας της έκθεσης.

Εικόνα 12: Το κτίριο και η είσοδος όπου στεγάζεται το μουσείο

⁴² Ο.π.: School press. Η ιστορία της νεώτερης Καβάλας... Ιστορία καπνού στην Καβάλα. Διαθέσιμο στο: <https://schoolpress.sch.gr/2epalespkav/?p=519>

⁴³ Ο.π.: Δημωφέλεια: δήμος Καβάλας | Καπνά. Διαθέσιμο στο: <https://www.kavalagreece.gr/tourismos/genika/kapna/>

⁴⁴ Tobaccomuseum. gr. Μουσείο καπνού, Καβάλας. Διαθέσιμο στο: <https://www.tobaccomuseum.gr/informations/istoriko/>

⁴⁵ Yraithros.gr. Μουσείο καπνού Δήμου Καβάλας: ταϊγάρο ατελείωτο... η ιστορία του καπνού. Διαθέσιμο στο: https://www.yraithros.gr/mouseio-kavalas-tsigarato-ateleio-to-istoria-kapnou/?cui_action=1642680012.187

Το μουσείο αυτό είναι ένα θεματικό μουσείο με εκθεσιακά δείγματα, αρχαιακές συλλογές και βιβλιοθήκη.

Ο εκθεσιακός του χώρος χωρίζεται σε επτά θεματικές ενότητες:

- Καλλιέργεια –Χωρική Επεξεργασία,
- Κλασική Επεξεργασία,
- Επεξεργασία Τόγκας,
- Εκθεσιακά δείγματα,
- Καπνέμποροι -Καπνεμπόριο,
- Καπνεργάτες – Συνδικαλισμός καπνεργασίας και
- Καπνοβιομηχανία.

Υπάρχει ακόμη ψηφιακό υλικό το οποίο είναι μια βάση δεδομένων όπου σταδιακά εισάγεται το πλούσιο φωτογραφικό υλικό, το υλικό των αρχαιακών συλλογών, των αντικειμένων και της βιβλιοθήκης. Υπάρχει και ερευνητική δυνατότητα στον δικτυακό τόπο με στοιχεία και πληροφορίες για το μουσείο.

Στον χώρο εκτίθενται εργαλεία, μηχανές, φωτογραφικό υλικό, πίνακες και κάδρα, συλλογές αντικειμένων σχετικών με τον καπνό. Βελόνες μπουρλιάσματος, πλάστιγγες και ζυγαριές, κόσκινα και χαρμανιέρες, κάσες δεματοποίησης, μέγγενη και χαβάνια. Συναντούμε, ακόμη, καπνοπαραγωγούς και καπνεργάτες, όπως χαρμαντζήδες, στροβιλοδόρους και ξεφυλλίστριες, καπνεμπόρους, εικόνες από κτίρια καπναποθηκών, που ακόμη και σήμερα δεσπόζουν στον πολεοδομικό ιστό της πόλης, δείγματα ποικιλιών καπνού από όλα τα μέρη της Ελλάδας, ήτοι μπασμά, μπασί-μπαγλί, καμπά-κουλάκ, τσεμπέλια και μυρωδάτα, δέματα κλασσικής και εμπορικής επεξεργασίας, παστάλια και κιοντέδες, τόγκες και μπαστουιέρες.⁴⁶

Το μουσείο προσφέρει στους επισκέπτες του ένα ολοκληρωμένο ταξίδι. Από τον σπόρο του καπνού και στο σεντούκι της εμπορικής επεξεργασίας και από τις πολυώροφες καπναποθήκες έως τα πακέτα των τσιγάρων. Σκοπός της λειτουργίας του είναι η διάσωση και προβολή της τοπικής κοινωνικής και κοινωνικής ιστορίας και της ιστορίας των προσφύγων. Ο επισκέπτης μπορεί να περιπλανηθεί σε μια από τις επτά ενότητες του εκθεσιακού χώρου και να ενημερωθεί σχετικά με αυτές. Επίσης έχει την ευκαιρία να ενημερωθεί σχετικά με τα είδη καπνού και καλλιέργειας, της συγκομιδής και της επεξεργασίας τους είτε με τα χέρια, είτε με τα πρώτα μηχανήματα της εποχής. Μπορεί ακόμη να θαυμάσει τα συμπτωτήρια, τις ζυγαριές αλλά και τον ίδιο τον καπνό σε κάθε του μορφή, από την ποικιλία που συλλέγεται: Μπασμάς, μπασί, μπαγλί, καπά κουλάκ, κτλ. Τα μηχανήματα είναι χειρονακτικά ηλεκτροκίνητα και όλα λειτουργούν κανονικά.

Εκτός από τον εκθεσιακό χώρο του μουσείου διαθέτει τα περισσότερα αρχεία σχετικά με τον καπνό της Βόρειας Ελλάδας. Φυλάσσονται επίσης και αρχεία της ομοσπονδίας Καπνεμπόρων του Ελληνικού συλλόγου Εξαγωγικών Οίκων Αθηνών και Πειραιώς, της Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, εταιρειών Θεσσαλονίκης και Καβάλας και πολλών σωματείων καπνεργατών.

Στο μουσείο του καπνού, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να ενημερωθεί, μέσα από τις φωτογραφίες και τα αρχεία, για τους σκληρούς αγώνες των καπνεργατών, για τις συνθήκες δουλείας και τα μεροκάματά τους. Οι εικόνες μεταφέρουν τους επισκέπτες στα σαλόνια εργασίας, όπου εργάζονταν αρμονικά Έλληνες, Εβραίοι, Μουσουλμάνοι και Αρμένιοι και ανεξαρτήτως εθνικότητας κατάφεραν να συνασπιστούν και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.⁴⁷

Το μουσείο επίσης, περιλαμβάνει βιβλία σχετικά με τον καπνό, εκδόσεις του ελληνικού οργανισμού καπνού, αρχείο του καπνεμπορικού Συλλόγου, ιδιωτικά έγγραφα, καπνικούς χάρτες και σχεδιαγράμματα.

Εικόνα 13: Ο χώρος με τα εκθέματα του μουσείου (εργαλεία και μηχανήματα επεξεργασίας του καπνού).

Εικόνα 14: Πάγκος εργασίας και μηχανήμα επεξεργασίας του καπνού

Εικόνα 15: Φωτογραφίες τις εποχής και ζωγραφίες που απεικονίζουν την επεξεργασία του καπνού ανά τα χρόνια.

Εικόνα 16: Βιβλία σχετικά με τον καπνό και την πόλη.

⁴⁶ Ο.π.:Tobaccomuseum. gr, μουσείο καπνού, Καβάλας. Διαθέσιμο στο: <https://www.tobaccomuseum.gr/informations/ekthesiakos-xwros/>

⁴⁷ Ο.π.: Υπαίθριος.gr. Μουσείο καπνού Δήμου Καβάλας: τσιγάρο ατελείωτο... η ιστορία του καπνού. Διαθέσιμο στο: https://www.ypaiithros.gr/mouseio-kavalas-tsigaros-ateleio-to-istoria-kapnou?clic_action=1642680012.187

2.2.1 Φιλοσοφία | Όραμα-Αξίες

Το μουσείο καπνού είναι ένα θεματικό μουσείο και παράλληλα ένα μουσείο ιστορίας της πόλης της Καβάλας, αφού εκτιμάται η ιστορία της νεότερης περιόδου της πόλης όπου συνδέεται η σχέση της με την επεξεργασία και το εμπόριο του καπνού, την ανάπτυξη και την επικράτηση αυτού του οικονομικού πόρου. Ιστορικοί, ερευνητές, φοιτητές, δημοσιογράφοι έχουν δημοσιεύσει βιβλία και εκτενή άρθρα σχετικά με το μουσείο. Πολλοί ντόπιοι και μη, έχουν προσφέρει αντικείμενα, φωτογραφίες και έγγραφα στο μουσείο καπνού.

Το μουσείο αυτό αναφέρεται στον καπνό, την διαδικασία καλλιέργειάς του, την επεξεργασία του στα καπνεργοστάσια και το εμπόριό του με το λιμάνι καθώς και τη δημιουργία και ανάπτυξη της Καβάλας από το 1840 και μετά. Στην ουσία το μουσείο διατηρεί την ταυτότητα της πόλης, διότι ο επισκέπτης έρχεται σε μια περιοχή όπου θα παρατηρήσει αρκετά κτίρια καπναποθηκών και νεοκλασικών διάσπαρτα. Εάν λοιπόν επισκεφτεί τον εκθεσιακό χώρο του μουσείου θα συνειδητοποιήσει αυτά που θα είχε δει στην πόλη, δηλαδή για ποιο λόγο η Καβάλα απέκτησε την ταυτότητα της βιομηχανικής πόλης.

Δράσεις

Το Μουσείο Καπνού έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους σχετικά με τις διάφορες δραστηριότητες του:

- Να συλλέγει αντικείμενα και υλικό σχετικά με την καλλιέργεια, την επεξεργασία και το εμπόριο του καπνού στην πόλη της Καβάλας και της γύρω περιοχής, καθώς και την διαφύλαξη, την προβολή και την ανάδειξη τους.
- Να ενημερώνονται οι πολίτες και να ευαισθητοποιούνται για την ιστορία του καπνού αλλά και της πόλης.
- Να γίνει γνωστή η ιστορία της επεξεργασίας του καπνού, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο συνδέθηκε η Καβάλα με τις γύρω περιοχές.
- Να συγκεντρώσει, να καταχωρήσει αλλά και να ψηφιοποιήσει το ιστορικό αρχείο, προκειμένου να διατηρηθεί η ιστορική μνήμη και να καταστεί διαθέσιμο στους ερευνητές.
- Να παρέχει βοήθεια σε ερευνητές, φοιτητές, μαθητές κ.α. για την έρευνα σχετικά με την πολιτικοοικονομική και κοινωνική ιστορία της πόλης και της ανάπτυξης των εργασιών του καπνού και να προωθήει τη συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.⁴⁸

⁴⁸ Tobaccomuseum. gr. Δράσεις | Μουσείο καπνού, Καβάλας. Διαθέσιμο στο: <https://www.tobaccomuseum.gr/drazeis/>

2.2.2 Οπτική Ταυτότητα του Μουσείου

Λογότυπο

Το λογότυπο του μουσείου καπνού αρχικά είναι ένα απλό και ευκολονόητο γραφιστικό σχέδιο PNG και είναι το σήμα κατατεθέν του μουσείου.

Στο σχέδιο φαίνεται ξεκάθαρα η πρόσοψη της Δημοτικής Καπναποθήκης της Καβάλας η οποία βρίσκεται στην γνωστή για την πόλη, πλατεία καπνεργάτη. Η πρόσοψη του κτιρίου έχει ανακαινιστεί και φέρει να έχει χαρακτηριστικά οθωμανικού νεοκλασικισμού. Μπροστά από το κτίριο υπάρχει η προσθήκη δύο μεγάλων αποξηραμένων καπνόφυλλων. Όλο αυτό το σχέδιο φαίνεται να το περικλείει ένα κυκλικό περίγραμμα και γύρω από αυτό να καταγράφεται η επίσημη ονομασία του μουσείου με κλασική γραμματοσειρά με πατούρες. Στην ιστοσελίδα του μουσείου φαίνεται το ίδιο λογότυπο χωρίς αυτά τα γράμματα. Το σχέδιο αυτό χρωματικά αποτελείται από δυο αποχρώσεις του καφέ: μια σκουρόχρωμη και μια μουσταρδί απόχρωση στο σχέδιο των καπνόφυλλων.

Το λογότυπο σχεδιάστηκε ώστε να είναι κατανοητό για όλους τους ανθρώπους που θα επισκεφθούν τον χώρο του μουσείου με αποχρώσεις από τα φύλλα καπνού.

Ενημερωτικό φυλλάδιο

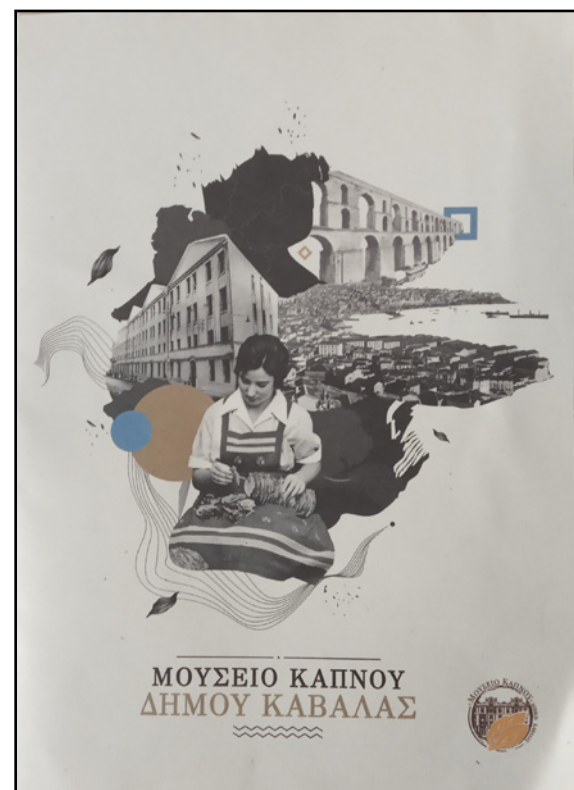
Κατά την επίσκεψή μας στον χώρο του μουσείου βρίσκουμε αρχικά τα ενημερωτικά φυλλάδια από τα οποία μαθαίνουμε πληροφορίες σχετικά με το μουσείο. Η πρώτη πληροφορία που θα αντικρίσουμε είναι μια ιστορική περιλήψη της Καβάλας ως Μέκκας του καπνού. Συνεχίζει το φυλλάδιο με λίγα λόγια για τους καπνοπαραγωγούς στο καπνομάγαζο και από εκεί στα χέρια του διεθνούς καπνεμπορίου, και καταλήγει στο πίσω μέρος της σελίδας με γενικές πληροφορίες για το ίδιο το μουσείο. Ακόμη υπάρχει και ένας χάρτης με την οδό του μουσείου, ώρες λειτουργίας του, τιμές εισιτηρίων, e-mail και τηλέφωνα.

Το φυλλάδιο έχει μια ελαφριά απόχρωση του μπεζ χωρίς να υπάρχει ένα ιδιαίτερο design όσον αφορά τον σχεδιασμό του. Το κείμενό του διαχωρίζεται ξεκάθαρα από το ένα θέμα στο ένα άλλο χωρίς να δημιουργεί προβλήματα στην σειρά ανάγνωσής του. Στην πρώτη σελίδα του φυλλαδίου βρίσκεται ένα γραφιστικό σχέδιο – κολάζ το οποίο μας δείχνει εικόνες από την πόλη της Καβάλας, τις καπναποθήκες, το υδραγωγείο-καμάρες (σήμα κατατεθέν της πόλης) και μία γυναικεία μορφή να επεξεργάζεται τα καπνόφυλλα. Υπάρχουν ακόμη και διάφορα σχήματα και άλλα γραφιστικά στοιχεία γύρω από αυτό το κολάζ. Στην σελίδα ακόμη καταγράφεται η ονομασία του μουσείου και το λογότυπό του. Το ίδιο το φυλλάδιο είναι ουσιαστικά και μία αφίσα-poster με το σχέδιο του κολάζ που αναφερθήκαμε προηγουμένως, σε μεγαλύτερη κλίμακα.

Το ενημερωτικό φυλλάδιο του μουσείου είναι ένα απλό και ευκολοδιάβαστο φυλλάδιο που μεταφέρει τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται ο επισκέπτης προτού επισκεφτεί τον εκθεσιακό χώρο.

Εικόνα 17: Το λογότυπο του μουσείου.

Εικόνα 18: Μπροστινή σελίδα του ενημερωτικού φυλλαδίου.

Εικόνα 20: Το πίσω μέρος του φυλλαδίου.

Εικόνα 19: Πληροφορίες του φυλλαδίου σχετικά με το μουσείο.

Εικόνα 21: Poster.

Ιστοσελίδα του μουσείου

Η ιστοσελίδα του μουσείου καπνού του δήμου Καβάλας (tobaccomuseum.gr) περιέχει τις απαραίτητες αλλά και οποιοσδήποτε άλλες πληροφορίες σχετικά για τον χώρο έκθεσης, και όχι μόνο, όπου οι επισκέπτες μπορούν να αντλήσουν.

Οι επιλογές που μπορεί κάποιος να αντλήσει πληροφορίες στην ιστοσελίδα βρίσκονται στην αρχική σελίδα του site.

Στην επιλογή **Το μουσείο** ο επισκέπτης μπορεί να διαβάσει λίγα πράγματα σχετικά με την ιστορία των καπνών στην πόλη και του ίδιου του μουσείου καπνού, να διαβάσει σχετικά με τον εκθεσιακό χώρο και τις δράσεις που έχει στόχο το μουσείο.

Στα **Νέα του μουσείου** μπορεί ο οποιοσδήποτε να ενημερωθεί για ανακοινώσεις και τις διάφορες διοργανώσεις του μουσείου.

Στην επιλογή **Καβάλα** υπάρχουν βασικές πληροφορίες σχετικά με την πόλη της Καβάλας και την ονομασία της ως «Μέκκα του καπνού».

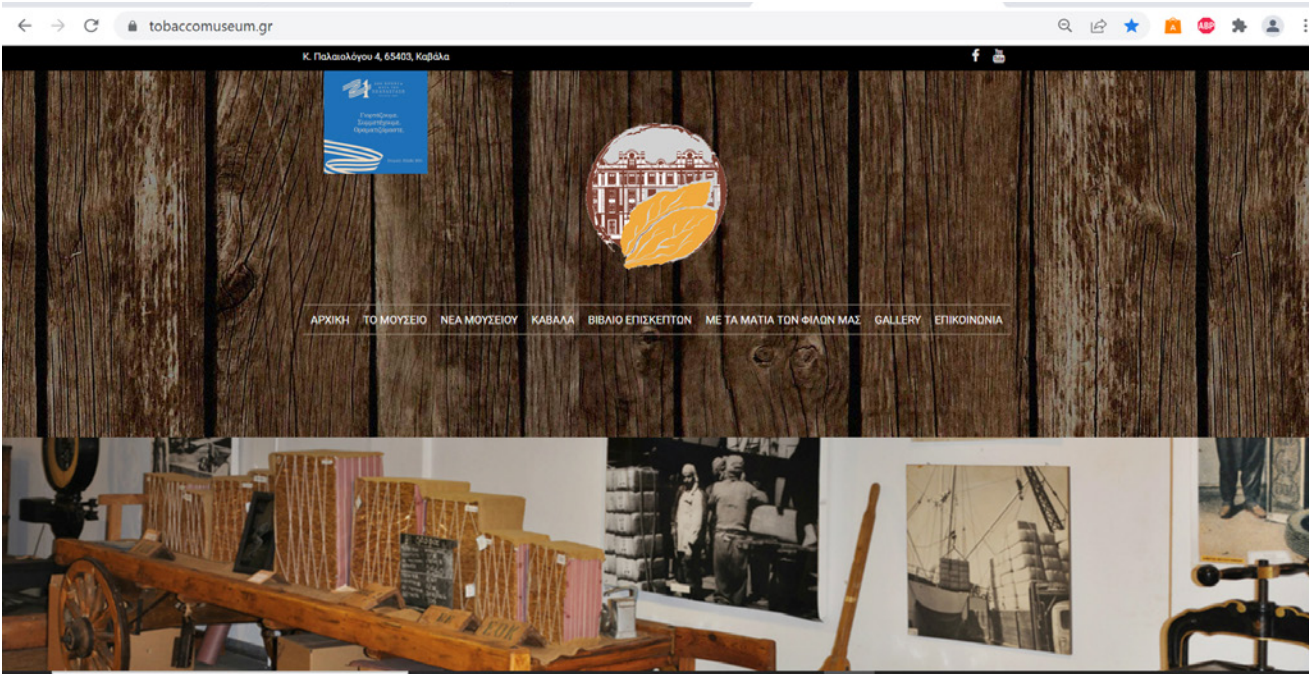
Στο **Βιβλίο επισκεπτών** υπάρχουν αποτυπωμένες οι εντυπώσεις δημόσιων προσώπων που τους άφησε η επίσκεψή τους στον χώρο της έκθεσης.

Στην επιλογή **Με τα μάτια των φίλων μας**, υπάρχουν άρθρα στο διαδίκτυο σχετικά με την επίσκεψη ομάδων ανθρώπων στον χώρο του μουσείου.

Η εικονική **Gallery** περιέχει φωτογραφίες των εκθεμάτων και της επεξεργασίας καπνού, και βίντεο σχετικά με την καλλιέργεια του καπνού, τα εκθεσιακά δείγματα και την περιήγηση στον χώρο.

Τέλος υπάρχει και η δυνατότητα **επικοινωνίας** με τον χώρο του μουσείου και ένα ερωτηματολόγιο που μπορεί να συμπληρώσει ο οποιοσδήποτε με στόχο την άντληση πληροφοριών σχετικά με τις ανάγκες των επισκεπτών του Μουσείου Καπνού Καβάλας, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα σε αυτές, παρέχοντας μια πιο ολοκληρωμένη εμπειρία.

Στο σχεδιαστικό κομμάτι της ιστοσελίδας βλέπουμε το λογότυπο στο κέντρο της με ένα σκουρόχρωμο background από σανίδες ξύλου. Η αισθητική της ιστοσελίδας παραπέμπει σε κάτι το παλιό και νοσταλγικό με όσα έχουν να κάνουν με τον καπνό. Ακόμη υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τα social media, τηλέφωνα και τα mail που μπορεί να επικοινωνήσει κάποιος, η οδός την οποία βρίσκετε το μουσείο και τα ωράρια λειτουργίας του.

Εικόνα 22: Η ιστοσελίδα του μουσείου καπνού του Δήμου Καβάλας.

2.3 Συμπεράσματα

Η πόλη της Καβάλας, εξαιτίας της γεινιάσσης της με περιοχές που καλλιεργούνταν η ποικιλία του «μπασμά» και του λιμανιού της, συγκέντρωνε στα μέσα του 19ου αιώνα την εμπορική εκμετάλλευση των καπνών των Βαλκανίων. Η «Μέκκα του καπνού» όπως χαρακτηρίζονταν η πόλη είχε αναπτύξει μεγάλη οικονομία όπου και προκάλεσε μεγάλες αλλαγές στην κοινωνία της πόλης, δημιουργώντας μια κοσμοπολίτικη αστική τάξη που συναλλάσσονταν εμπορικά με την Ευρώπη.

Η καλλιέργεια του καπνού ευνοήθηκε από τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής και από την τεράστια ζήτηση που είχαν οι εκλεκτές ποικιλίες των ανατολικών καπνών από τις διεθνείς αγορές. Οι καπναποθήκες στην πόλη καταγράφονται περίπου 262 συγκροτήματα καπναποθηκών και τα περισσότερα από αυτά κτισμένα κατά μήκος της παραλιακής. Οι καπνεργάτες που εργάζονταν στις καπναποθήκες ζούσαν σε άθλιες συνθήκες, δούλευαν πολλές ώρες και έπαιρναν μισθούς πείνας. Γενικότερα ήταν πολύ δύσκολη και καταπιεστική η ζωή των εργατών εκείνα τα χρόνια της παραγωγής του καπνού στην πόλη.

Το Μουσείο Καπνού ιδρύθηκε το 2003 στην πόλη της Καβάλας, με σκοπό να αποτίσει φόρο τιμής σε όλους αυτούς τους ανθρώπους, που με μόχθο, εργατικότητα και ευρηματικότητα, δημιούργησαν τον κοινωνικό πλούτο της πόλης που είναι γνωστός έως και σήμερα. Το θεματικό αυτό μουσείο περιέχει εκθεσιακά δείγματα, αρχειακές συλλογές και βιβλιοθήκη. Αποτελείται από επτά θεματικές ενότητες όπου αφορούν την καλλιέργεια του καπνού την επεξεργασία του, τους καπνέμπορους, τους καπνεργάτες και την καπνοβιομηχανία. Το μουσείο διατηρεί την ταυτότητα της πόλης, διότι ο επισκέπτης έρχεται σε μια περιοχή όπου θα παρατηρήσει αρκετά κτίρια καπναποθηκών και νεοκλασικών διάσπαρτα.

Στην οπτική ταυτότητα του μουσείου βλέπουμε αρχικά το λογότυπο στο σχέδιο του οποίου φαίνεται ξεκάθαρα η πρόσοψη της Δημοτικής Καπναποθήκης της Καβάλας η οποία βρίσκεται στην γνωστή για την πόλη, πλατεία καπνεργάτη. Το ενημερωτικό φυλλάδιο το οποίο σχεδιαστικά είναι ένα μπεζ χωρίς κάποιο ιδιαίτερο design όσον αφορά τον σχεδιασμό του και με κείμενο που διαχωρίζεται ξεκάθαρα από το ένα θέμα στο άλλο, περιέχει πληροφορίες σχετικά με την ιστορία του μουσείου και της πόλης, λίγα λόγια για τους καπνοπαραγωγούς στο καπνομάγαζο και από εκεί στα χέρια του διεθνούς καπνεμπορίου, και γενικές πληροφορίες για το ίδιο το μουσείο. Η ιστοσελίδα του μουσείου που περιλαμβάνει το λογότυπο στο κέντρο της με ένα σκουρόχρωμο background από σανίδες ξύλου δίνοντας μια αίσθηση παλιού και νοσταλγίας στον θεατή, περιέχει τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά για τον χώρο έκθεσης, και όχι μόνο, όπου οι επισκέπτες μπορούν να αντλήσουν.

Μια έκθεση με τον τίτλο "Καβάλα, η χθесινή πόλη του καπνού" που διοργανώθηκε το 1996, ήταν το έναυσμα για τη δημιουργία ενός τέτοιου μουσείου στην πόλη. Το μουσείο σκοπεύει να μετακινηθεί στο οριστικό του σημείο που είναι η δημοτική καπναποθήκη στην πλατεία καπνεργάτη στην Καβάλα, το οποίο είναι προγραμματισμένο να συμβεί στα επόμενα δυο χρόνια.

3.1 Site – Specific Installation_ Hammer Museum_ Yunhee Min_ 2019.

Το Hammer Museum είναι συνδεδεμένο με το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Λος Άντζελες. Είναι ένα μουσείο τέχνης και πολιτιστικό κέντρο γνωστό για την εστιασμένη στον καλλιτέχνη και προοδευτική σειρά εκθέσεων και δημόσιων προγραμμάτων. Το μουσείο ιδρύθηκε το 1990 από τον επιχειρηματία-βιομήχανο Armand Hammer για να στεγάσει την προσωπική του συλλογή έργων τέχνης.

Το Hammer Museum φιλοξενεί επίσης πάνω από 300 προγράμματα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, από διαλέξεις, συμπόσια και αναγνώσεις μέχρι συναυλίες και προβολές ταινιών.⁴⁹

Το κτίριο του μουσείου σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Michael Maltzan ο οποίος ανατέθηκε από το Hammer Museum το 2000 να δημιουργήσει ένα γενικό σχέδιο για το κτίριο.⁵⁰

Η ζωγράφος και καλλιτέχνης Yunhee Min προσάρμοσε τις ζωντανές αφηρημένες εικόνες των έργων της σε καμβιά στα σκαλιά της σκάλας του λόμπι του Hammer, στο πρώτο Hammer Project που προσανατολίζεται στο πάτωμα και όχι στους τοίχους.⁵¹ Οι επισκέπτες μπορούσαν να παρακολουθήσουν αυτή τη νέα εγκατάσταση του Hammer Museum πριν ακόμη μπουν στις γκαλερί.⁵²

Το έργο με τίτλο “Up Close in Distance”, σχεδιασμένο από την Yunhee Min, εγκαταστάθηκε στο Hammer για ένα διάστημα περίπου έξι μηνών. Με ένα σχέδιο που περιλαμβάνει πιτσιλιές χρωμάτων σε διαφορετικά χρώματα, είναι το πρώτο έργο του μουσείου που ενσωματώθηκε κυρίως στο πάτωμα του λόμπι και στην σκάλα. Η Min, μια παραδοσιακή ζωγράφος και καλλιτέχνης εγκαταστάσεων με έδρα το Λος Άντζελες, είπε ότι τα side projects όπως το “Up Close in Distance” παρουσιάζουν μια ευκαιρία να συνεχιστούν έργα που δεν περιορίζονται από τους ίδιους περιορισμούς με τα συμβατικά έργα της.

Οι παραδοσιακοί πίνακες της Min εστιάζουν στο χρώμα, ενώ ορισμένα έργα της απαιτούν μέρη ανάμειξης χρωμάτων για να επιτευχθεί το επιθυμητό χρώμα και συνέπεια. Χρησιμοποιώντας μια ολόκληρη σειρά παραγωγής χρωμάτων σμάλτου, η Min ξεκίνησε ρίχνοντας το χρώμα σε ένα μοντέλο κλίμακας 1% του λόμπι. Αφού στέγνωσε, ένας φωτογράφος τράβηξε από κοντά ψηφιακές φωτογραφίες του μοντέλου. Στη συνέχεια, ένας πάροχος ψηφιακών γραφικών ένωσε ψηφιακά τις φωτογραφίες μεταξύ τους και τις εκτύπωσε σε δάπεδο βινυλίου για την τελική εγκατάσταση.

Η διαδικασία συναρμολόγησης απαιτούσε επίσης πρακτικές σκέψεις. Ο Adam Peña, διευθυντής σχεδιασμού και παραγωγής εκθέσεων του Μουσείου Hammer, είπε ότι η εγκατάσταση του έργου περιελάμβανε την αντιμετώπιση προβλημάτων παραγωγής και αισθητικής. Για παράδειγμα, είπε ότι ορισμένες λεπτομέρειες θα χαθούν μέσα στην τριγωνική σφήνα όπου κάθε βήμα συναντά τον τοίχο. Για να λύσει το πρόβλημα αυτό, η Min έκανε σε κάθε σφήνα στα σκαλοπάτια ένα μονό χρώμα, τοποθετώντας επίσης παραλληλόγραμμες ράβδους παρόμοιου χρώματος που επενδύουν τις σκάλες. Η Min είπε ότι η σχεδιαστική της επιλογή εφίστα την προσοχή στην αρχιτεκτονική, παρέχοντας επίσης στους επισκέπτες μια παλέτα αναφοράς όλων των χρωμάτων που χρησιμοποίησε.

Ο τίτλος “Up Close in Distance” αναφέρεται άμεσα στη φωτογραφική πτυχή της εγκατάστασης, καθώς οι φωτογραφίες έπρεπε να ληφθούν από κοντά προκειμένου το έργο να φαίνεται καθαρά από απόσταση, είτε ο Min. Για να καταγράψει πλήρως τις λεπτομέρειες του μοντέλου, είπε ότι η κάμερα έπρεπε να τοποθετηθεί πολύ κοντά στην επιφάνεια, πέρα από την τυπική απόσταση θέασης για το ανθρώπινο μάτι. Όταν σχεδίαζε τη διάταξη, η Min έλαβε υπόψη τη δυναμική φύση του λόμπι, θεωρώντας το ως έναν μεταβατικό χώρο που προκαλεί μια αίσθηση προσμονής ή ενθουσιασμού.

Αν και το έργο επικεντρώνεται κυρίως στο πάτωμα και τις σκάλες του λόμπι του Μουσείου Hammer, η Min ήθελε να ενσωματώσει την τέχνη της σε ολόκληρο τον χώρο. Έβαψε τους τρεις τοίχους που περιβάλλουν τη σκάλα σε ανοιχτό ροζ χρώμα, που δίνει στο χώρο μια διακριτική λάμψη και δημιουργεί μια αίσθηση όγκου. Αν και θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε χρώμα, όμως θα έπρεπε να είναι πολύ κοντά στο προεπιλεγμένο λευκό για να είναι σχεδόν ανεπαίσθητο. Επιπλέον, η Min είχε πει ότι ήθελε η εγκατάσταση να έχει μια ξεχωριστή παρουσία που να λειτουργεί ενάντια στην αρχιτεκτονική. Για παράδειγμα, αναφέρθηκε στο ότι το σχέδιο του δαπέδου από βινύλιο έρχεται σε αντίθεση με την αρχιτεκτονική του χώρου, καθώς δεν ευθυγραμμίζεται με τα σκαλοπάτια.

Η εγκατάσταση αυτή ήταν ανοιχτή σε ερμηνείες, καθώς ο καθένας αντιμετώπιζε διαφορετικά το χρώμα. Δεδομένης της τοποθεσίας της εγκατάστασης στο λόμπι, η Min ήλπιζε ότι οι επισκέπτες θα είχαν μια απροσδόκητη εμπειρία με ένα έργο τέχνης που θα τους έκανε να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τον χώρο γύρω τους.⁵⁴

Εικόνα 23: Το μουσείο hammer στο Los Angles.

Εικόνα 24: Up close in distance, hammer museum projects, los angeles 2019.⁵³

Εικόνα 26: Η χρωματική παλέτα του έργου.

Εικόνα 25: Η σκάλα του μουσείου που οδηγεί στους χώρους εκθεμάτων.

⁴⁹ Wikipedia. Hammer museum. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Hammer_Museum

⁵⁰ Hammer. Support/ museum transformation. Διαθέσιμο στο: <https://hammer.ucla.edu/museum-transformation/building-project>

⁵¹ Hammer. Hammer projects: Yunhee Min, Mar 28-dec1 2019. Διαθέσιμο στο: <https://hammer.ucla.edu/exhibitions/2019/hammer-projects-yunhee-min>

⁵² Daily Bruin. Hammer Museum installation delivers vibrant, sensory experience, by phillip Leung, April 25, 2019. Διαθέσιμο στο: <https://dailybruin.com/2019/04/25/hammer-museum-installation-delivers-vibrant-sensory-experience>

⁵³ Εικόνα: <http://www.yunheemin.com/pages/up-close-in-distance-bars-flags-pools-hammer-projects-hammer-museum-los-angeles-2019/>

⁵⁴ Ο.π. Daily Bruin. Hammer Museum installation delivers vibrant, sensory experience, by phillip Leung, April 25, 2019. Διαθέσιμο στο: <https://dailybruin.com/2019/04/25/hammer-museum-installation-delivers-vibrant-sensory-experience>

3.2 Environmental Graphics_ Kunstgewerbemuseum_ Double Standards & Kuehn Malvezzi_ 2014

Το Kunstgewerbemuseum, ή αλλιώς Μουσείο Διακοσμητικών Τεχνών, είναι ένα διεθνές μουσείο διακοσμητικών τεχνών στο Βερολίνο στη Γερμανία, μέρος του Staatliche Museen zu Berlin (Κρατικά Μουσεία του Βερολίνου).

Το Kunstgewerbemuseum στεγάσει παγκοσμίως φήμης δείγματα ευρωπαϊκών τεχνών και χειροτεχνίας από τον πρώιμο Μεσαίωνα μέχρι σήμερα, καθώς και εξαιρετικές συλλογές μόδας και design και κλασικά παραδείγματα μοντέρνου βιομηχανικού σχεδιασμού.⁵⁵

Το μουσείο στο Kulturforum ολοκληρώθηκε το 1985 σε σχέδια του Rolf Gutbrod, ενός από τους κορυφαίους Γερμανούς αρχιτέκτονες της δεκαετίας του 1960. Το μουσείο έχει σχεδιαστεί ως ένα «κατασκευασμένο τοπίο» και μαζί με το πράσινο του κάνει αναφορά στο παρακείμενο πάρκο Tiergarten.

Οι νέες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν το λόμπι του μουσείου, όπου το γραφείο εισιτηρίων, το γραφείο πληροφοριών και η γκαρνταρόμπα έχουν περικλειστεί σε λευκές εγκαταστάσεις σε σχήμα κύβου, επιτρέποντάς τες να «αποσύρονται στο παρασκήνιο», σύμφωνα με τον δημιουργικό διευθυντή της Double Standards, Chris Rehberger. Αυτό τονίζει τον σχεδιασμό της σκάλας, στην οποία έχει δοθεί μια νέα «λευκή ράχη», είχε τονίσει.

Η Double Standards προσπάθησε να δημιουργήσει ένα απλό σύστημα σήμανσης χρησιμοποιώντας κόκκινες επιγραφές για να κατευθύνει τους επισκέπτες γύρω από το κτίριο. Το νέο σύστημα χρησιμοποιεί μια αναλογική σχέση τεσσάρων χρωμάτων από κόκκινο σε μαύρο. Υπάρχουν τρεις αποχρώσεις του κόκκινου και τα μεγαλύτερα γραφικά είναι στο πιο φωτεινό χρώμα. Καθώς οι πινακίδες γίνονται μικρότερες, τα χρώματα γίνονται πιο σκούρα μέχρι που οι επισκέπτες διαβάζουν ετικέτες και γραφικά, τα οποία περιγράφουν αντικείμενα και είναι σε μαύρο σε λευκό.

Συγκεκριμένα, έχουν εφαρμοστεί έντονα κόκκινα γραφικά δαπέδου στο πάτωμα για να προσελκύσουν την προσοχή των επισκεπτών και να τους υπενθυμίσουν πού βρίσκονται. Αυτές οι λωρίδες χρώματος ξεκινούν από έξω και συνεχίζουν μέσα στο κτίριο.

Οι εκθεσιακές γκαλερί Design, Fashion και Jugendstil to Art Deco έχουν ανανεωθεί ως μέρος του επανασχεδιασμού, που τοποθετεί το μουσείο ως «ένα σπίτι για την τέχνη, τη μόδα και το σχέδιο».

Ο σχεδιαστής Chris Rehberger λέει ότι το σχέδιο του Double Standard έπρεπε να οριοθετήσει ξεκάθαρα το Μουσείο Εφαρμοσμένων Τεχνών (Kunstgewerbemuseum) έτσι ώστε να μην χαθεί μεταξύ των άλλων ιδρυμάτων.

Ο ίδιος ο Rehberger αναφέρεται στο ότι πριν από τον επανασχεδιασμό «το κτίριο ήταν σκοτεινό και δεν ήταν κάπου που θα ήθελες να είσαι εκτός κι αν χρειαζόταν να είσαι εκεί». Προσθέτει ακόμη πώς «Το σύστημα καθοδήγησης ήταν ανύπαρκτο – υπήρχε διαφορετική τυπογραφία παντού, διαφορετικά συστήματα και γενικότερα ήταν ένα χάος».⁵⁶

Εικόνα 27: Η είσοδος στο Kunstgewerbemuseum στο Kulturforum.

Εικόνα 28: Το εξωτερικό του μουσείου

Εικόνα 29: Το εσωτερικό του κτιρίου του Kunstgewerbemuseum.

Εικόνα 32: Γραφικό κόκκινο μονοπάτι στους διαδρόμους του κτιρίου.

Εικόνα 30: Κλιμακοστάσιο

Εικόνα 31: Ο χώρος έκδοσης εισιτηρίων στο μουσείο.

Εικόνα 33: Το κόκκινο μονοπάτι μέσα στο κτίριο

⁵⁵ Wikipedia, Kunstgewerbemuseum Berlin. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Kunstgewerbemuseum_Berlin

⁵⁶ Design week. Museum of Applied Arts Berlin reopens with new wayfinding solution, by Tom Banx 12 Dec 2014. Διαθέσιμο στο: <https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-berlin-reopens-with-new-wayfinding-solution/>

3.3 Environmental Graphics_ Children’s Museum of the Arts_ The New School’s Parsons School of Design_ 2017.

Το Παιδικό Μουσείο Τεχνών το οποίο βρίσκεται στο Μανχάταν, Νέα Υόρκη, στην περιοχή South Village, ιδρύθηκε από την Kathleen Schneider το 1988 και άνοιξε τον νέο του χώρο 10.000 τετραγωνικών ποδιών τον Οκτώβριο του 2011.

Ως μέρος της αποστολής του να προωθήσει την τέχνη για όλα τα παιδιά, το CMA διαθέτει προγράμματα και συνεργασίες σχεδιασμένα για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, παιδιά σε ανάδοχη φροντίδα και παιδιά σε οικογένειες αστέγων.

Το Μουσείο διατηρεί μια συλλογή με περισσότερα από 2.000 έργα διεθνούς παιδικής τέχνης που χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1930 από περισσότερες από 50 διαφορετικές χώρες.⁵⁷

Μετά από 20 χρόνια σε έναν στενό χώρο κοντά στην Chinatown, το αγαπημένο Παιδικό Μουσείο Τεχνών της Νέας Υόρκης εξασφάλισε έναν νέο χώρο τρεις φορές μεγαλύτερο από την προηγούμενη θέση του.⁵⁸

Η λειτουργία ενός λόμπι περιλαμβάνει τους χώρους αναμονής, την “είσοδο” ή ίσως και τον τρόπο για να φτάσει κανείς από την πόρτα στο ασανσέρ. Αλλά ένα λόμπι δεν είναι απλώς ένας τρόπος για να φτάσει κάποιος από το σημείο Α στο σημείο Β: έχει επίσης σκοπό να μεταφέρει μια διαρκή εικόνα του ιδρύματος ή της επιχείρησης. Αυτός ο τρόπος σκέψης παρακίνησε τους φοιτητές και τα μέλη της σχολής στο The New School’s Parsons School of Design στη μεταμόρφωση της εισόδου 1.200 τετραγωνικών ποδιών του Παιδικού Μουσείου Τεχνών (CMA).

Σχεδιασμένη κατά το εαρινό εξάμηνο του 2017 και κατασκευασμένη το καλοκαίρι, η ανακαίνιση δημιουργήθηκε για να καλύψει πολλές από τις σχεδιαστικές ανάγκες του παιδικού μουσείου τέχνης CMA, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης καρτοσιών, της ακουστικής, της επωνυμίας και της αυξανόμενης ορατότητας του γραφείου υπηρεσιών επισκεπτών. Το κεντρικό στοιχείο της ανακαίνισης είναι ένας νέος τοίχος που αποτελείται από δύο στρώματα διάτρητου πλαστικού που φωτίζονται από χρωματιστά φώτα. Ο τοίχος χωρίζει τον χώρο του λόμπι σε μια «λειτουργική πλευρά», η οποία περιλαμβάνει ένα νέο χώρο στάθμευσης και αποθηκευτικό χώρο για καρτοσάκια, και μια «διασκεδαστική πλευρά», έναν χώρο συγκέντρωσης «όπου οι επισκέπτες όλων των ηλικιών χαίρονται από το φως και το μοτίβο».

Η ανακαίνιση του CMA είναι μια χωρική αναδιοργάνωση που φιλοξενεί τις διαφορετικές και μεταβαλλόμενες ανάγκες του μουσείου. «Η στρατηγική τους ήταν να αντιμετωπίσουν κάθε μια από τις προκλήσεις της CMA με μια αρχιτεκτονική παρέμβαση που λύνει ένα πρόβλημα αλλά και φέρνει οπτική απόλαυση στο χώρο».

Επιπλέον, μια σειρά από διχρωμικά ακρυλικά πάνελ που κρέμονται από την οροφή μπροστά από τα μεγάλα παράθυρα με νότιο προσανατολισμό επιτρέπουν στο φως διαφορετικών χρωμάτων να ανακλάται και να μεταδίδεται ταυτόχρονα. Όταν οι γονείς κάνουν check-in στο CMA, «το ανοιχτό λόμπι επιτρέπει στα παιδιά να παίζουν με το πολύχρωμο φως που προβάλλεται στο πάτωμα από τα παράθυρα, να τους εντριγκάρει ένα κινητό χρώμα κατά μήκος του τοίχου ή να χορεύουν μπροστά σε ένα διαδραστικό έργο τέχνης του Danny Rosen», σύμφωνα με τους μαθητές που εργάστηκαν στο έργο.

Μια πρόκληση που αντιμετώπισαν όσοι εργάζονταν στο έργο ήταν να διασφαλίσουν ότι τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν φιλικά προς το περιβάλλον και ασφαλή για τα παιδιά που επισκέπτονται το CMA. Εκεί μπήκε το Εργαστήριο Υγιεινών Υλικών (HML) της Parsons. Ο Jack Dinning, επικεφαλής ερευνητής στο HML, πραγματοποίησε εργαστήρια και συμβουλευτήκε τους φοιτητές του Εργαστηρίου Σχεδίασης σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού, αξιολόγησης προϊόντων, κατασκευής και εγκατάστασης. Ο Dinning και οι μαθητές ενσωμάτωσαν ασφαλέστερο δάπεδο από καουτσούκ, κόντρα πλακέ βιώσιμο και από ανακυκλωμένο πλαστικό.

Η ανακαίνιση του λόμπι CMA είναι το πιο πρόσφατο έργο που υπογραμμίζει τη δέσμευση της Parsons και του Design Workshop για συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό.

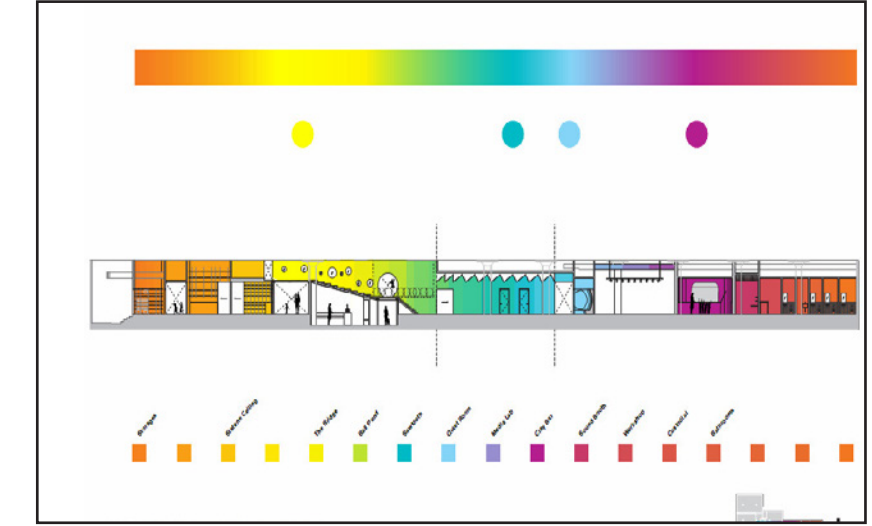
Η Barbara Hunt McLanahan, εκτελεστική διευθύντρια του μουσείου, αναφέρει ότι το νέο λόμπι ενισχύει την ικανότητα να καλωσορίζει όλα τα παιδιά και τις οικογένειές τους για να κάνουν τέχνη στο CMA και ήταν μια ευχάριστη ευκαιρία συνεργασίας με μαθητές από το The New School για να δημιουργήσουν μια καινοτόμο και ελκυστική είσοδο στο μουσείο.⁵⁹

Εικόνα 35: Το λόμπι του μουσείου.

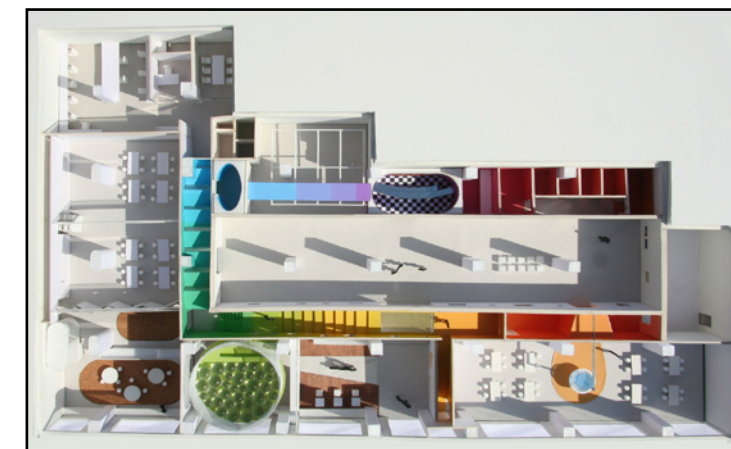
Εικόνα 36: Χώρος παιχνιδιού.

Εικόνα 37: Τομή του κτηρίου με τους χρωματικούς διαδρόμους και χρωματική παλέτα.

Εικόνα 34: Το κτίριο του παιδικού μουσείου τέχνης.

Εικόνα 38: Κάτοψη του μουσείου CMA.

Εικόνα 39: Διαδραστικός φωτεινός τοίχος στον χώρο εισόδου του μουσείου.

Εικόνα 40: Μια σειρά από διχρωμικά ακρυλικά πάνελ που κρέμονται από την οροφή μπροστά από τα μεγάλα παράθυρα με νότιο προσανατολισμό επιτρέπουν στο φως διαφορετικών χρωμάτων να ανακλάται και να μεταδίδεται ταυτόχρονα.

⁵⁷ Wikipedia. Children’s museum of art. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Children%27s_Museum_of_the_Arts

⁵⁸ Archdaily. hildrens Museum of the Arts / WORKac. Διαθέσιμο στο: <https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac>

⁵⁹ Study architecture. Parsons’ Design-Build Project Transforms the Entrance Hall of Children’s Museum of the Arts. Oct. 2017, in school new by Amanda Gann. Διαθέσιμο στο: <https://studyarchitecture.com/blog/school-news/parsons-design-build-project-transforms-entrance-hall-childrens-museum-arts/>

3.4 Συμπεράσματα

Εξετάσαμε λοιπόν τρία παραδείγματα υπαρχουσών προσεγγίσεων με βάση τα περιβαλλοντικά γραφικά του καθενός ένα από τα μουσεία που αναφερθήκαμε παραπάνω.

Στο Hammer Museum μελετήσαμε την εφαρμογή μιας επιτόπιας εγκατάστασης της Yunhee Min η οποία προσαρμόσε τις ζωντανές αφηρημένες εικόνες των έργων της σε καμβά στα σκαλιά της σκάλας του λόμπι του Hammer, στο πρώτο Hammer Project που προσανατολίζεται στο πάτωμα. Το έργο της με τίτλο "up close in distance", καθώς η εγκατάσταση αυτή ήταν ανοιχτή σε ερμηνείες, είχε σκοπό οι επισκέπτες να είχαν μια απροσδόκητη εμπειρία με ένα έργο τέχνης που θα τους έκανε να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τον χώρο γύρω τους.

Στο Kunstgewerbemuseum τα περιβαλλοντικά γραφικά των Double Standards & Kuehn Malvezzi είχαν σκοπό να επανασχεδιάσουν τους εκθεσιακούς χώρους και να βελτιώσουν τη ροή και τον προσανατολισμό των επισκεπτών. Η Double Standards προσπάθησε να δημιουργήσει ένα απλό σύστημα σήμανσης χρησιμοποιώντας κόκκινες επιγραφές για να κατευθύνει τους επισκέπτες γύρω από το κτίριο. Σύμφωνα με τους ίδιους το σύστημα καθοδήγησης πριν, ήταν ανύπαρκτο και γενικότερα ήταν ένα χάος.

Στο Children's Museum of the Arts οι ομάδα The New School's Parsons School of Design ανακαίνισαν το λόμπι του μουσείου με σκοπό να καλύψει πολλές από τις σχεδιαστικές ανάγκες του μουσείου, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης καρτσιών, της ακουστικής, της επωνυμίας και της αυξανόμενης ορατότητας του γραφείου υπηρεσιών επισκεπτών. Το κεντρικό στοιχείο της ανακαίνισης είναι ένας νέος τοίχος που αποτελείται από δύο στρώματα διάτρητου πλαστικού που φωτίζονται από χρωματιστά φώτα. Σύμφωνα με τους μαθητές που εργάστηκαν στο έργο αυτό, το ανοιχτό λόμπι επιτρέπει στα παιδιά να παίζουν με το πολύχρωμο φως που προβάλλεται στο πάτωμα από τα παράθυρα, να τους ιντριγκάρει ένα κινητό χρώμα κατά μήκος του τοίχου ή να χορεύουν μπροστά σε ένα διαδραστικό έργο τέχνης του Danny Rosen.

Ουσιαστικά σε αυτά τα παραδείγματα περιβαλλοντικών γραφικών ο κύριος σκοπός των σχεδιαστών ήταν να δημιουργήσουν ένα ευχάριστο και ασφαλές κλίμα στους πελάτες κατά την είσοδό τους στο μουσείο με την εφαρμογή διάφορων τεχνικών όπως για παράδειγμα ένα έργο τέχνης στο πάτωμα της εισόδου του μουσείου προς τον εκθεσιακό χώρο, η δημιουργία ενός απλού συστήματος σήμανσης και καθοδήγησης ή ακόμη και η ανακαίνιση ενός μουσειακού λόμπι με σκοπό την κάλυψη σχεδιαστικών αναγκών και την δημιουργία ενός οικείου και ασφαλούς περιβάλλοντος.

4.1 Ορισμός Σχεδιαστικού Προβλήματος

Στόχος της εργασίας είναι η δημιουργία περιβαλλοντικών γραφικών στο λόμπι/είσοδο του Μουσείου Καπνού του Δήμου Καβάλας για την ανάδειξη και προώθηση της φιλοσοφίας και της οπτικής ταυτότητας του συγκεκριμένου μουσειακού οργανισμού σε έναν χώρο συνάντησης και χαιρετισμού, υποδοχής επισκεπτών και προετοιμασίας τους για την επίσκεψη στο μουσείο. Σκοπός είναι η ανάδειξη του χώρου εισόδου του μουσείου με δεδομένη την υπάρχουσα μουσειακή του ταυτότητα [λογότυπο/σήμα, τυπογραφία, χρώμα κλπ.]. Το συγκεκριμένο μουσειακό περιβάλλον είναι, ουσιαστικά, η τελευταία σε κατασκευή καπναποθήκη της Καβάλας όπου στεγάζονταν στο παρελθόν ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού (Ε.Ο.Κ.). Επομένως, η σχεδίαση του εσωτερικού χώρου της εισόδου θα πρέπει να σεβαστεί τα όρια του ιστορικού αυτού κτιρίου.

Σχετικά με τη στοχοθέτηση του κοινού στο οποίο απευθύνεται ο σχεδιασμός δεν υπάρχει σκοπός απόκλισης και περιορισμού κάποιες συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας ωστόσο, η συγκεκριμένη προσέγγιση στοχεύει κυρίως στους νέους ανθρώπου και ιδιαίτερα τους φοιτητές που θα επισκεφτούν το μουσείο.

Η ανάγκη υλοποίησης του έργου δημιουργήθηκε τόσο για την ανάγκη ανάδειξης της σημαντικότερης ιστορίας που ανέδειξε την πόλη της Καβάλας όσο και για το ότι το μουσείο αυτό είναι το μοναδικό θεματικό μουσείο καπνού σε ολόκληρη την χώρα και του αξίζει μία σοβαρή και στοχευμένη διαμόρφωση του χώρου συνάντησης και χαιρετισμού.

4.2 Διερεύνηση και Αξιολόγηση της Υπάρχουσας Κατάστασης

4.2.1 Αρχιτεκτονικά Χαρακτηριστικά του, υπό Διαμόρφωση Χώρου

Το κτήριο στο οποίο στεγάζεται προσωρινώς το μουσείο του καπνού είναι ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού Καβάλας. Το βιομηχανικό αυτό κτήριο διατηρούσε ιδιόκτητες αποθήκες στην οδό Παλαιολόγου 4, και κτίστηκε το 1957-1958 (Α' πτέρυγα) και 1960-1962 (Β' πτέρυγα). Αυτό το πενταόροφο κτίριο αποτελείται από δυο διαμερίσματα. Στο ισόγειο στεγάζονταν τα γραφεία του Οργανισμού, όπου απασχολούνταν οι γεωπόννοι, το διοικητικό προσωπικό και οι καπνοτεχνίτες. Στον πρώτο όροφο βρίσκονταν οι αποθηκευτικοί χώροι και στον δεύτερο όροφο βρίσκεται το διαμέρισμα του διευθυντή. Τα υγραντήρια και οι πατητικές μηχανές λειτουργούσαν στον τρίτο όροφο. Στον τέταρτο όροφο βρίσκονταν δύο σαλόνια επεξεργασίας καπνού και τέλος, στον πέμπτο όροφο υπήρχαν οι ιματιοθήκες, τα λουτρά και η αίθουσα εστίασης των καπνεργατών και καπνεργατριών.⁶⁰ Το κτήριο χτίστηκε από τον Αμερικάνικο στρατό και σκάφτηκε πολύ βαθιά, θεμέλια με πολύ μπετόν. Το εσωτερικό του κτιρίου αυτού έχει τον ίδιο βιομηχανικό σχεδιασμό όπως και το εξωτερικό του.

Από την είσοδο του κτιρίου μέχρι και τον χώρο όπου βρίσκεται το μουσείο, υπάρχουν δύο ενδιάμεσοι χώροι μετάβασης. Στον κύριο χώρο μετάβασης ή λόμπι του κτιρίου υπάρχουν ένα γραφείο στην μια γωνία του δωματίου, μια γλάστρα και ένα διακοσμητικό, αφηρημένο αντικείμενο. Στην απέναντι γωνία από το γραφείο βρίσκεται ένας πίνακας με το λογότυπο του μουσείου καπνού και από εκεί προς τα δεξιά υπάρχει μια πόρτα που οδηγεί στον δεύτερο μεταβατικό χώρο του κτιρίου και από εκεί στην είσοδο με τα εκθέματα του μουσείου. Όσον αφορά το αρχιτεκτονικό κομμάτι του χώρου είναι ένα απλό βιομηχανικό σχέδιο το οποίο έχει δεχθεί αρκετές ανακαινίσεις στην διάρκεια των χρόνων μόνο και μόνο για την διατήρηση του χώρου και τίποτε άλλο. Πιο συγκεκριμένα στον χώρο εισόδου υπάρχουν δύο εισοδοί μετάβασης (δεξιά και αριστερά) σε διάφορες υπηρεσίες του δήμου, μια έξοδος από την πίσω πλευρά του κτιρίου και μια σκάλα δεξιά της πόρτας εισόδου, όπου οδηγεί στους υπόλοιπους ορόφους του κτιρίου αυτού. Στο πάτωμα υπάρχουν διάφορα μοτίβα τα οποία είναι εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους από την είσοδο μέχρι και τον χώρο των εκθεμάτων. Συγκεκριμένα το πάτωμα αποτελείται από διάφορα μωσαϊκά υλικά και πλακάκια. Στην αρχή παρατηρούμε ένα μοτίβο ρόμβων (γκρι, άσπρο) και μετά τα δυο σκαλοπάτια όπου βρίσκονται στον ίδιο αρχικό χώρο εισόδου, αλλάζει το μοτίβο σε έναν ορθοκανονικό κάρναβο με απλό άσπρο πλακάκι. Στην πορεία προς τον δεύτερο μεταβατικό χώρο το πάτωμα αλλάζει σε μωσαϊκό. Πριν από τα δυο σκαλιά στην είσοδο υπάρχει μια αυτοσχέδια ξύλινη ράμπα και ένα παλιό χρηματοκιβώτιο. Από την απέναντι πλευρά κάτω ακριβώς από την σκάλα ανάβασης, υπάρχει μια εσοχή που φτάνει τα δυο μέτρα σε ύψος και το ένα μέτρο σε βάθος.

Στον δεύτερο χώρο του λόμπι του κτιρίου που οδηγεί προς το μουσείο από τα αριστερά προς τα δεξιά θα παρατηρήσουμε ένα μεγάλο poster φωτογραφίας της εποχής των καπνεργατών, ένα διαχωριστικό, ένα γραφείο και ένα παράθυρο με μια πόρτα που οδηγούν σε μια υπηρεσία του δήμου.

Λίγο πριν την κύρια είσοδο παρατηρούμε ένα προχωλ χώρο άφιξης του επισκέπτη λίγο πριν εισέλθει στο εσωτερικό του κτιρίου.

Εικόνα 41: Η είσοδος στο κτήριο του μουσείου καπνού

Εικόνα 42: Ο κύριος χώρος μετάβασης του κτηρίου κατά την είσοδο της σε αυτό

Εικόνα 43: Ο δεύτερος χώρος μετάβασης μετά της εισόδου που οδηγεί στην είσοδο του εκθεσιακού χώρου του μουσείου καπνού.

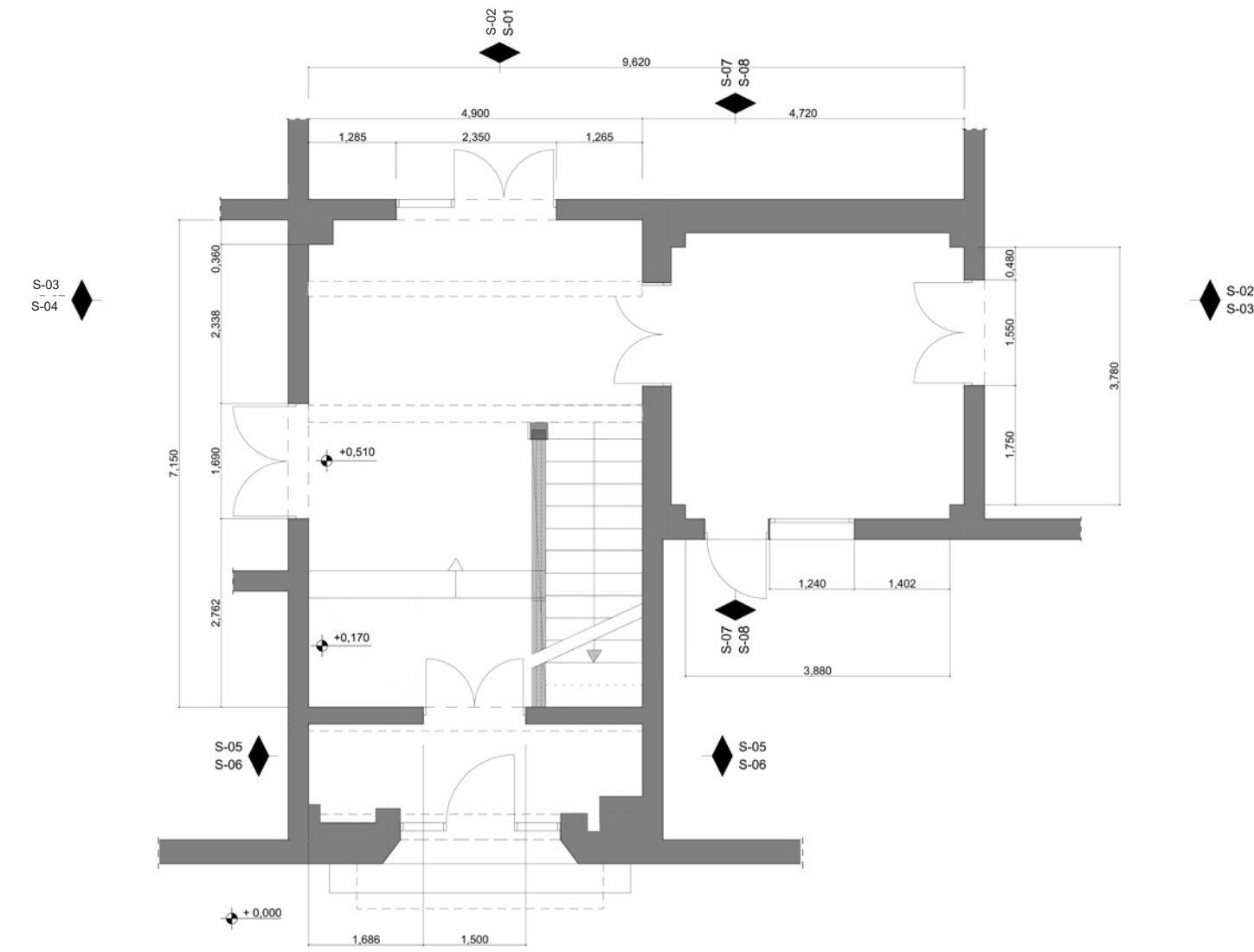
Εικόνα 44: Ο αρχικός χώρος εισόδου του κτιρίου από την οπτική του επισκέπτη φεύγοντας από το μουσείο και το κτήριο γενικότερα.

Εικόνα 45: Η έξοδος από το πίσω μέρος του κτηρίου.

⁶⁰ Visitkavala, καπναποθήκη εθνικού οργανισμού καπνού. Διαθέσιμο στο: <https://www.visitkavala.gr/sightseeing/kapnapothiki-eok/>

4.2.1.1 Αποτύπωση χώρου _ Αρχιτεκτονικά σχέδια

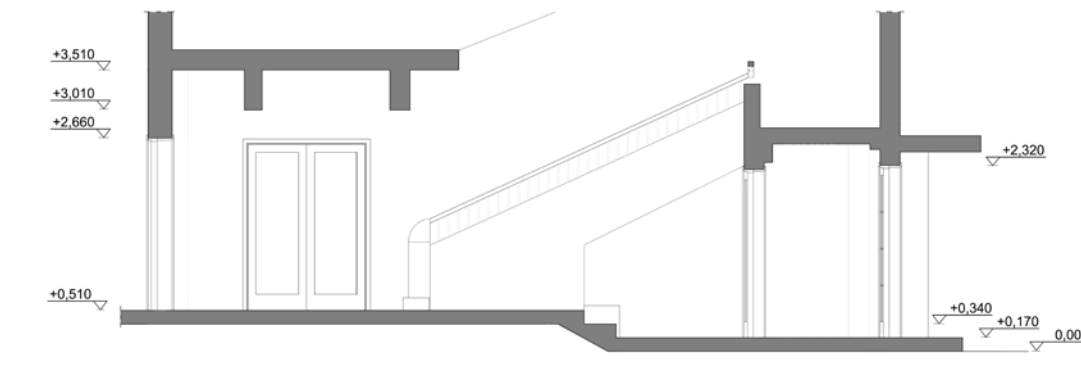
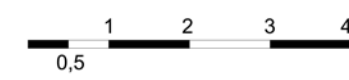

S-03
S-04

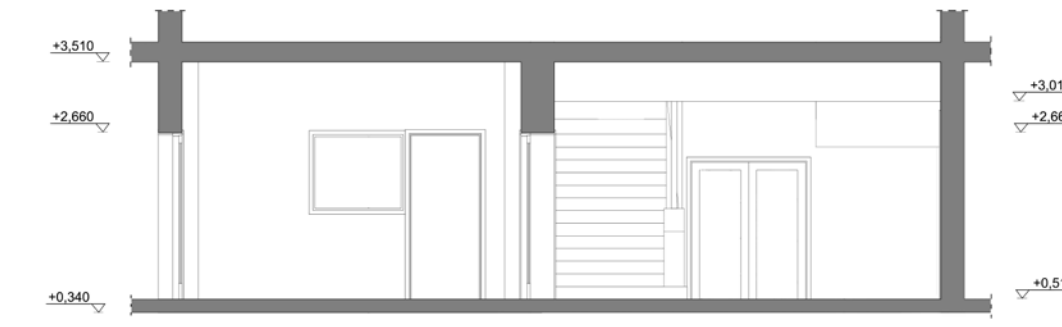
S-02
S-03

S-04
S-01

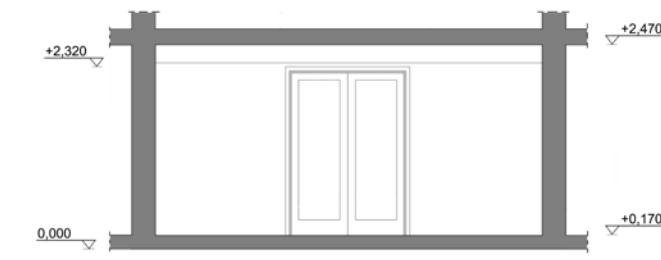
ΚΑΤΟΨΗ

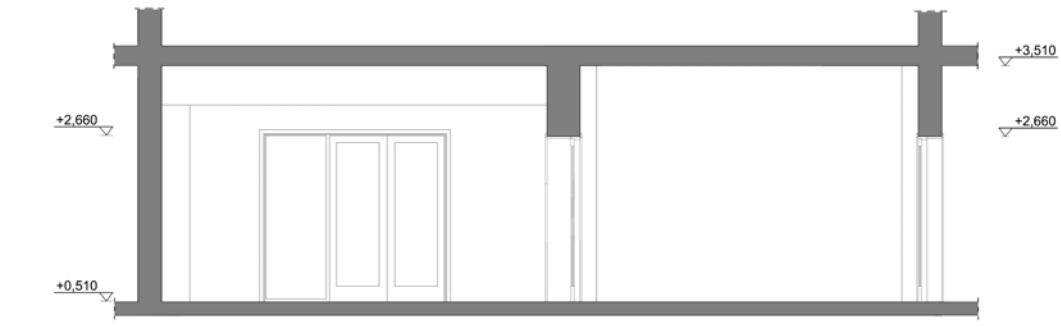
TOMH S-01

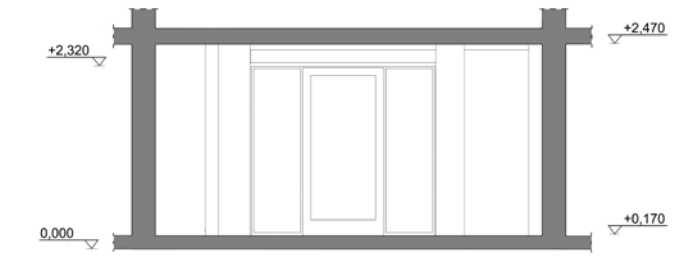
TOMH S-03

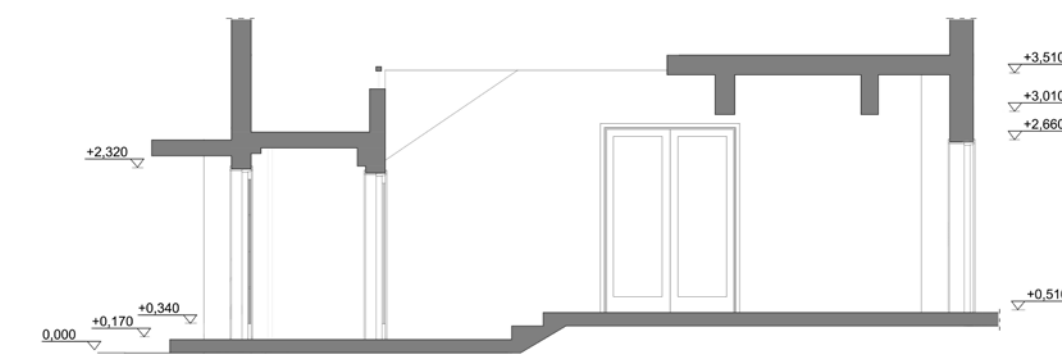
TOMH S-05

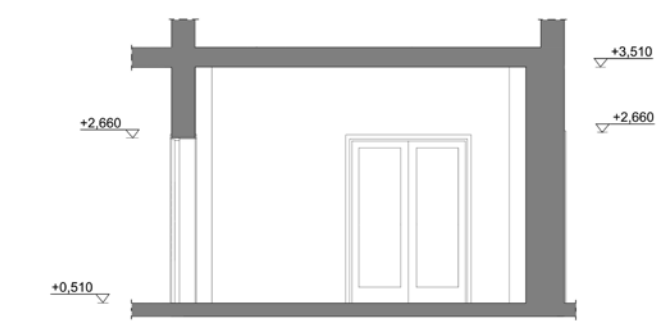
TOMH S-04

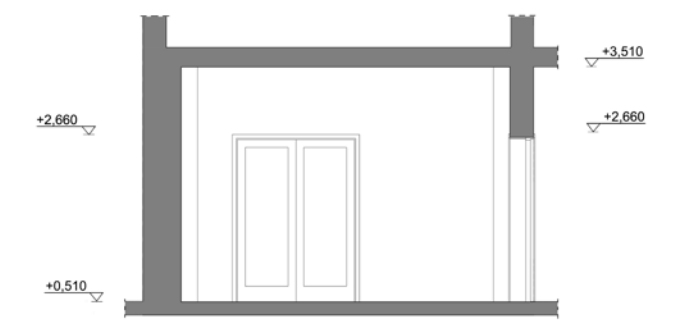
TOMH S-06

TOMH S-02

TOMH S-07

TOMH S-08

4.2.2 Χρήστες / Επισκέπτες

4.2.2.1 Το μουσειακό κοινό

Στα πρώτα ανοιχτά μουσεία η κύρια μέριμνά τους ήταν η προβολή των αντικειμένων στο κοινό και όχι τόσο η επικοινωνία μαζί τους. Πλέον όμως με τα χρόνια αυτό που ενδιαφέρει τα μουσεία είναι ο τρόπος επικοινωνίας με τους επισκέπτες/χρήστες. Το κοινό όμως ερμηνεύει τα εκθέματα με βάση τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες του. Το κοινό χωρίζεται σε επισκέπτες και μη επισκέπτες. Οι επισκέπτες χωρίζονται σε τακτικούς, μόνιμους και περιστασιακούς και οι μη επισκέπτες από την άλλη είναι αδιάφοροι σε εκδηλώσεις. Ο κάθε «τύπος» επισκέπτη έχει διαφορετικό τρόπο προσέγγισης και διαφορετική συμπεριφορά, που καθορίζεται βάση ορισμένων κριτηρίων. Σημαντικότερα από αυτά τα κριτήρια είναι κοινωνικά, ατομικά και πολιτισμικά. Με βάση τις κατηγορίες αυτές οι επισκέπτες χωρίζονται στις λεγόμενες «ειδικές ομάδες» όπως είναι για παράδειγμα το σχολείο, η οικογένεια, άτομα με ειδικές ανάγκες, επαγγελματικές ομάδες, ερευνητές ή και γκρουπ ηλικιωμένων από εσωτερικό και εξωτερικό. Κάθε ομάδα από τις αναφερόμενες έχει διαφορετικές ανάγκες μάθησης. Επίσης κάθε επισκέπτης μπορεί να ανήκει και σε περισσότερες από μία ομάδα επισκεπτών. Πέρα όμως το εκπαιδευτικό και ερευνητικό ενδιαφέρον που μπορεί να έχει οποιοσδήποτε για ένα μουσειακό χώρο, τα κύρια κίνητρα των χρηστών είναι η δυνατότητα διερεύνησης των γνώσεων, η αίσθηση της συμμετοχής σε συλλογική δραστηριότητα και η ανάγκη για κοινωνική επαφή και συναναστροφή με άλλα άτομα, η απόκτηση καινούριων εμπειριών και η ικανοποίηση της περιέργειάς τους.⁶¹

4.2.2.2 Το κοινό του Μουσείου Καπνού του Δήμου Καβάλας

Το κοινό που επισκέπτεται τον εκθεσιακό χώρο του μουσείου καπνού στην πόλη της Καβάλας είναι μικτό. Πολλά είναι τα σχολεία όπου επισκέπτονται τον εκθεσιακό χώρο αλλά και γκρουπ μεγαλύτερων ανθρώπων σε ηλικία είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό, με σκοπό να γνωρίσουν την Καβάλα και να αποκτήσουν από το μουσείο την πρώτη τους εικόνα σχετικά με την πόλη. Για παράδειγμα στα εκατό άτομα σίγουρα δεν είναι το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητές και ντόπιοι. Τα ποσοστά αυτά των επισκεπτών ανάλογα την ηλικία τους είναι μοιρασμένα το ίδιο. Σίγουρα με την χρήση ενός ερωτηματολογίου που θα λειτουργούσε με μια σειρά ετών θα έβγαινε ένα ακριβές συμπέρασμα. Σύμφωνα με τους υπεύθυνους του μουσείου, αυτό θα μπορεί να συμβεί όταν βρεθεί η έκθεση του μουσείου στο οριστικό της σημείο. Ένα μουσείο μπορεί να καταγράψει το κοινό του αλλά αυτό που το ενδιαφέρει είναι τα εκθέματά του να “μιλάνε” σε όλο τον κόσμο και να βοηθάει τον κόσμο να αντιλαμβάνεται τα εκθέματα πιο εύκολα και να έχει μια εικόνα μιας περιοχής, ενός αντικειμένου. Οπότε υπάρχει ένας διαφορετικός τρόπος παρουσίασης του μουσείου, ως προς τους νέους ή τους μεγαλύτερους σε κάθε περίπτωση.

4.2.3 Συνέντευξη

Στο μουσείο του καπνού στην πόλη της Καβάλας το οποίο και επισκέφτηκα, ήρθα σε επαφή με τις δυο υπεύθυνες των γραφείων του μουσείου, την ιστορικό Μαρία Ματζουράνη και την ιστορικό πολιτισμού και δημόσιας ιστορίας Κλεοπάτρα Χαλβατζόγλου, με τις οποίες και κάναμε μια χαλαρή κουβέντα σχετικά με το όραμα, την φιλοσοφία-ιδεολογία του μουσείου, τις ηλικιακές ομάδες των επισκεπτών και τους μελλοντικούς στόχους σχετικά με τις δραστηριότητες που θα θέλανε να πραγματοποιηθούν στον χώρο του μουσείου. Αναλυτικά τα αποτελέσματα της συνέντευξης παρατίθενται στο **Παράρτημα** της εργασίας.

Συμπεραίνουμε λοιπόν από τις απαντήσεις της παρούσας συνέντευξης, πως το μουσείο καπνού είναι ένα θεματικό και παράλληλα ιστορικό μουσείο της πόλης της Καβάλας. Με αφορμή μια έκθεση με τίτλο “Καβάλα, η χθεσινή πόλη του καπνού” που διοργανώθηκε το 1996, γεννήθηκε η ιδέα για τη δημιουργία ενός τέτοιου μουσείου στην πόλη, όπου και η πρώτη έκθεση άνοιξε στις 5 Απριλίου του 2003 και στεγάστηκε στο ισόγειο του κτιρίου πρώην ΕΟΚ (Ελληνικό Οργανισμός Καπνού). Σύμφωνα με τις υπεύθυνες των γραφείων του μουσείου, το κοινό που επισκέπτεται την έκθεση είναι ηλικιακά μικτό. Από γκρουπ ηλικιωμένων από το εξωτερικό μέχρι και σχολεία επισκέπτονται τον χώρο του μουσείου για την άντληση τον ίδιων πληροφοριών με διαφορετικό τρόπο σε κάθε περίπτωση. Τέλος ορισμένοι από τους πρωταρχικούς στόχους του μουσείου είναι να μεταφερθεί στην κανονική του θέση στην δημοτική καπναποθήκη στη πλατεία Καπνεργάτη, όπου θα είναι σύγχρονο και ψηφιακό και φυσικά θα ξεκινήσουν να πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες μέσα στον εκθεσιακό χώρο.

^[1] Αλεξάτου Αφροδίτη, Βλάσσηρ Ανούσιω. (2016). Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ (πτυχιακή εργασία). Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Σχολή

^[2] Διοίκησης και οικονομίας. Τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας και Επικοινωνίας Πολιτισμικών και Τουριστικών μονάδων. (ΠΥΡΓΟΣ). Διαθέσιμο στο: http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5925/%CE%97%20%CE%A3%CE%97%CE%99%CE%91%20%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%95%CE%91%20%CE%A5%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%9D%CE%91%CE%A3%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%A5%20

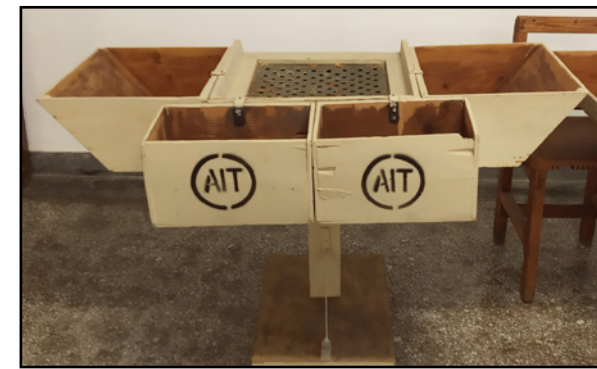
^[3] %CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%9F%20%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%92%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%9D-%20

^[4] %CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%A4%CE%97%20%20%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A0%CE%A4%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3..pdf?sequence=1&isAllowed=y

4.3 Οπτική Επεξεργασία

4.3.1 Βασικό Ερευνητικό Οπτικό Υλικό

Βασικό ερευνητικό οπτικό υλικό για την δημιουργία συνεκτικής οπτικής γλώσσας στην συνέχεια, υπήρξαν ορισμένα από τα εκθέματα που είδαμε στον χώρο του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα τα εκθέματα αυτά περιλάμβαναν διάφορους πάγκους διαλογής καπνού, κόσκινα, πάγκους αποθήκευσης φύλων, κάρο, πρεσάκια φύλλων, κάσες, μέγγενες, πρέσες, αλέτρια και διάφορα άλλα εργαλεία καλλιέργειας και επεξεργασίας του καπνού. Ακόμη ένα από τα σημαντικότερα εκθεσιακά αντικείμενα μέσα στον χώρο ήταν τα καπνόφυλλα, τα οποία και έπαιξαν σημαντικό ρόλο ως βασικό στοιχείο της προτεινόμενης οπτικής γλώσσας.

1 Τεζιάκια

2 Πάγκος διαλογής

3 Κόσκινο (sieve)

4 Κάρο μεταφοράς δεμάτων καπνού

5 Πάγκος αποθήκευσης φύλλων καπνού

6 Πρεσάκι δημιουργίας "φέτας"

7 Φτιάρα

8 Καταράκτης

9 Μεγγενές

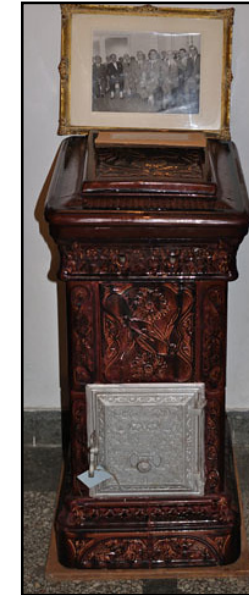
10 Μπουρί

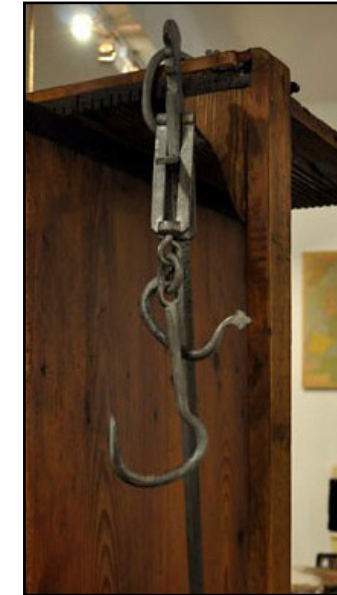
11 Πρέσα συσκευασίας Τόγκας

12 Ζιγαριά

13 Καντάρι

14 Θερμάστρα Καπνεμπορικού γραφείου

15 Κασνάκι

16 Τενεκεδένια νταμιτζάνα

17 Παλιό ραδιόφωνο

18 Λάμπα λαδιού

19 Δέμα καπνού Τόγκας

20 Άροτρο

21 Τσαπί

22 Σιδερένιο αλέτρι

26 Ηλεκτροκίνητο κόσκινο

27 Σκαλιέρα / Βιζιτιέρα

28 Ζυγαριά

29 Tobacco Art Καπνόφυλλο

23 Σβάρνα

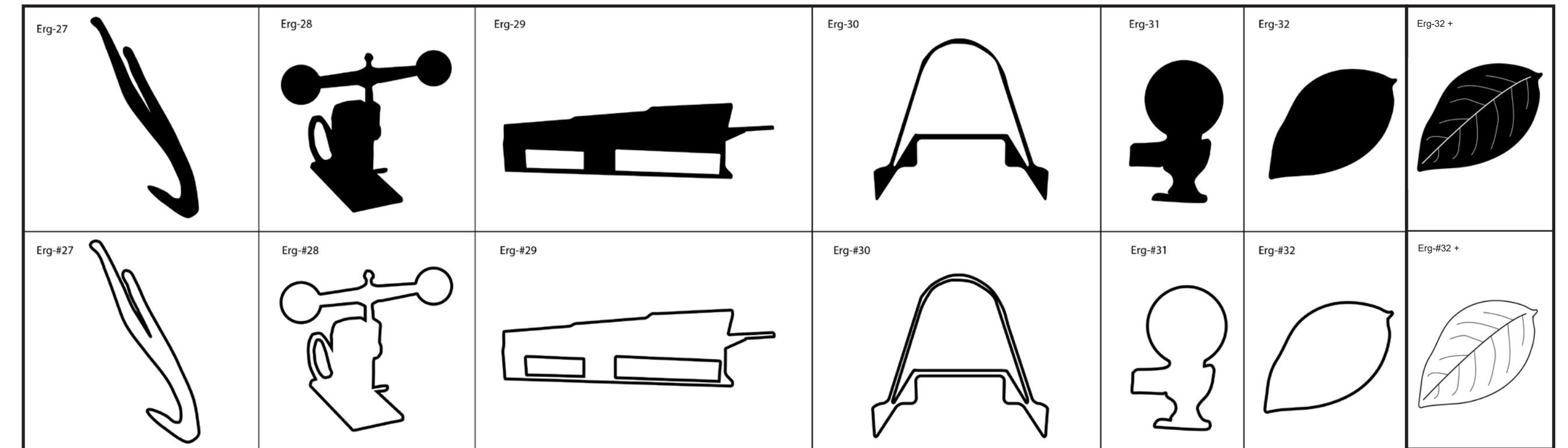
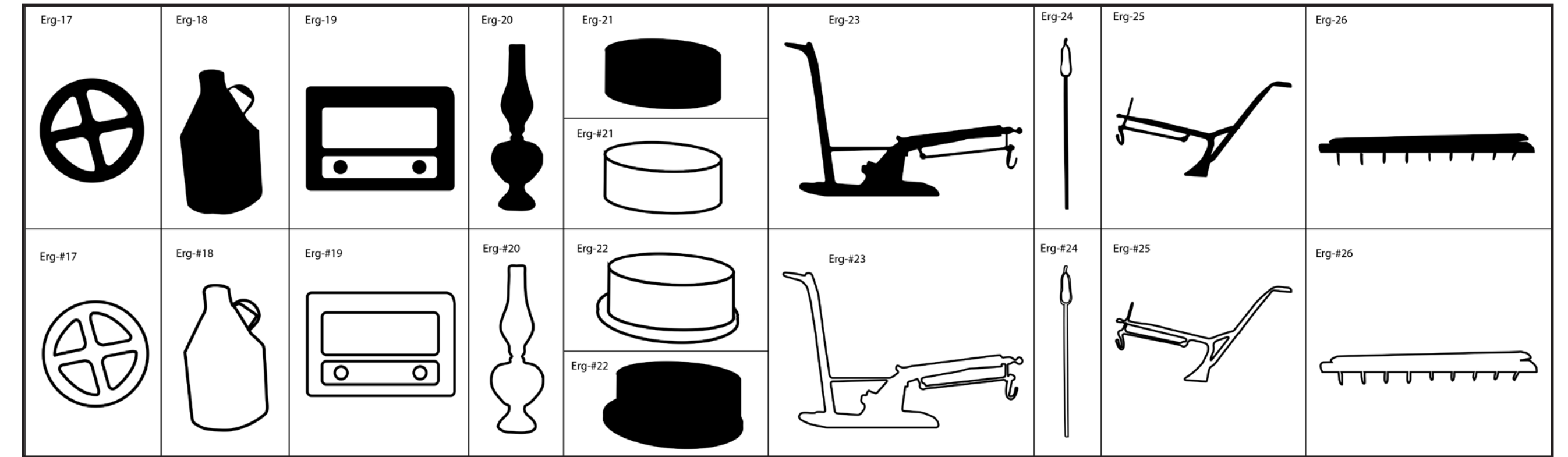
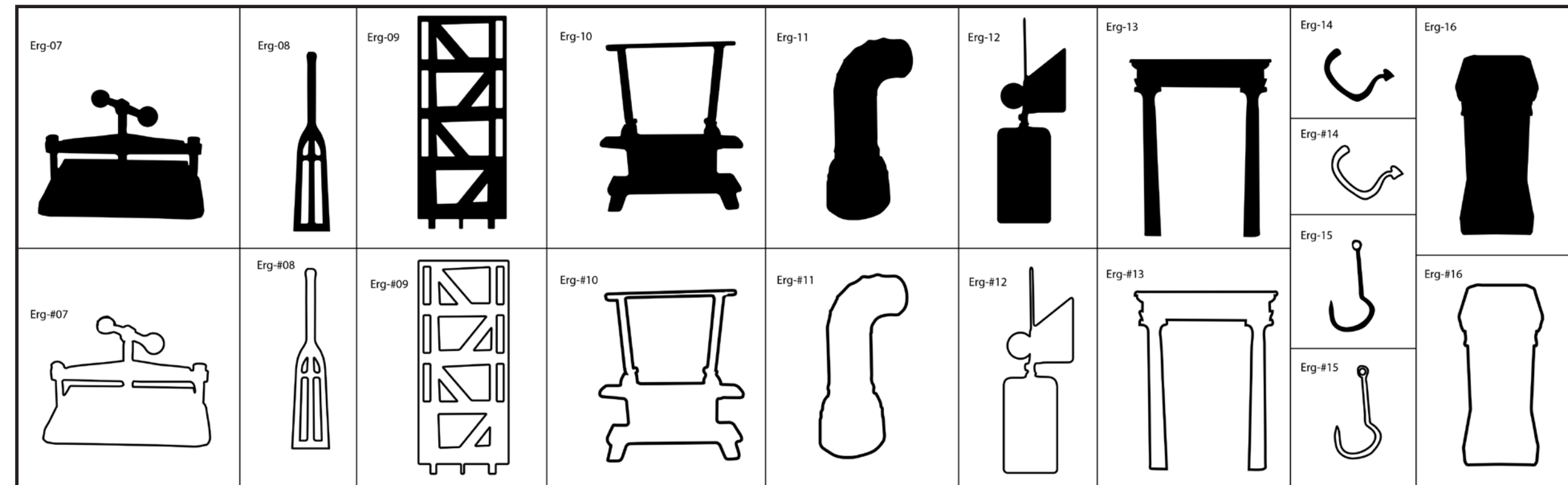
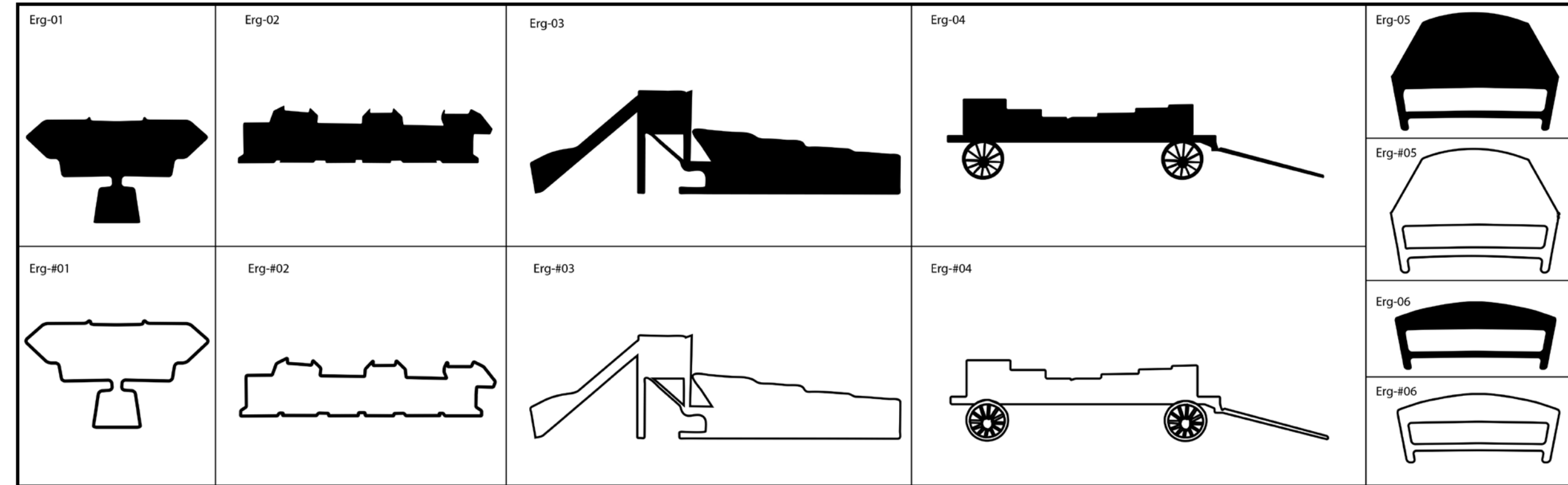

24 Ξύλινο αλέτρι

25 Πρεσάκι

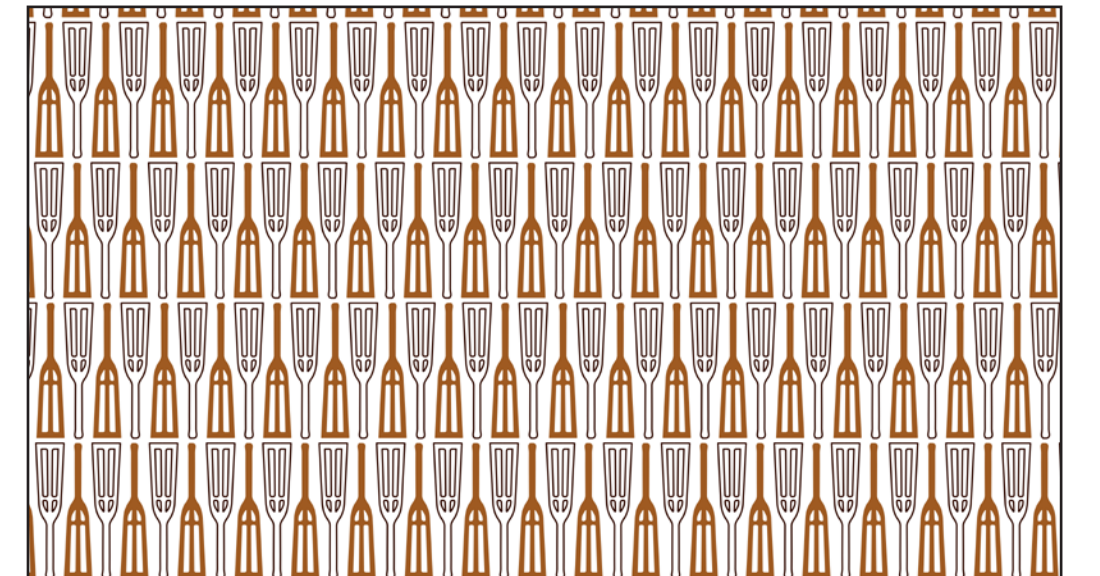
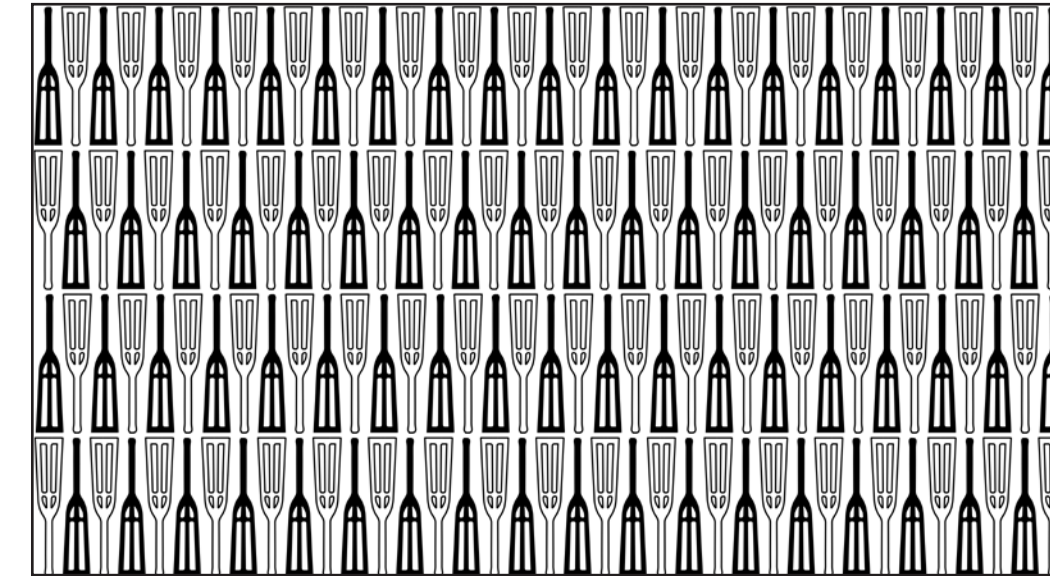
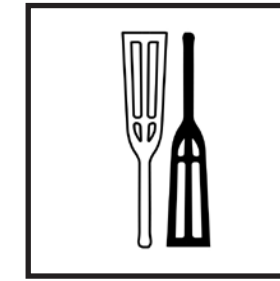
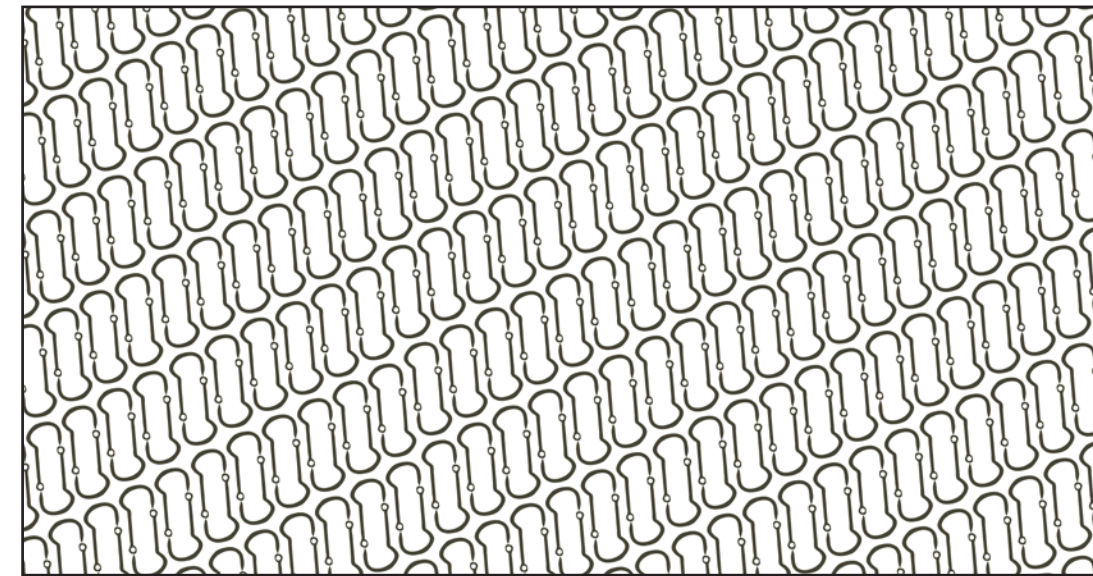
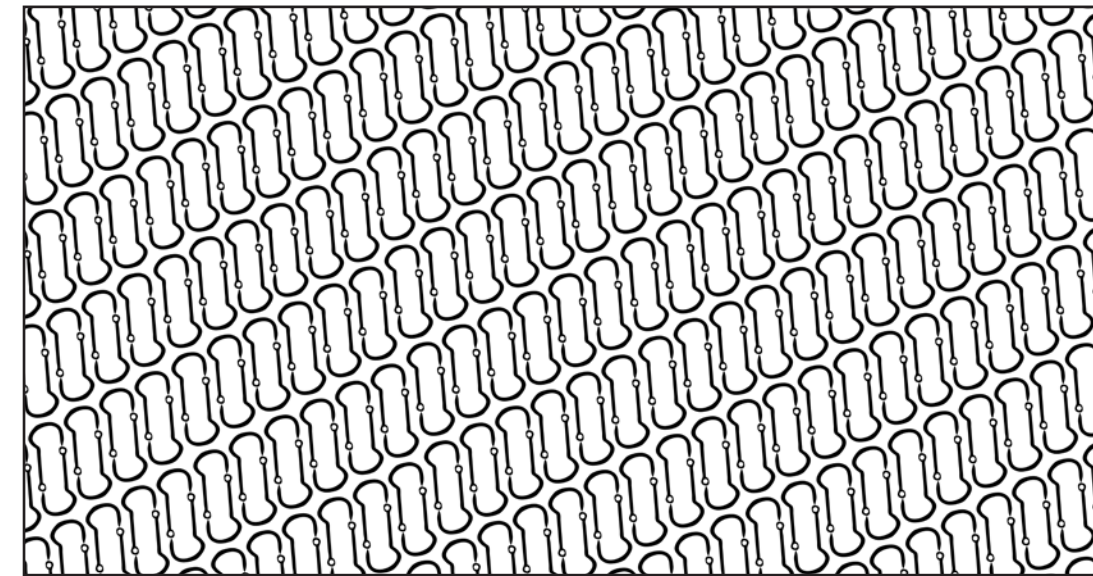
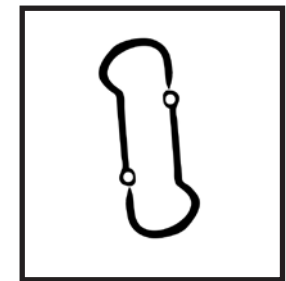
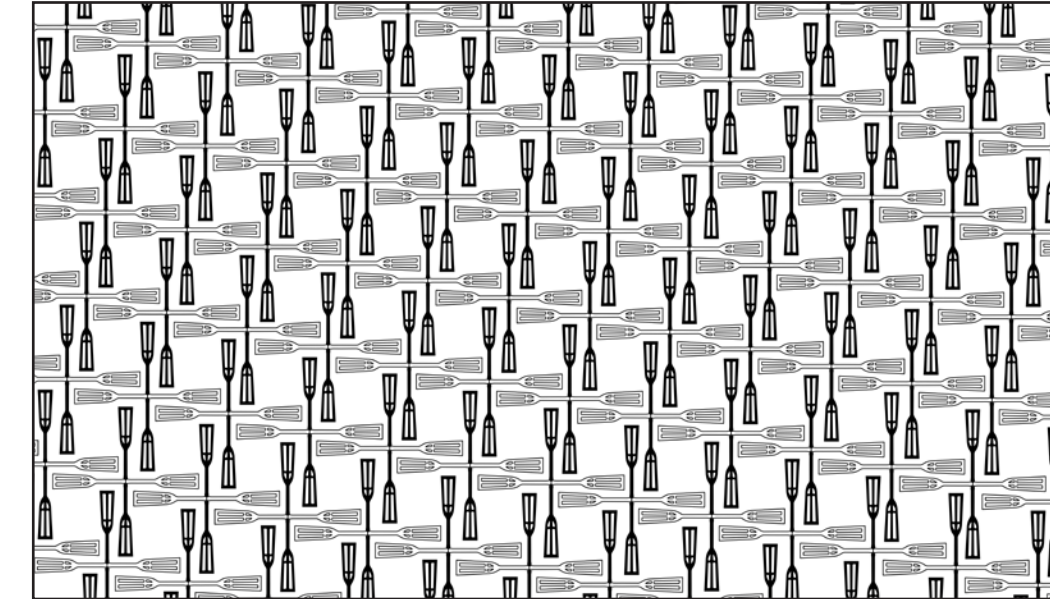
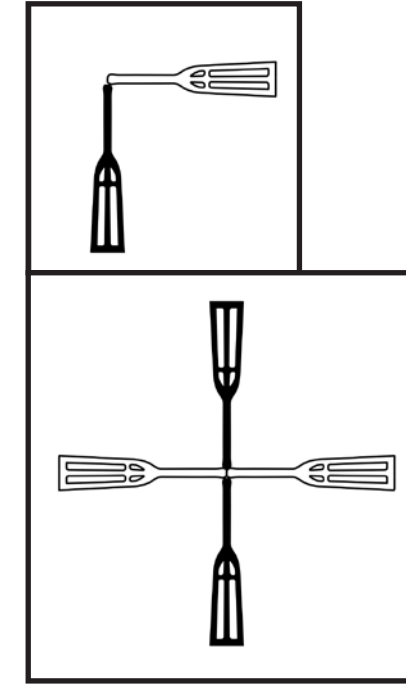
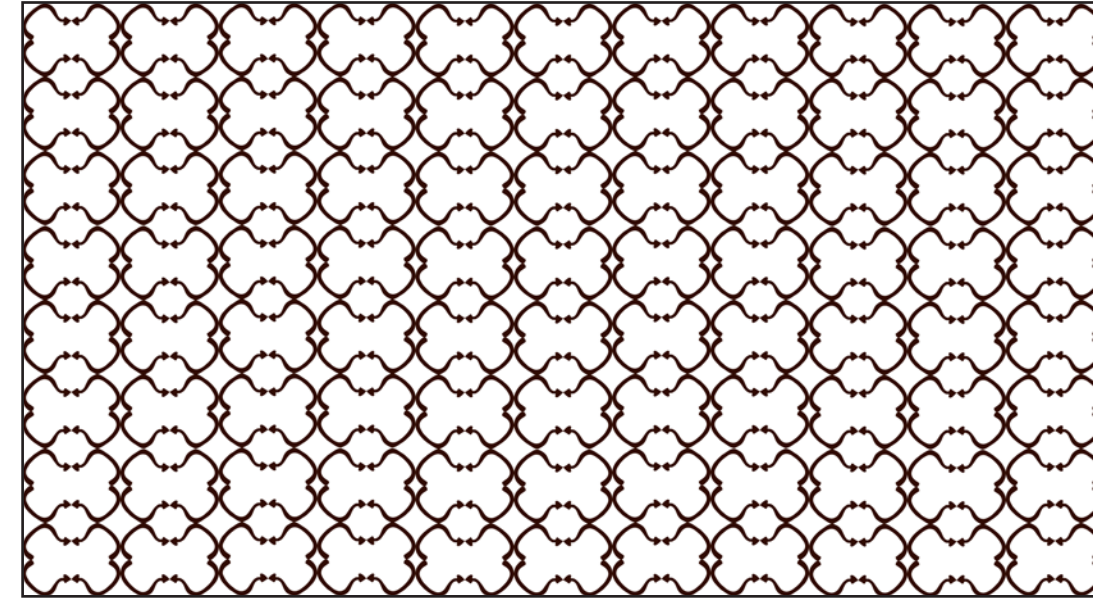
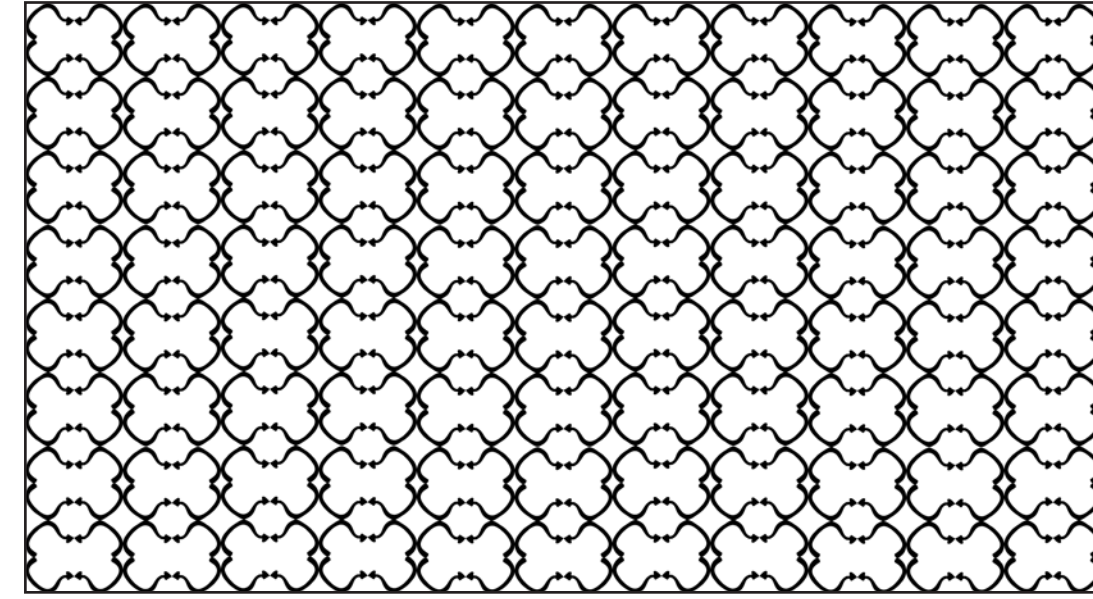
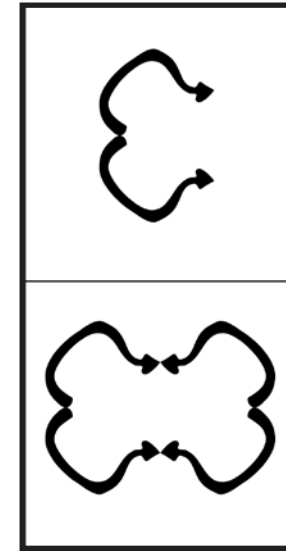
4.3.2 Πίνακας Οπτικής Γλώσσας

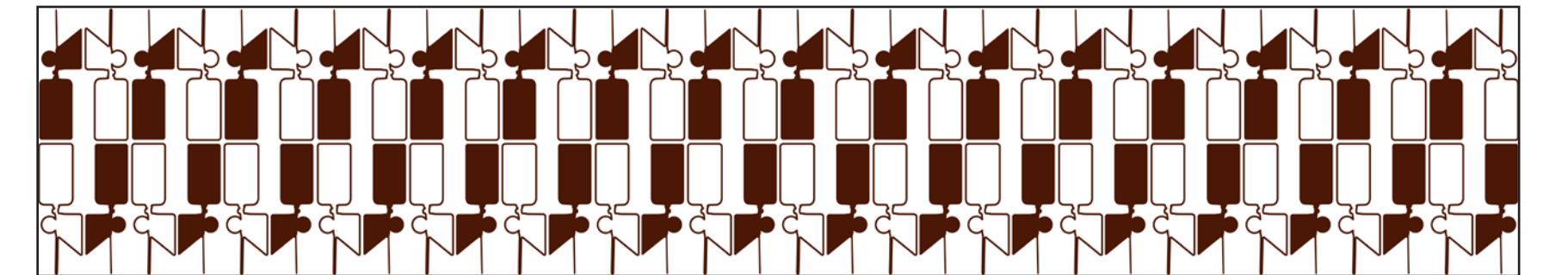
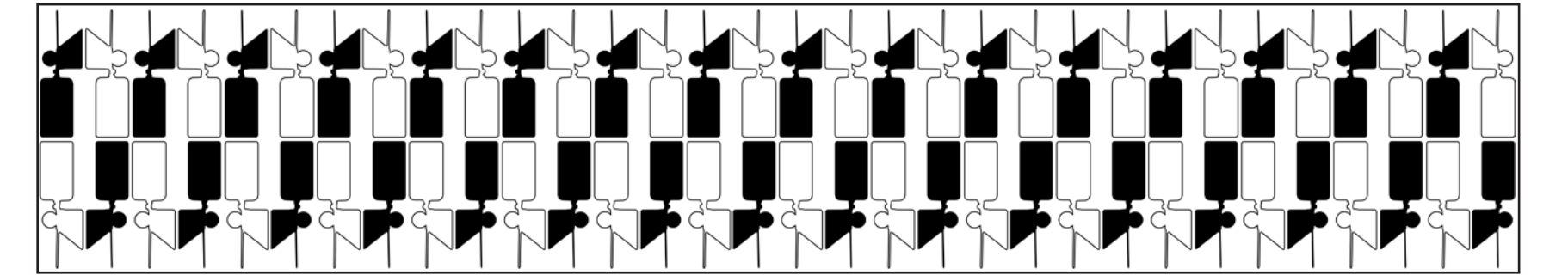
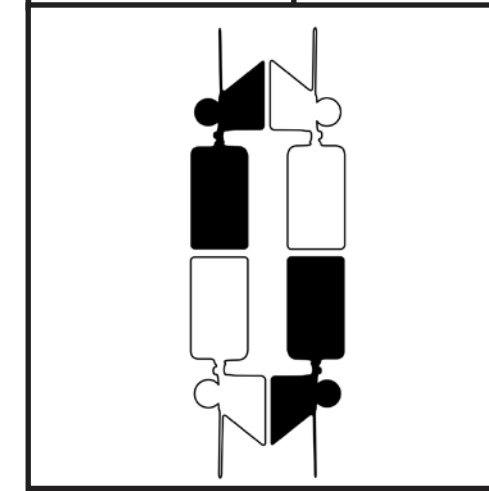
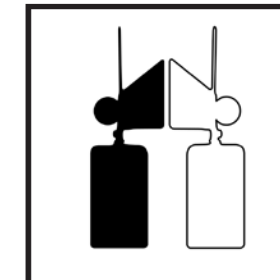
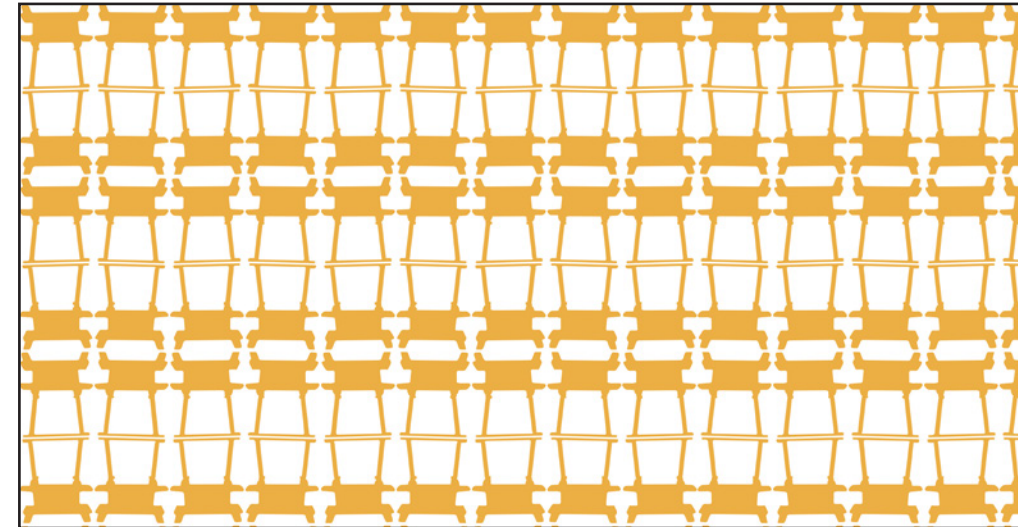
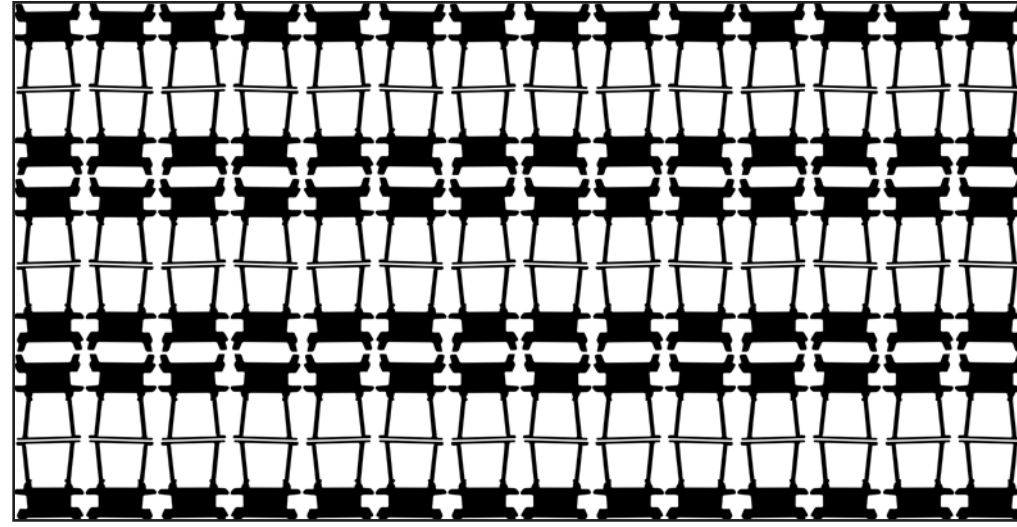
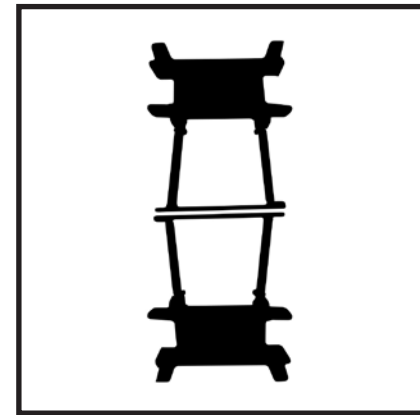
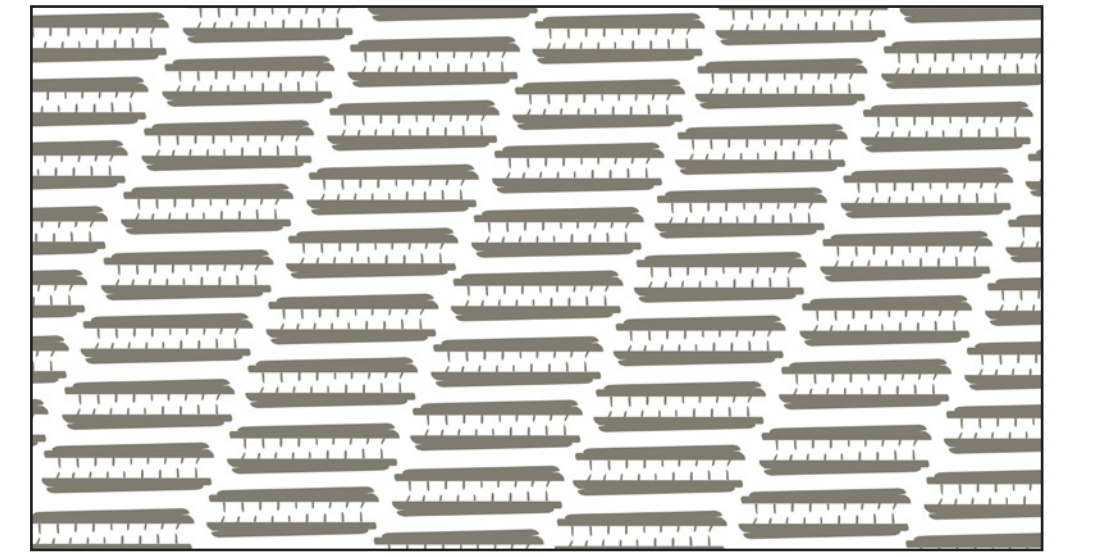
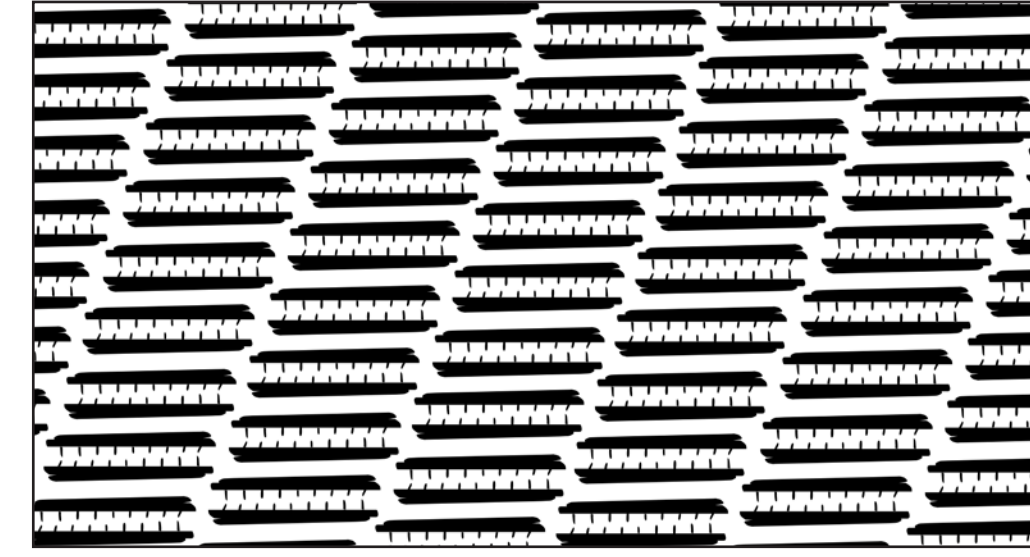
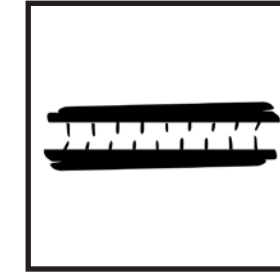
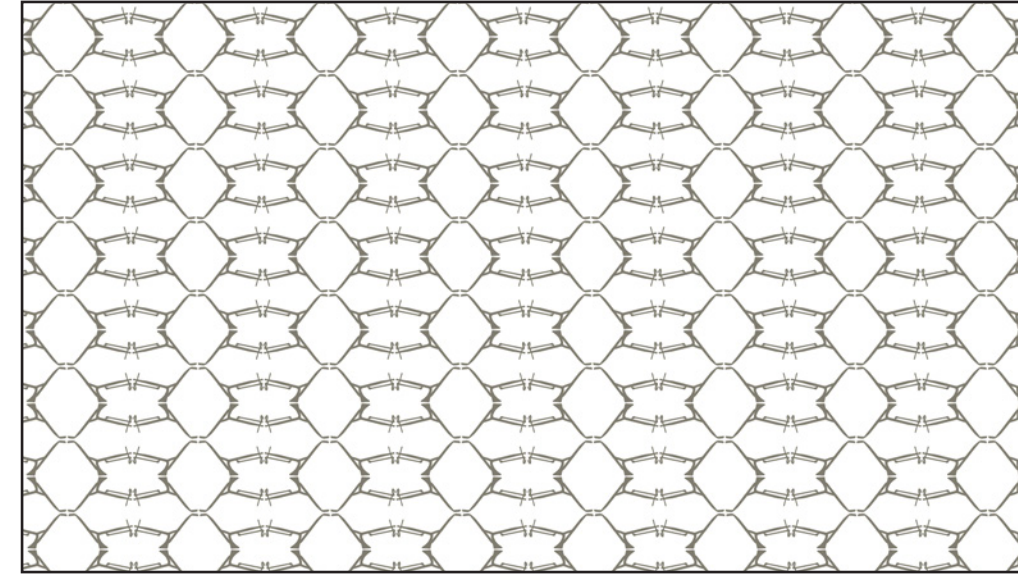
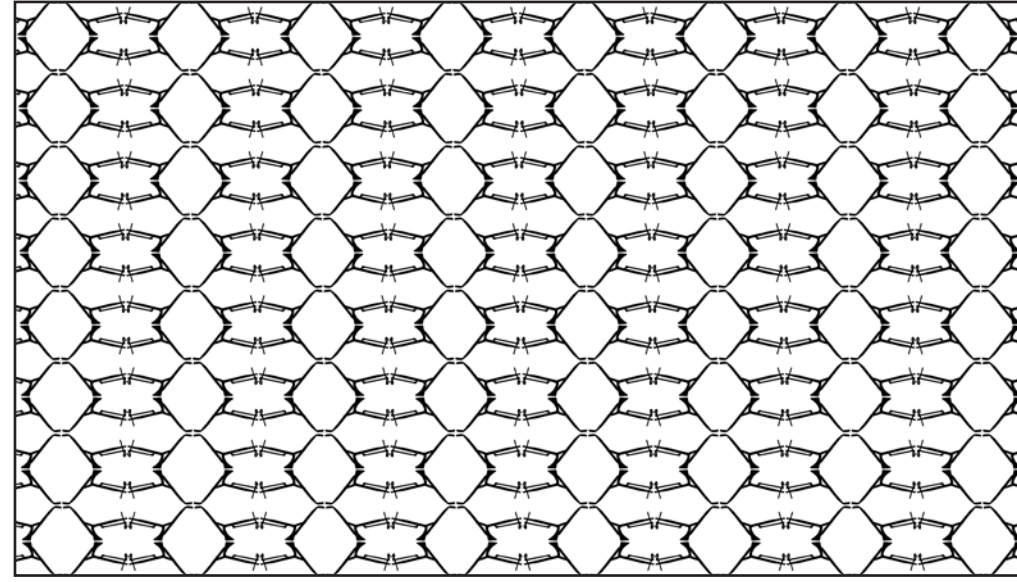
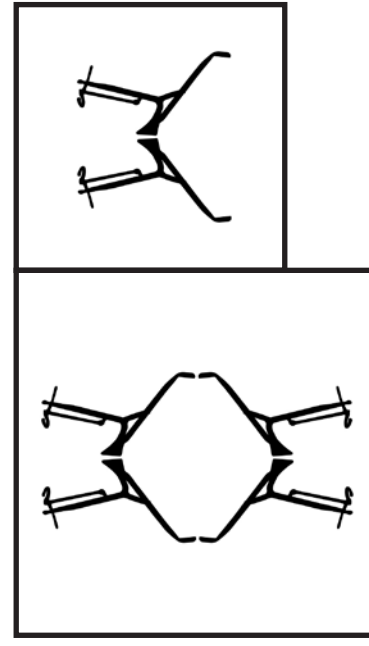

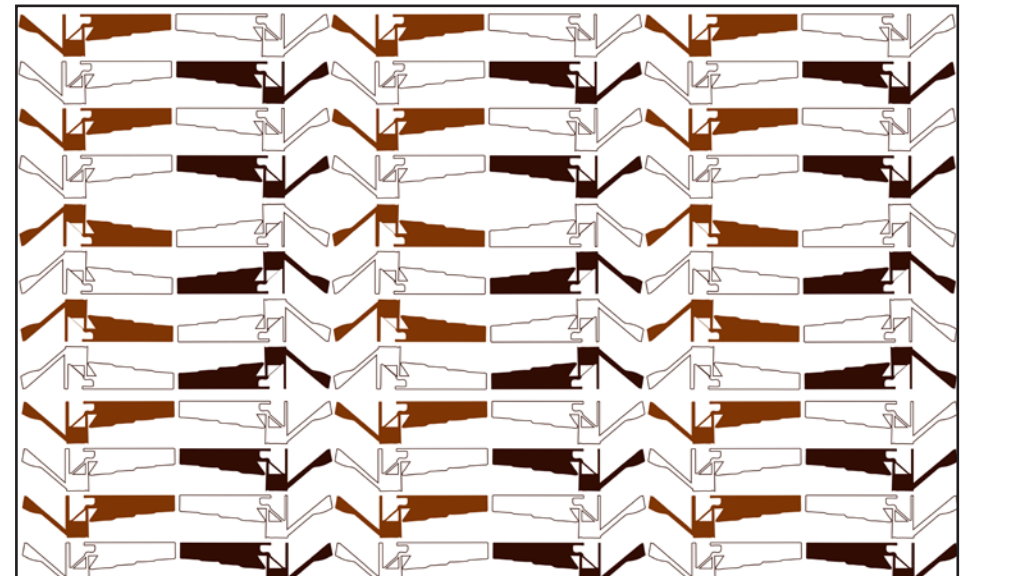
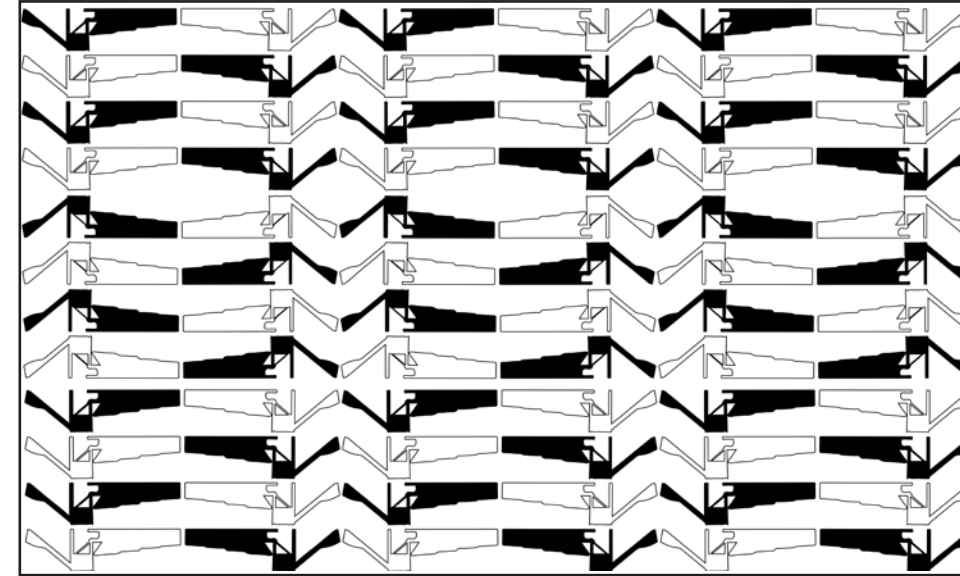
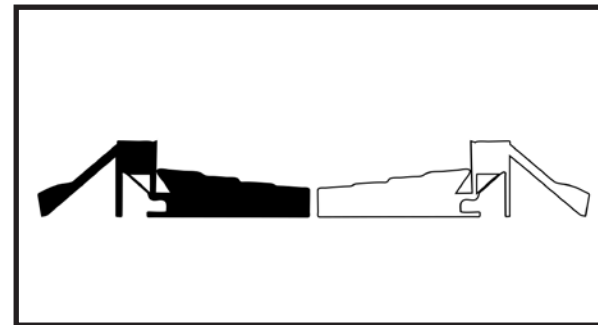
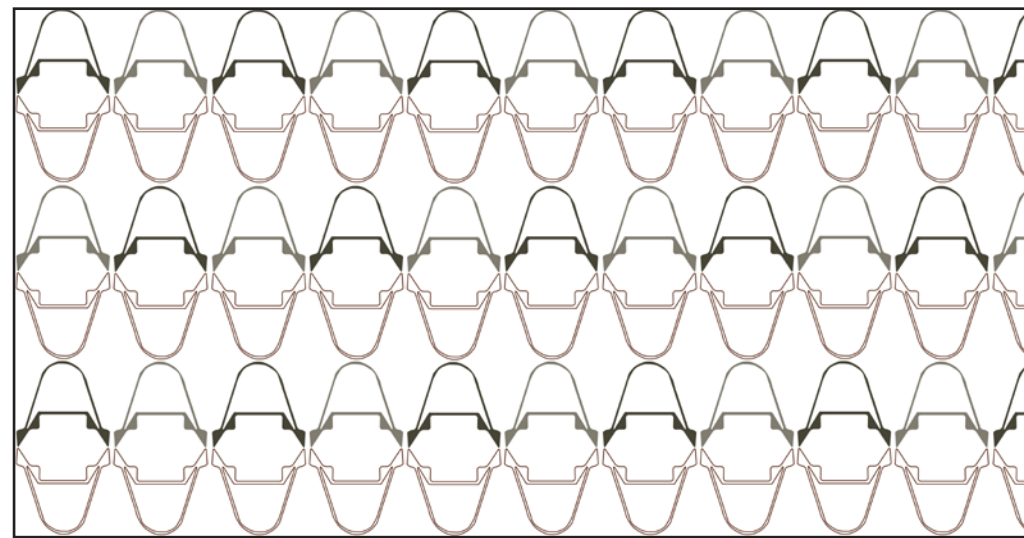
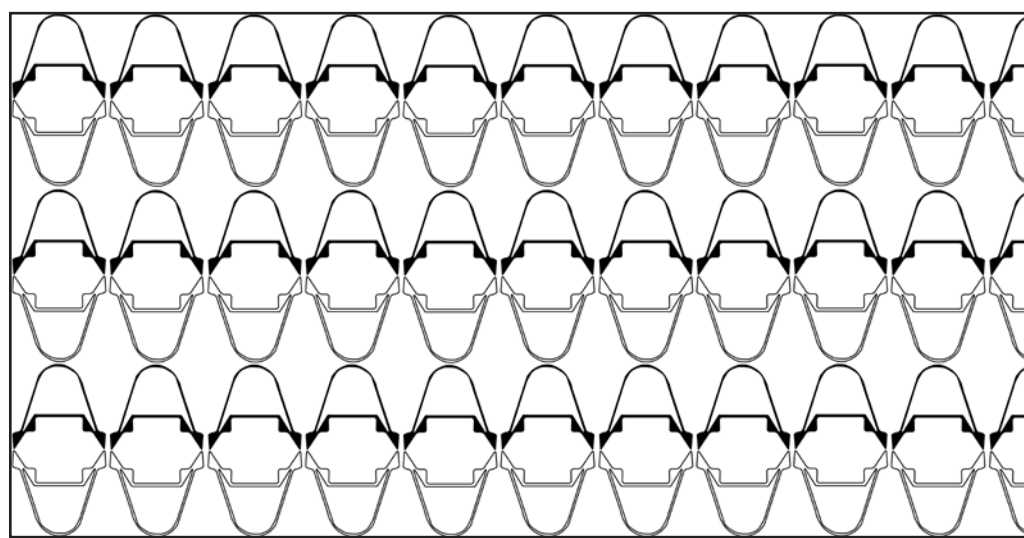
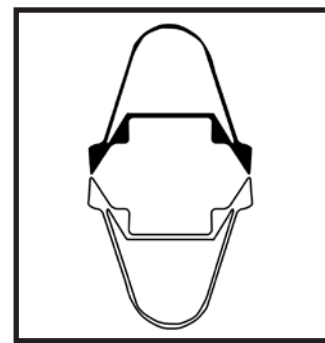
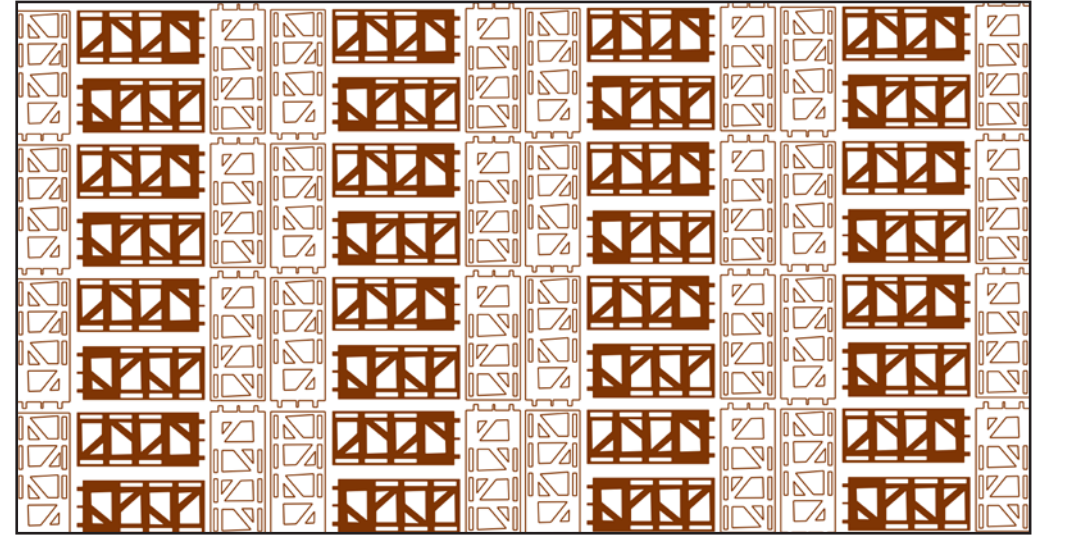
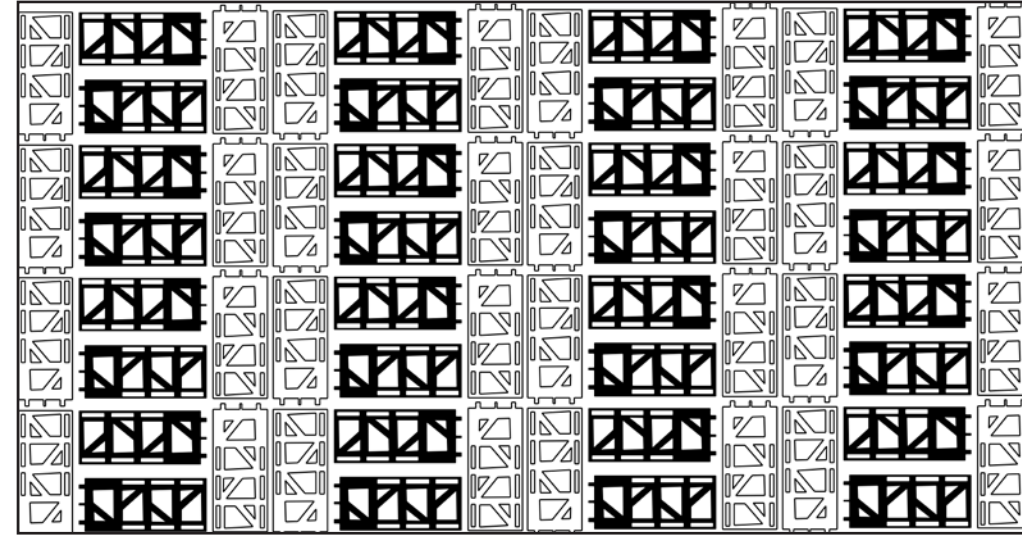
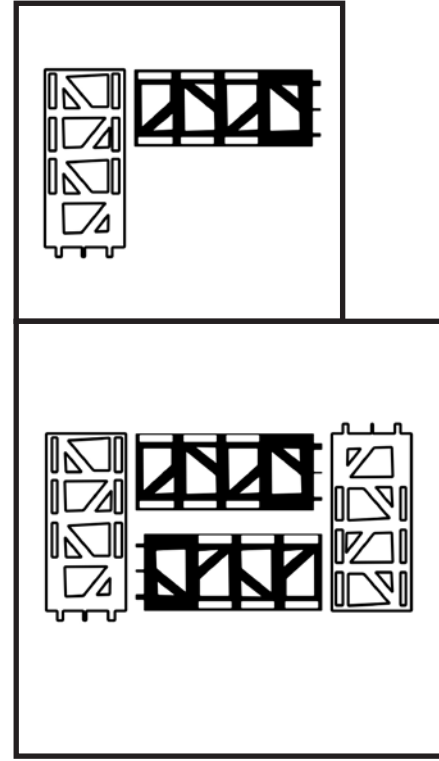
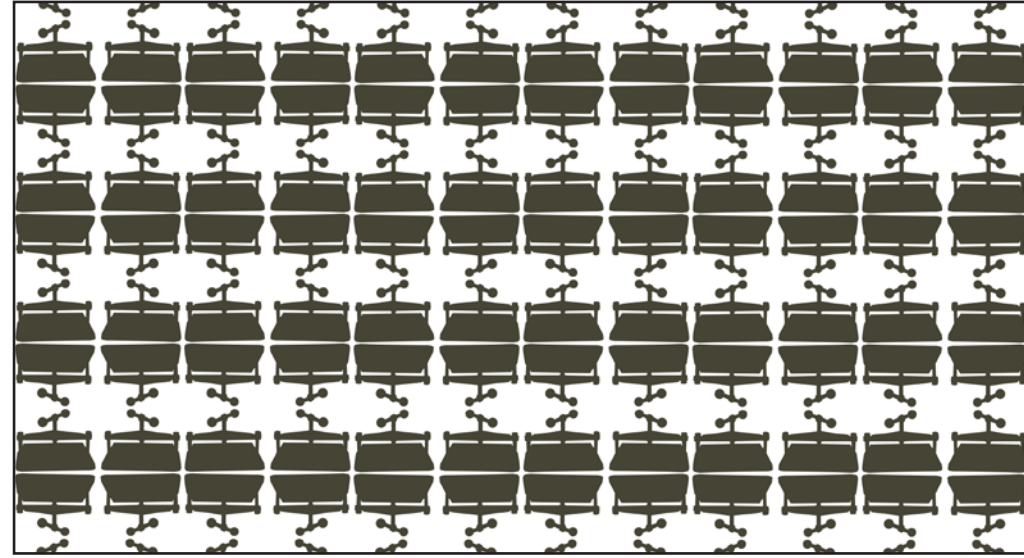
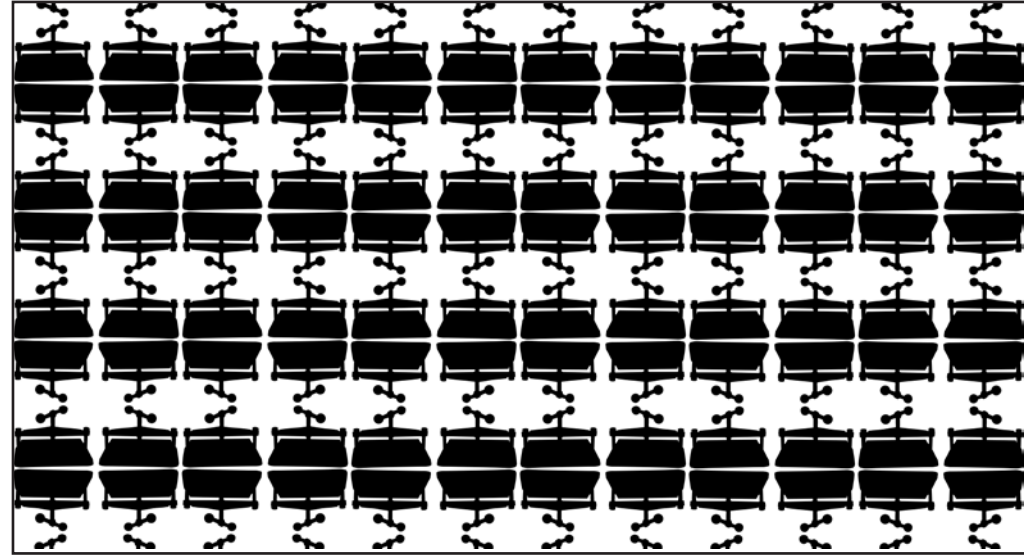
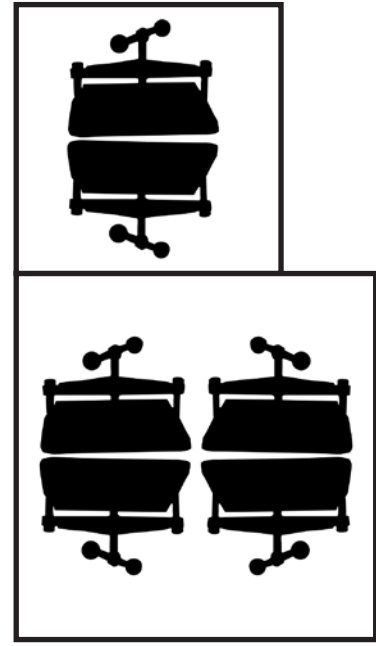
Χρωματική παλέτα

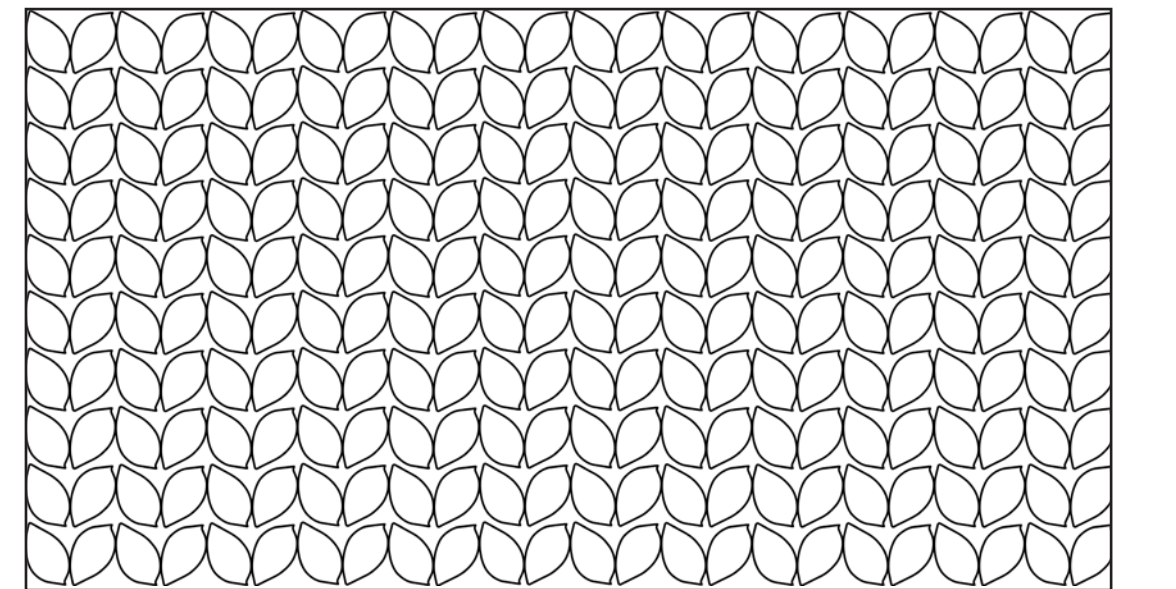
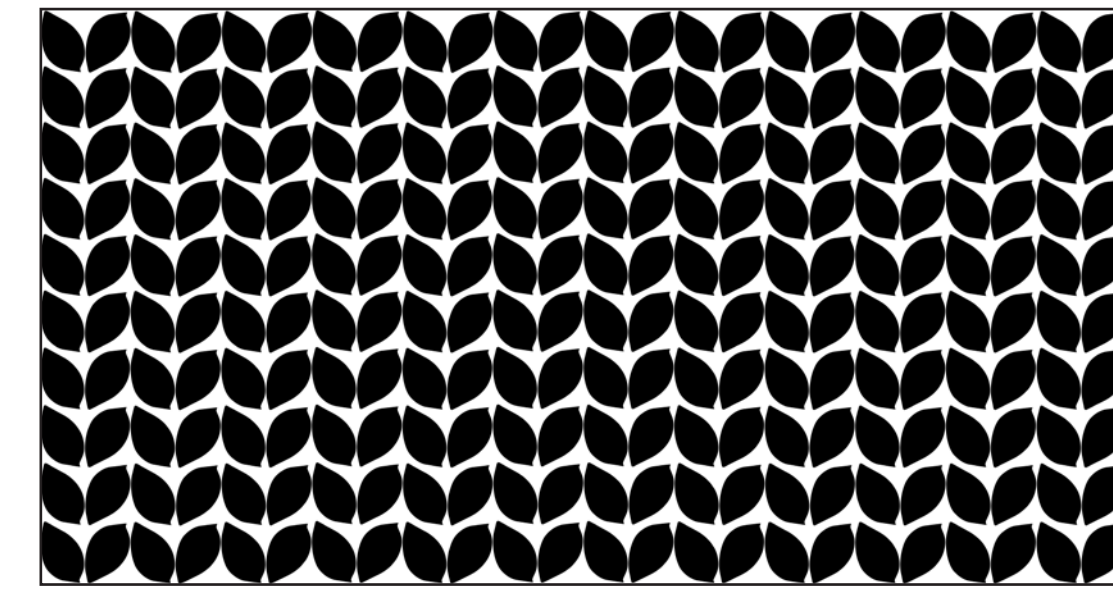
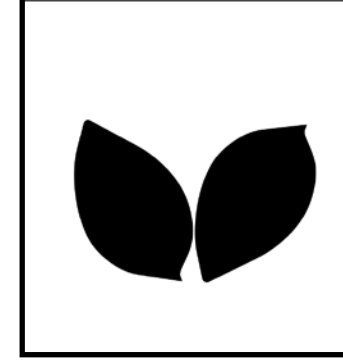
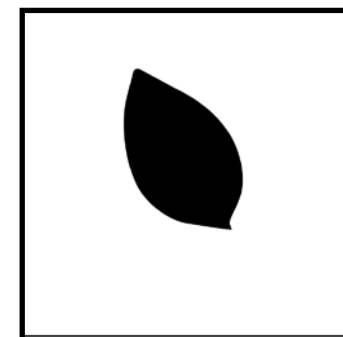
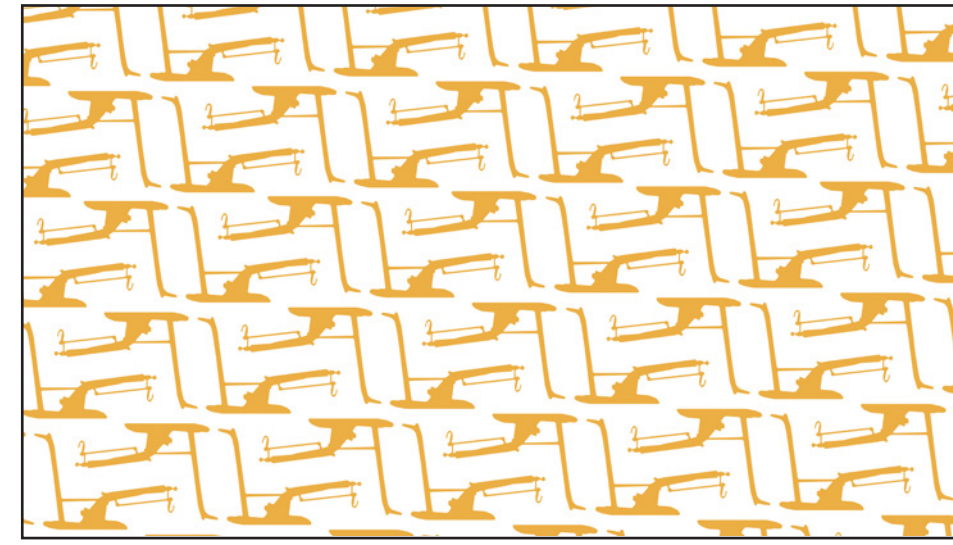
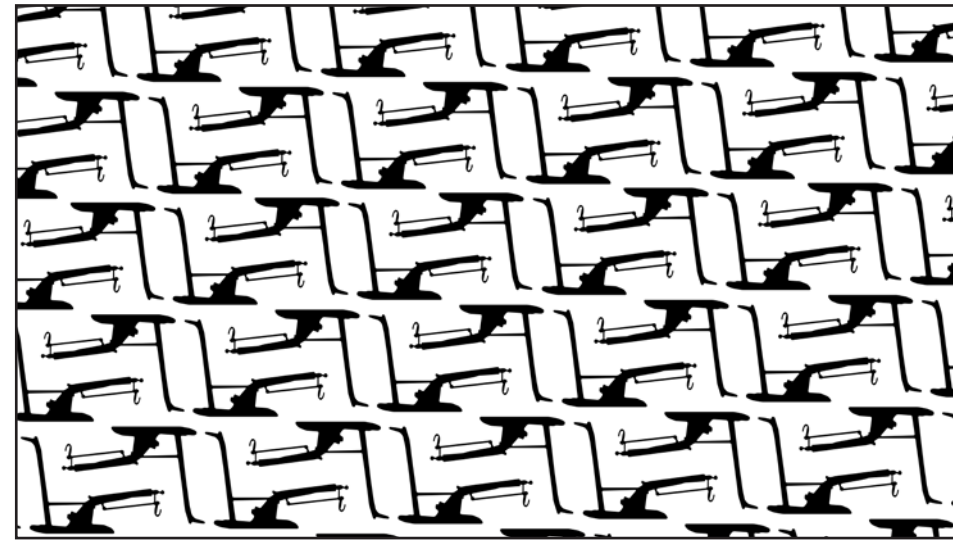
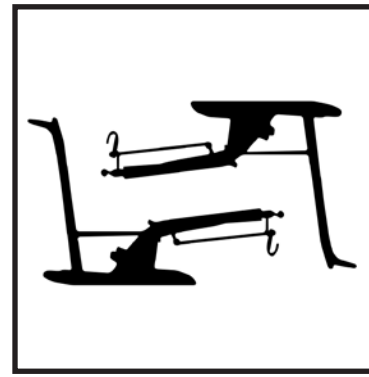
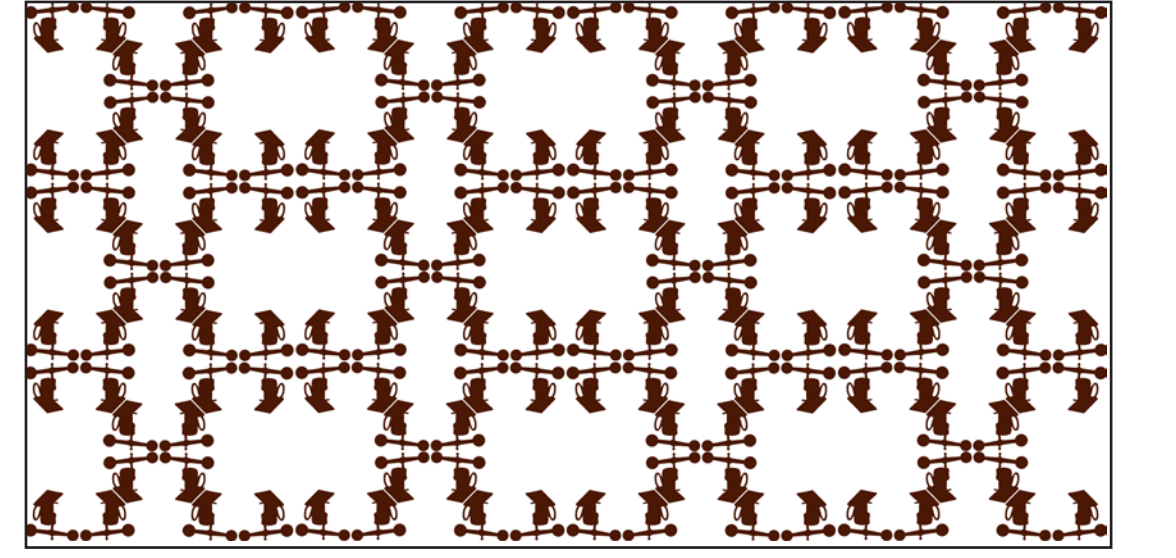
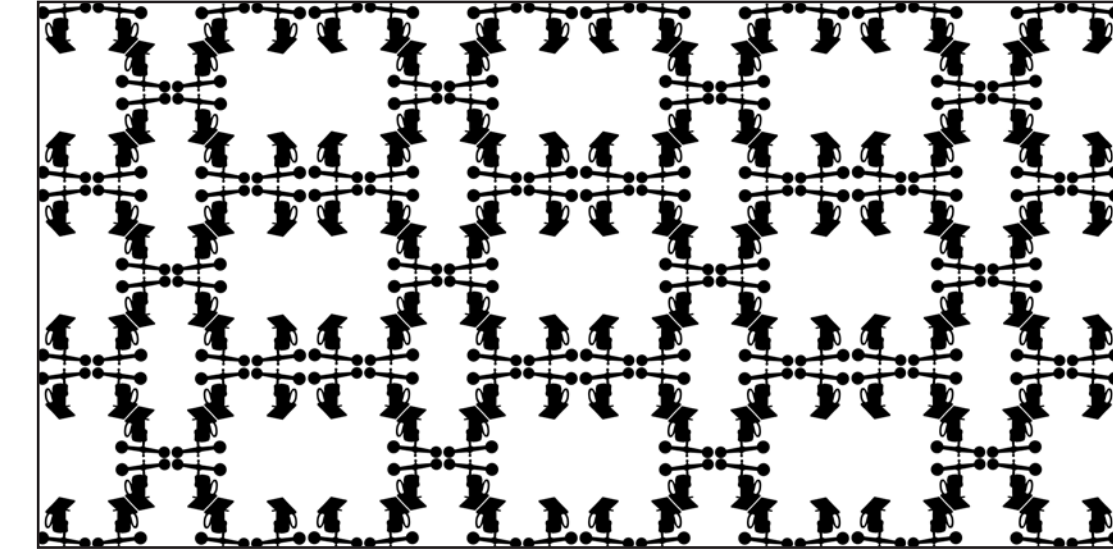
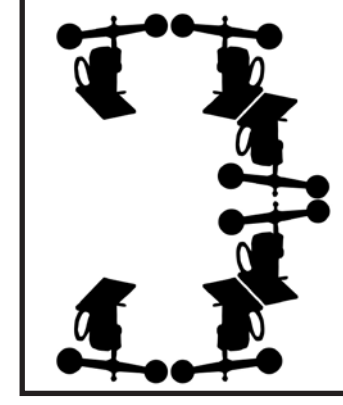
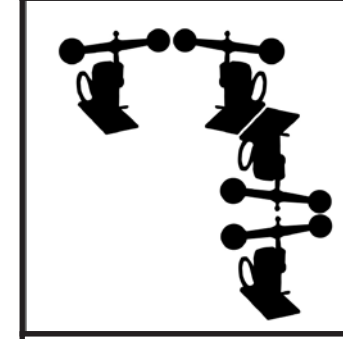
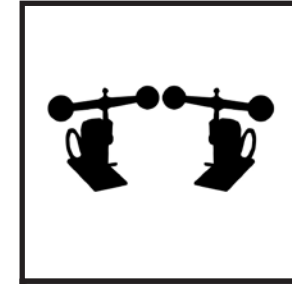
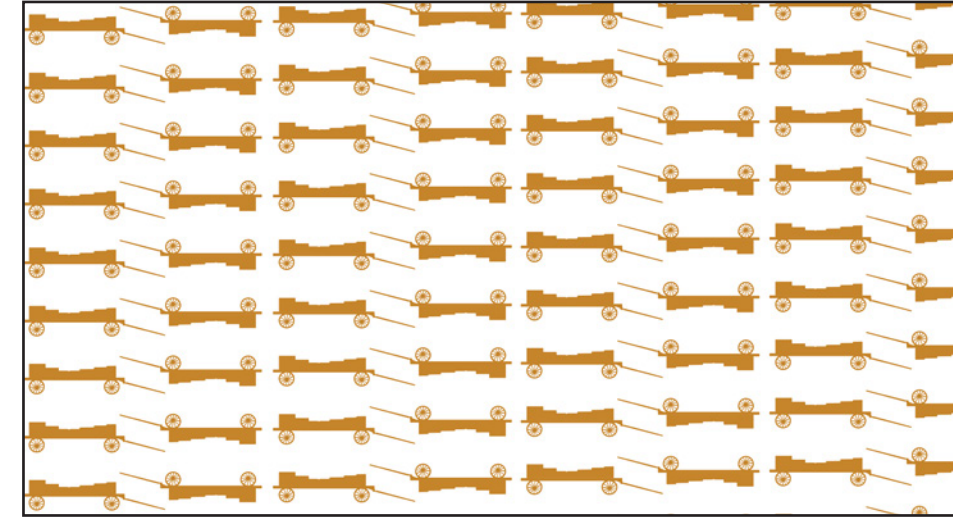
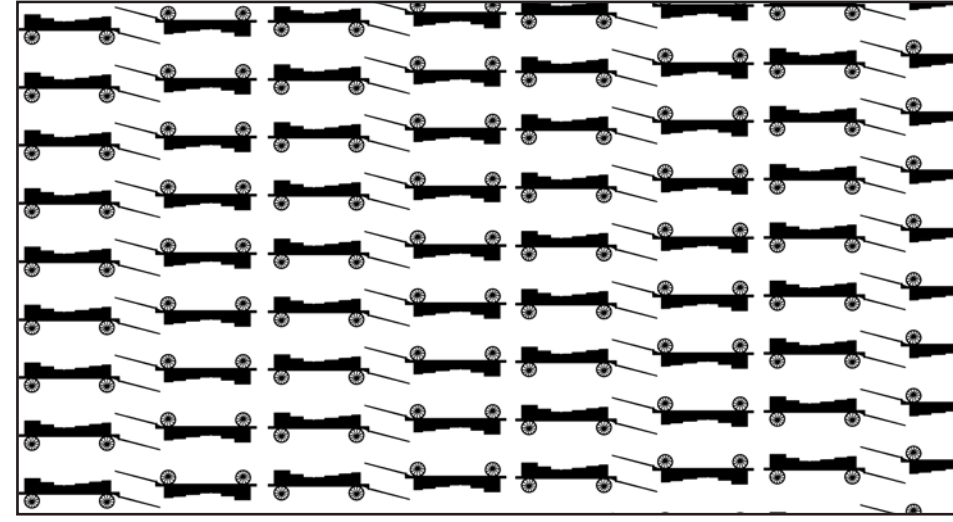
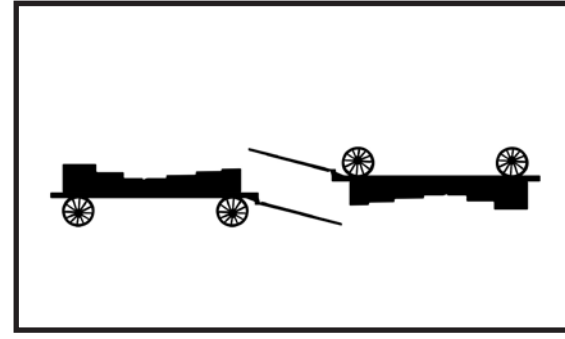

4.3.3 Βιβλιοθήκη Μοτίβων

4.4 Συνθετική Διαδικασία Σχεδιασμού

4.4.1 Κριτήρια Σχεδίασης

Σύμφωνα με την μελέτη και διερεύνηση πτυχών του θέματος διαμορφώνονται τα παρακάτω σχεδιαστικά κριτήρια:

- Σύμφωνα με την έρευνα αναγκών και αξιών του Μουσείου Καπνού ο σχεδιασμός του λόμπι του μουσείου χρειάζεται αρχικά να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες σχεδιαστικές τάσεις.
- Να απευθύνεται, απρόσκοπτα, σε όλες τις ηλικιακές ομάδες ατόμων, από ενήλικες μέχρι παιδιά και σε διάφορα γκρουπ όπως τα σχολικά ή τα τουριστικά. Επιπλέον, να εξυπηρετεί άτομα με κινητικά προβλήματα.
- Πιο ειδικά, στη συγκεκριμένη πρόταση, θα λάβουμε υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες μιας συγκεκριμένης ομάδας, εκείνης των φοιτητών.
- Να απευθύνεται, επίσης, σε μη-επισκέπτες του μουσείου καπνού ώστε να διαδοθεί η ύπαρξη της επωνυμίας.
- Να δημιουργεί σύγχρονες οπτικές συνθήκες των λαϊκών μοτίβων και σχεδίων μιας άλλης εποχής και να τα εντάσσει στο σήμερα.
- Να έχει έναν σχετικά βιώσιμο και οικολογικό χαρακτήρα μιας και τα υλικά της σχεδίασης, της επίπλωσης ή και των αντικειμένων στον χώρο θα είναι ανακυκλώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον.
- Να εφαρμόζει ένα ενιαίο ύφος [αισθητική] και να κρατάει το ενδιαφέρον του επισκέπτη από την αρχή μέχρι και το τέλος της επίσκεψης.
- Ο σχεδιασμός να ενσωματώνει διαδραστικές εμπειρίες που να ενημερώνουν το χρήστη/επισκέπτη με έναν ευχάριστο τρόπο για την ιστορία και την καταγωγή διάφορων εκθεμάτων του μουσείου.
- Η χρωματική παλέτα να σέβεται την υπάρχουσα μουσειακή οπτική ταυτότητα.
- Να προωθεί και να προβάλλει μια καλλιτεχνική εικόνα και να αναδεικνύει τα εκθέματα αλλά ακόμη και το ίδιο το κτίριο της ΕΟΚ που στεγάζει το Μουσείο Καπνού του Δήμου Καβάλας.

Σημαντικότερα από τα κριτήρια όμως είναι η συνεκτική αισθητική με σεβασμό την αυθεντικότητα των εκθεμάτων και στην υπάρχουσα μουσειακή οπτική ταυτότητα καθώς και στην ταυτότητα του ίδιου του κτιρίου που το περιβάλλει δίνοντας στον χώρο μια φρεσκάδα σύγχρονου σχεδιασμού δημιουργώντας έτσι μια σύνδεση του παλιού με το νέο.

4.4.2 Κεντρική Ιδέα και Περιγραφή Σχεδιασμού

Κεντρική ιδέα του σχεδιασμού είναι η δημιουργία ενός οπτικού κώδικα δηλαδή μιας νέας οπτικής γλώσσας που θα περιλαμβάνει, αποσπασματικά, τα οποιαδήποτε οπτικά στοιχεία που, εν δυνάμει, θα μπορούσαν να αποτελέσουν το περιεχόμενο των γραφικών σχεδίων, σημμάτων και σημάνσεων των περιβαλλοντικών γραφικών και των εφαρμογών που συμπληρώνουν την πρότασή μας. Η οπτική γλώσσα που παρουσιάζεται στα κεφάλαια 4.3.2 & 4.3.3 αποτελεί το εικαστικό μας λεξιλόγιο το οποίο μέσα από μια ποικιλία αναγνωρίσιμων θεματικών σχεδίων, εμπνευσμένων από τα εκθέματα του μουσείου, δηλώνει τη νέα οπτική ταυτότητα του σχεδιασμού ως ένα μητρώο το οποίο μπορεί, πρακτικά, να τον εξυπηρετήσει. Παράλληλα, παρουσιάζεται η προτεινόμενη χρωματική παλέτα με τέσσερις αποχρώσεις του γκρι, από το πιο ανοιχτό στο πιο σκούρο και επτά αποχρώσεις του καφέ. Η χρωματική παλέτα προέκυψε από τα χρώματα των ξεραμένων καπνόφυλλων και από τα διάφορα εργαλεία και μηχανήματα τα οποία υπάρχουν στον χώρο έκθεσης του μουσείου. Γενικότερα κυριαρχούν αρκετές αποχρώσεις του καφέ και του γκρι μέσα στον ίδιο τον χώρο.

Στη βάση ενός οργανογράμματος, κεφ. 4.4.4, στο οποίο χωροθετούνται οι λειτουργίες του λόμπι σύμφωνα με τη μελέτη της σχετικής θεωρίας, κεφ. 1.5.2, δημιουργήσαμε επιδαπέδιο wayfinding με έντονα χρώματα, προκειμένου να κατευθύνει τους επισκέπτες στο χώρο. Οι νέες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν το γραφείο εξυπηρέτησης [reception desk], πωλητήριο αναμνηστικών [souvenir shop] μια διαδραστική εφαρμογή [interactive wall] και την αφαιρετική χαρτογράφηση της οργάνωσης του περιεχομένου της έκθεσης σύμφωνα με το μουσειολογικό πρόγραμμα [7 thematic units]. Επίσης, επιτοίχιες σημάνσεις έχουν εφαρμοστεί στο προχώλ και στην είσοδο της έκθεσης.

Σε δεύτερο επίπεδο, για τις ανάγκες πάλι της χωροθέτησης αλλά και της διακόσμησης εφαρμόστηκαν επιτοίχιες επικαλύψεις με γραφικά σε ουδέτερη, φωτεινή, χρωματική γκάμα. Πρόκειται για μια ζώνη επαναλαμβανόμενων μοτίβων των οποίων οι μικρές παραλλαγές στην διάταξή τους, υποδηλώνουν/διαφοροποιούν τις εκάστοτε λειτουργίες. Το μοτίβο και οι παραλλαγές του, που καλύπτουν αρκετά τετραγωνικά μέτρα και κυριαρχούν στο χώρο, έχουν την προέλευσή τους στην αφαιρετική απεικόνιση των φύλλων του καπνού και στη δεματοποίησή τους.

Σενάριο Χρήσης

Αρχικά ο επισκέπτης με την είσοδό του στο κτίριο περνάει πρώτα από τον χώρο μετάβασης, από τον έξω κόσμο στο λόμπι, όπου λαμβάνει τις πρώτες πληροφορίες σχετικά με το τι θα συναντήσει στην πορεία της διαδρομής του προς τον εκθεσιακό χώρο. Στο χώρο υποδοχής (λόμπι) συναντά το γραφείο εξυπηρέτησης/ρεσεψιόν και στη συνέχεια σημείο πώλησης αναμνηστικών όπου εκτίθεται περιορισμένη ποικιλία σουβενίρ όπως μπλουζάκια, τσάντες πάνινες, κούπες, καπέλα και μπρελόκ. Τα θεματικά σχέδια της συγκεκριμένης συλλογής σχεδιάστηκαν στη βάση της κοινής οπτικής γλώσσας που ακολουθείται συνολικά στο σχεδιασμό.

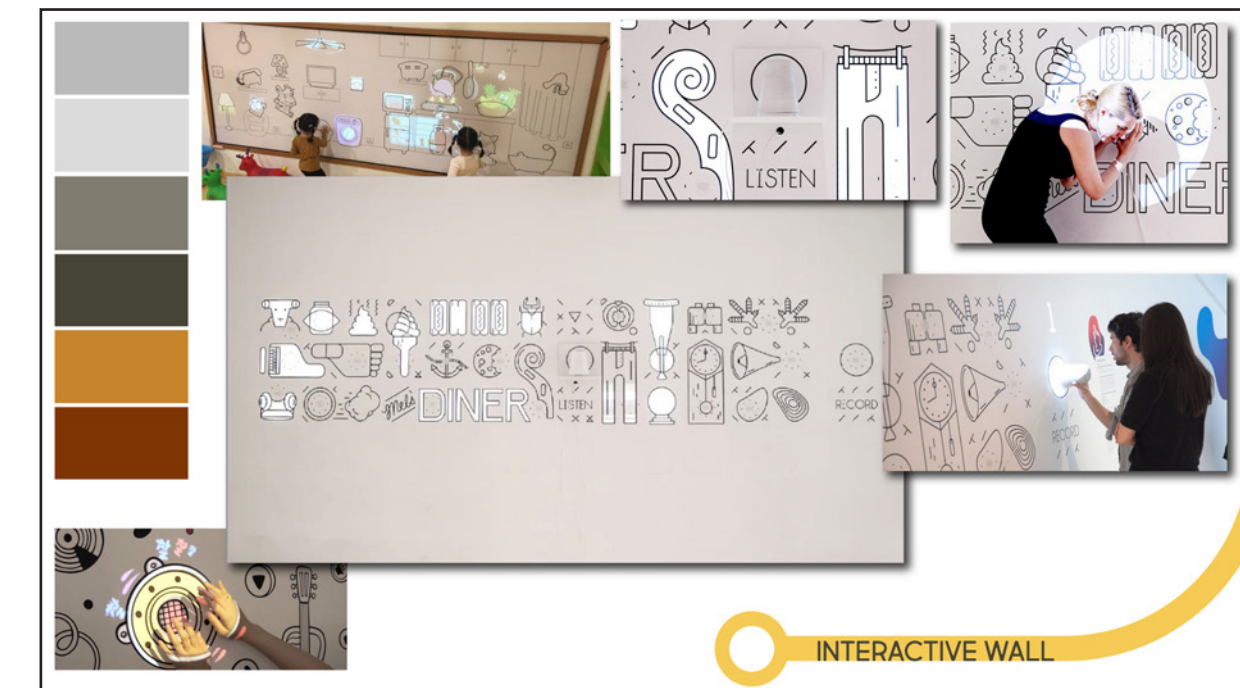
Στη συνέχεια ο επισκέπτης περνάει στο δεύτερο δωμάτιο το οποίο οδηγεί στον εκθεσιακό χώρο. Εκεί θα αντικρίσει στον τοίχο αριστερά μια γραφιστική σύνθεση/χαρτογράφηση των επτά θεματικών ενότητων σύμφωνα με τις οποίες οργανώνεται η έκθεση. Ουσιαστικά είναι wayfinding σχέδιο το οποίο απεικονίζει τις διαδρομές με βάση τις ενότητες των εκθεμάτων.

Απέναντι στα δεξιά του συναντά έναν τοίχο διαδραστικής αφήγησης ο οποίος έχει εκπαιδευτικό και ενημερωτικό χαρακτήρα. Σκοπός είναι ο επισκέπτης να ακούσει τις ιστορίες ή την χρήση των δέκα εργαλείων που απεικονίζονται. Επιλέχθηκαν εργαλεία που βοήθησαν στην παραγωγή και την επεξεργασία των καπνόφυλλων από την καλλιέργεια τους στο χωράφι μέχρι την μεταφορά και την τελική τους επεξεργασία στις καπναποθήκες. Η συγκεκριμένη εφαρμογή αναλύεται στο κεφ. 5.2

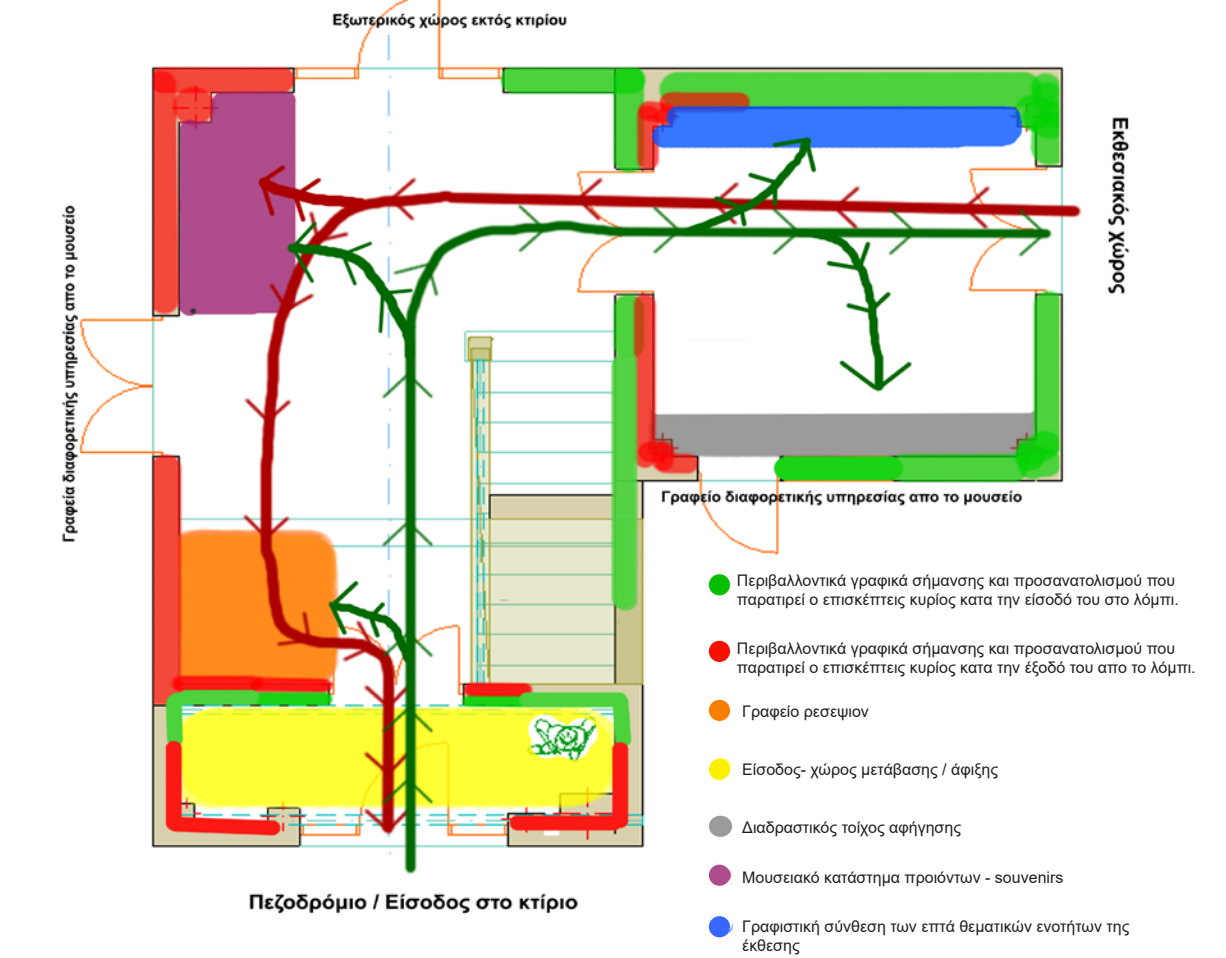
Στην είσοδο του εκθεσιακού χώρου υπάρχει το λογότυπο του μουσείου ακριβώς όπως το πρωτότυπο με την προσθήκη ενός έγχρωμου δαχτυλιδιού που οπτικά επιχειρεί να συνδέσει το υπάρχον λογότυπο με τη νέα παρέμβαση.

Επειδή ο χώρος δεν είναι ενιαίος αλλά περιλαμβάνει αρκετές ενδιάμεσες πόρτες και δωμάτια, στα περάσματα μέχρι να καταλήξει ο επισκέπτης στο χώρο της έκθεσης, υπάρχει διακριτό περιγράμμα γύρω από τις πόρτες με σκοπό να υποδείξουν πως δεν οδηγούν όλες προς το μουσείο αλλά σε διαφορετικές υπηρεσίες του Δήμου.

4.4.3 Πίνακες Διαθέσεων (mood boards)

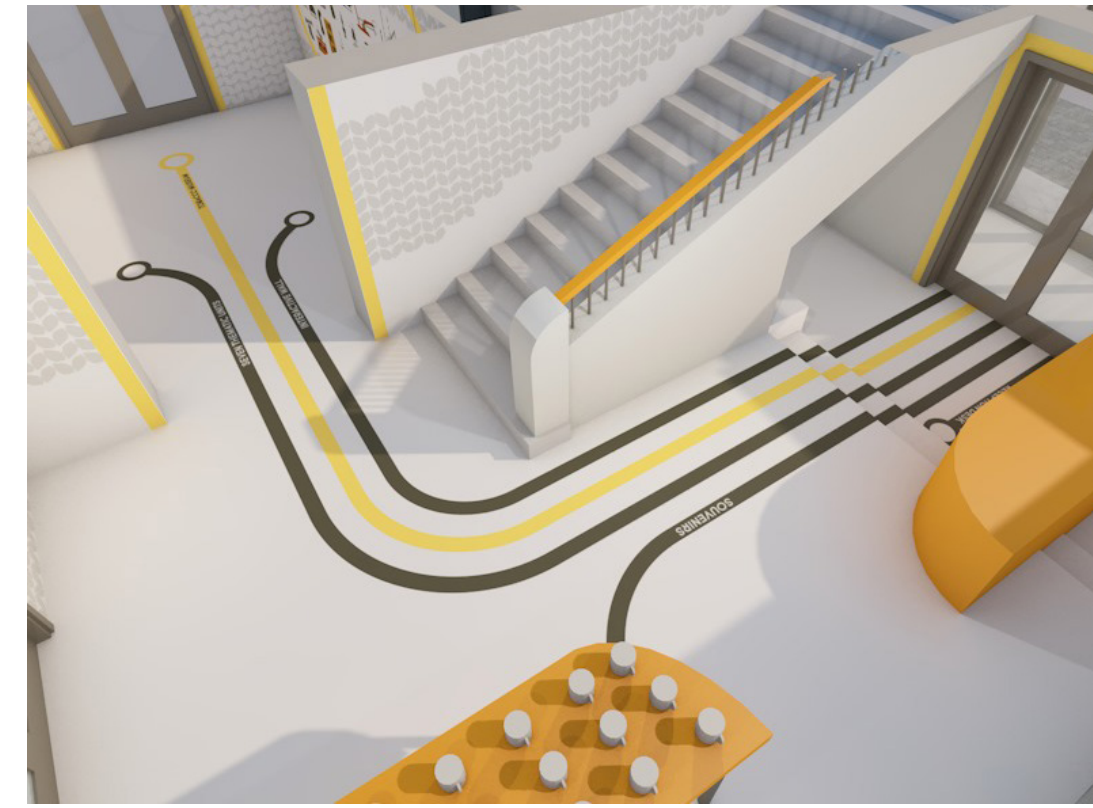
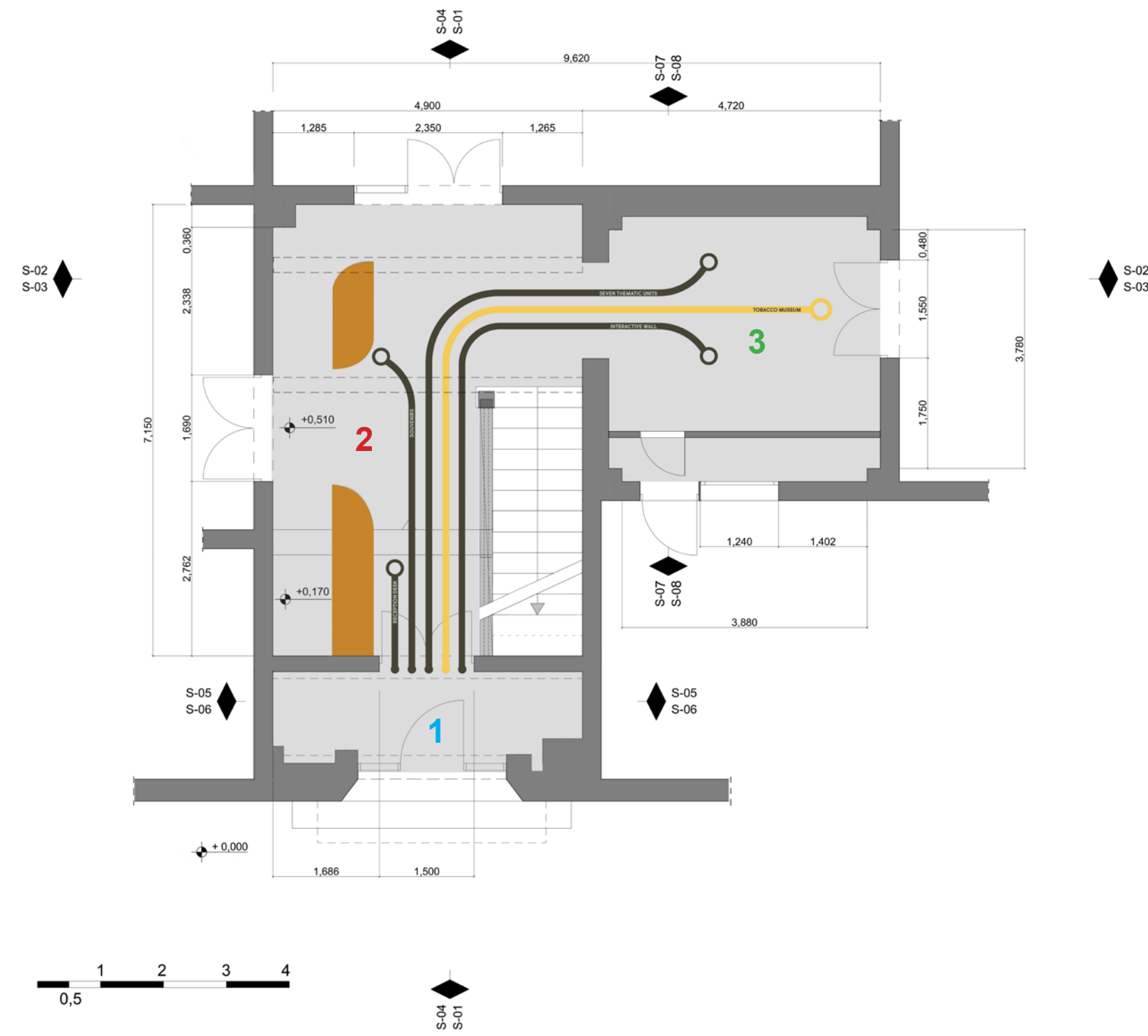

4.4.4 Οργανόγραμμα

5.1 Περιβαλλοντικά Γραφικά στο Λόμπι του Μουσείου

Επιδαπέδια Γραφικά

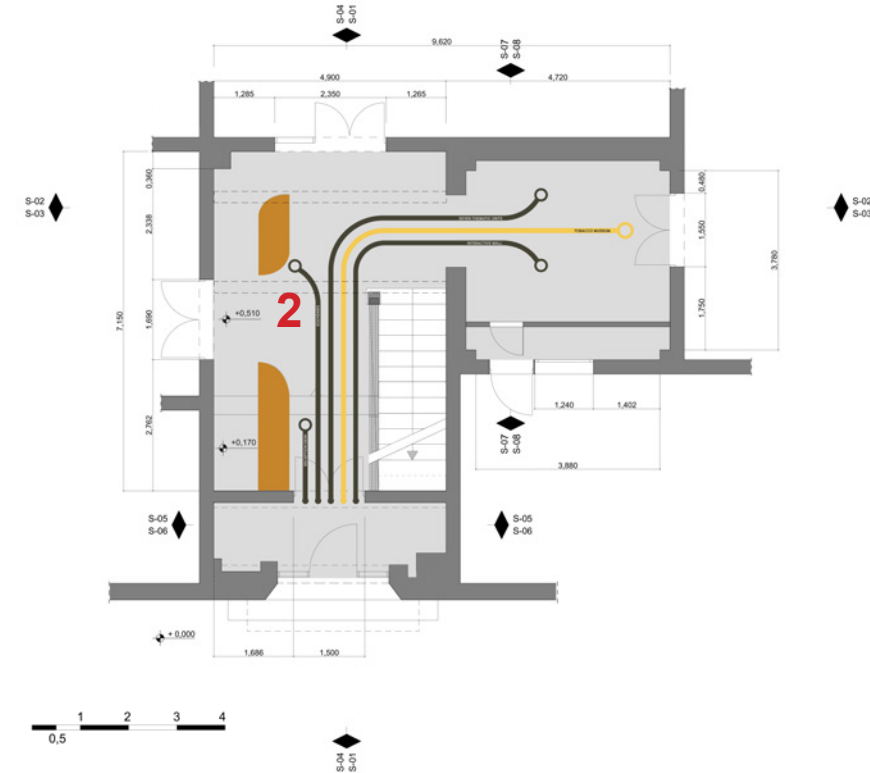
1 Είσοδος

2 Λόμπι [Γραφείο Εξυπηρέτησης και Πωλητήριο Αναμνηστικών]

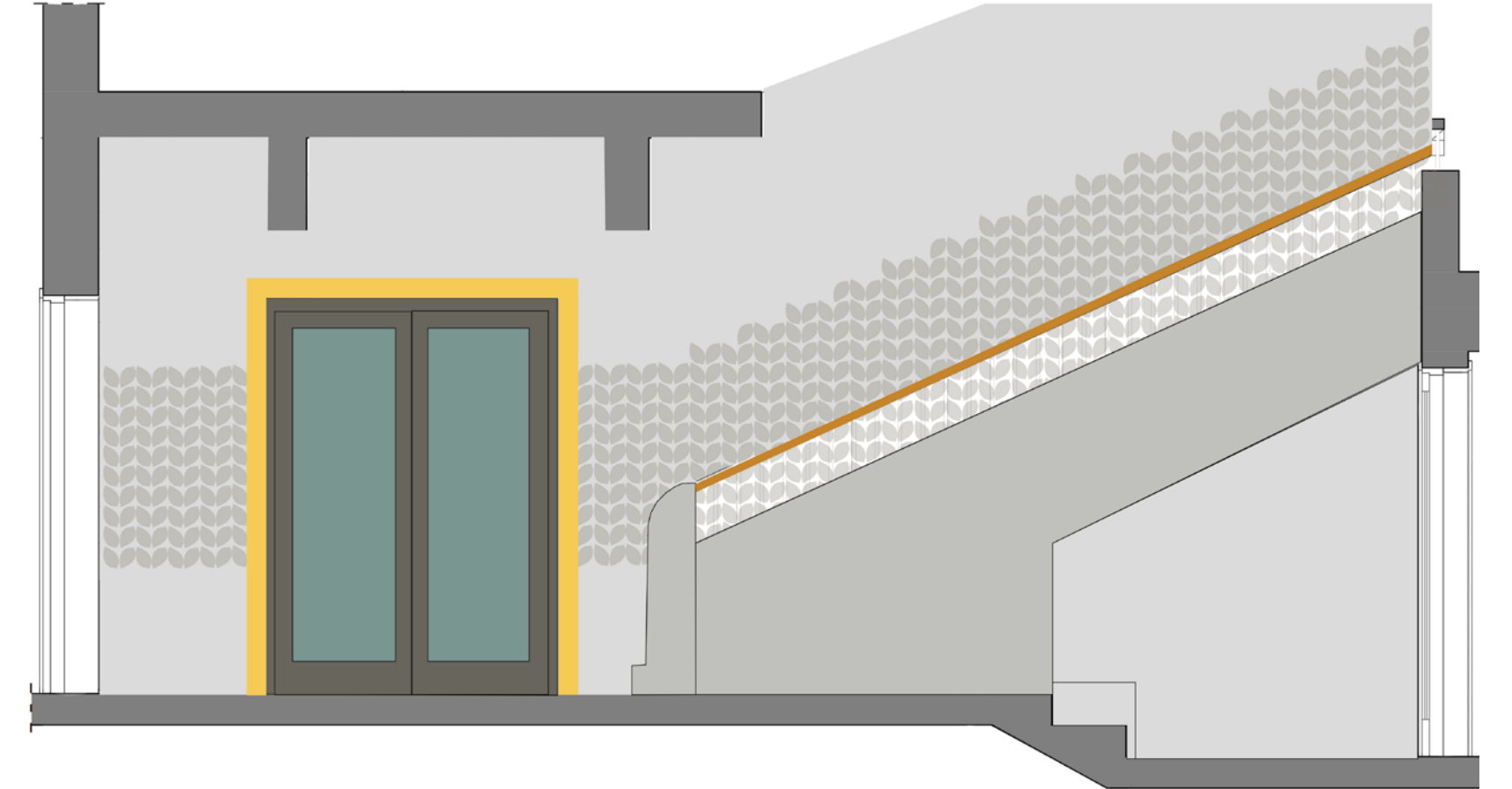
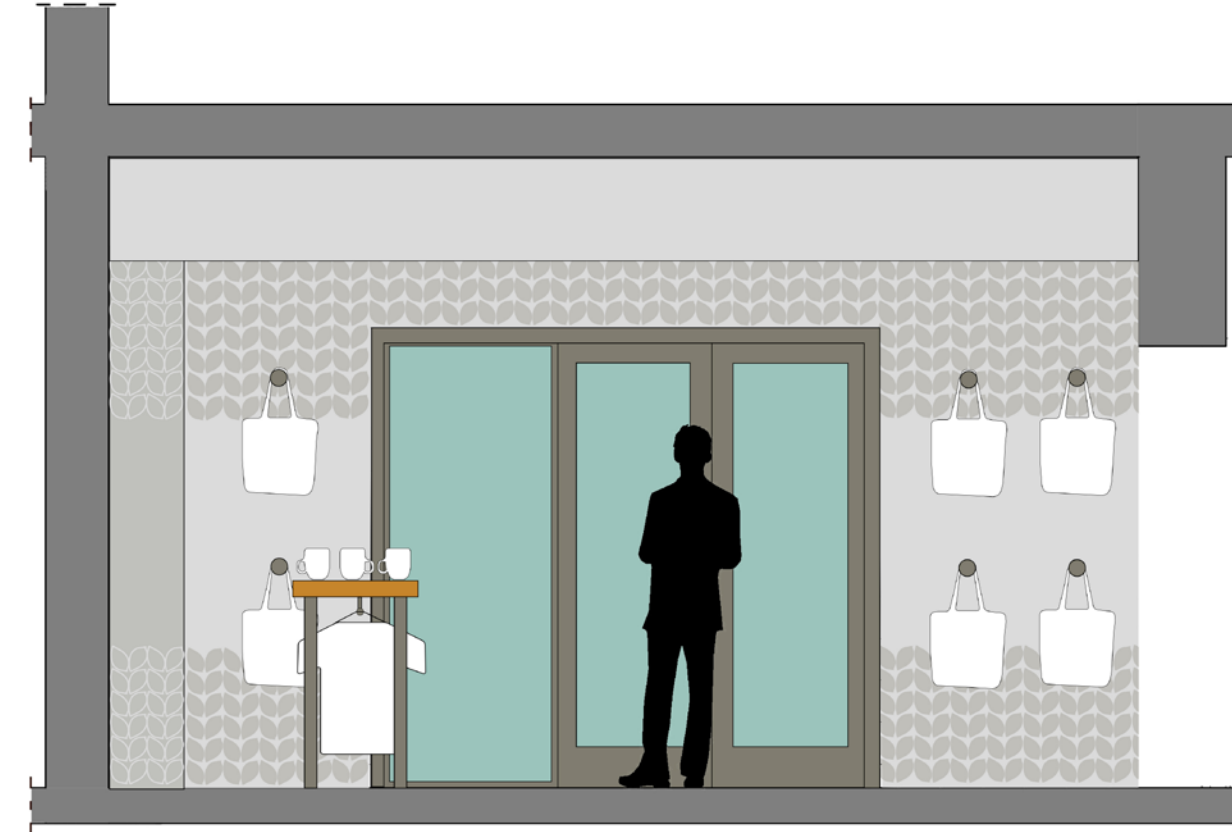
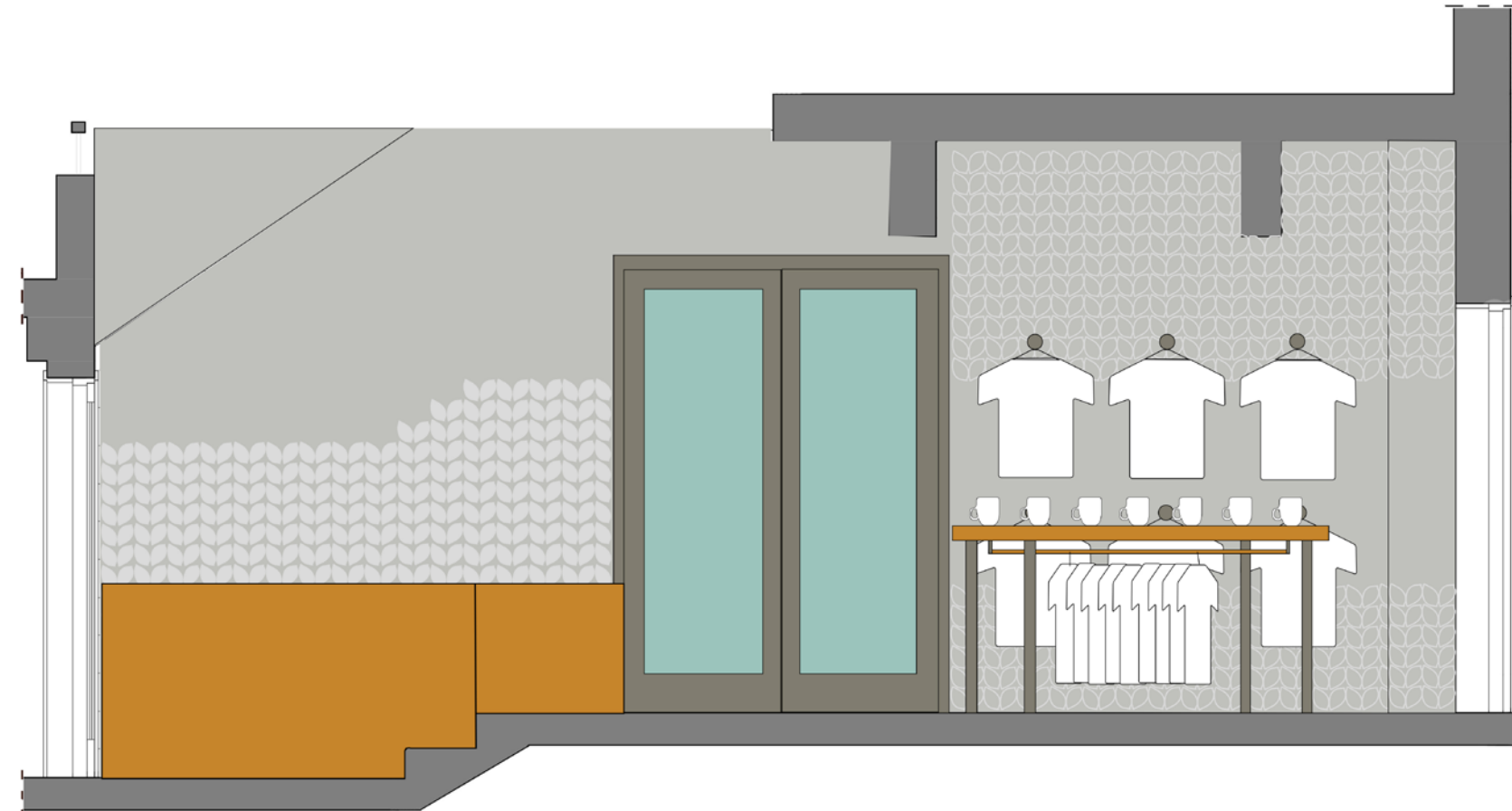
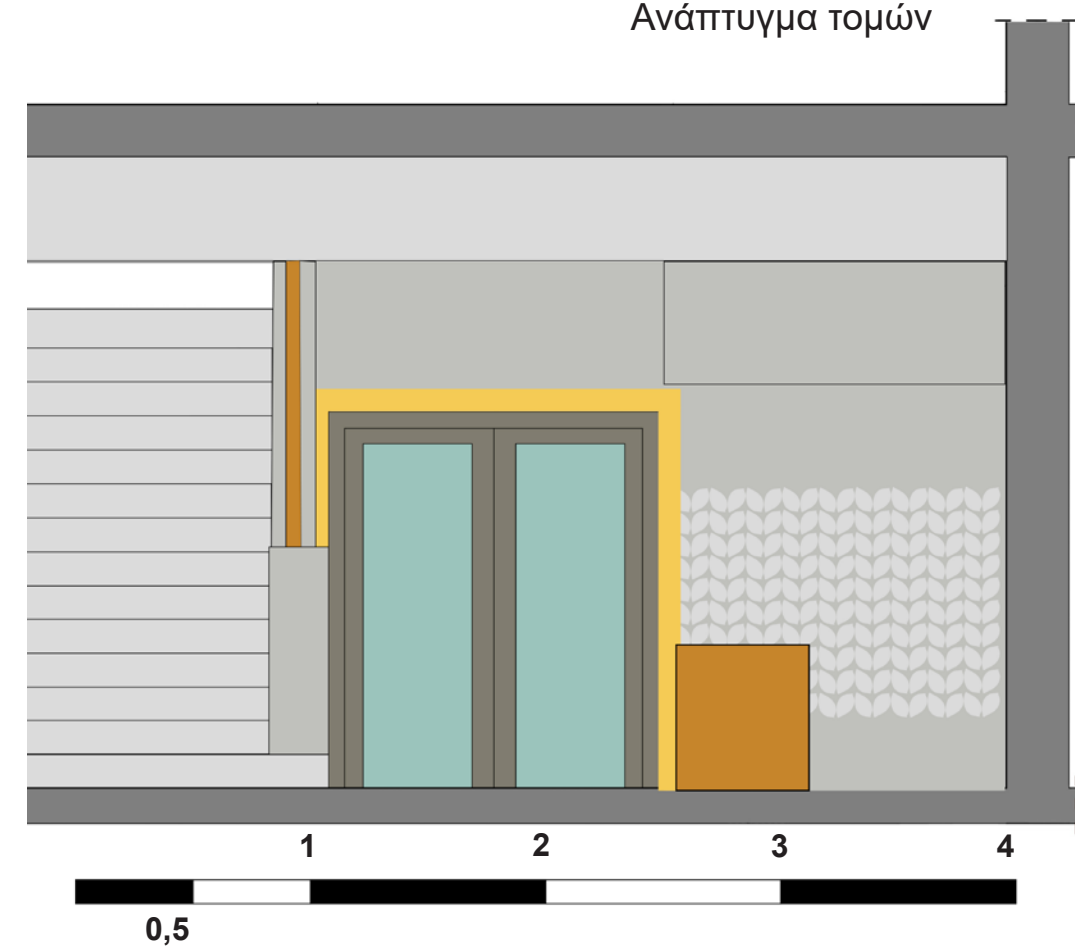
3 Είσοδος στον Εκθεσιακό Χώρο [Χαρτογράφηση της Οργάνωσης του περιεχομένου της έκθεσης και Διαδραστική Εφαρμογή]

2 Λόμπι

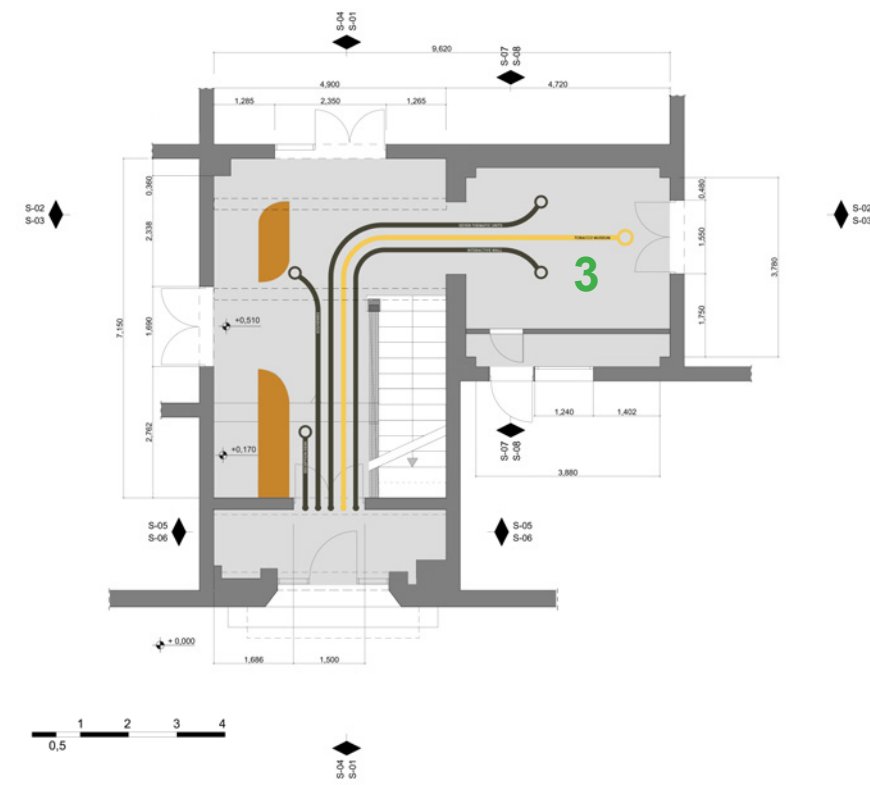

Ανάπτυγμα τομών

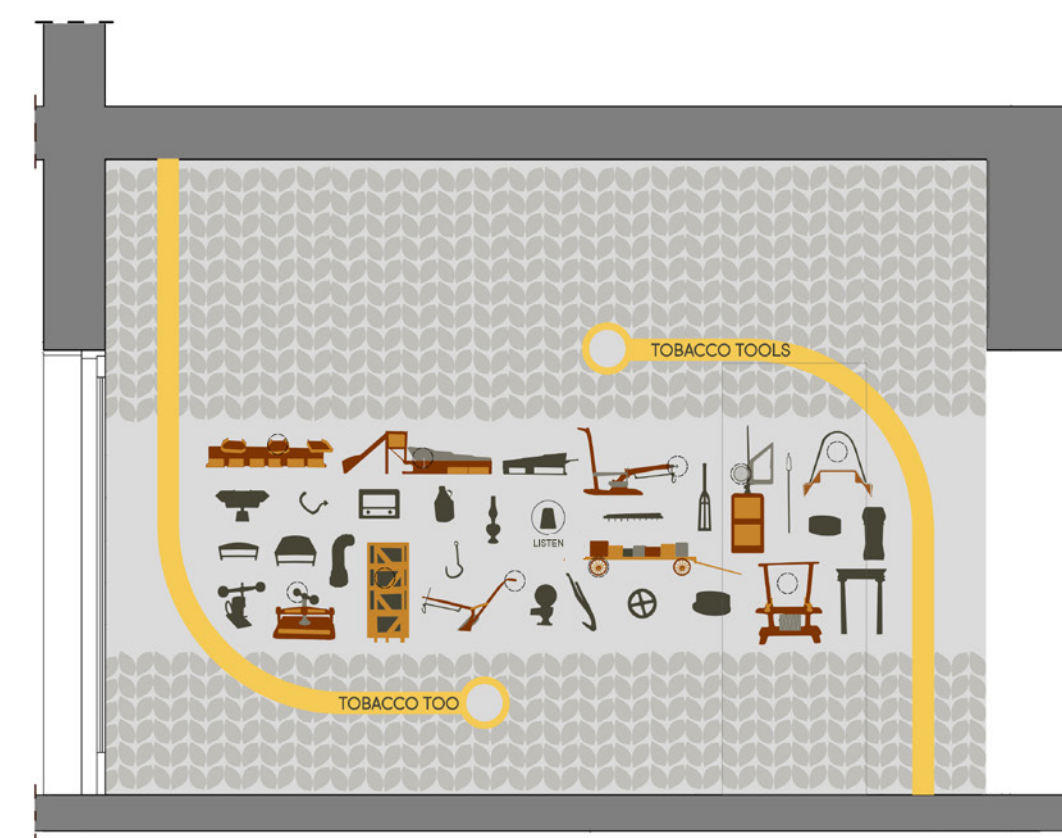
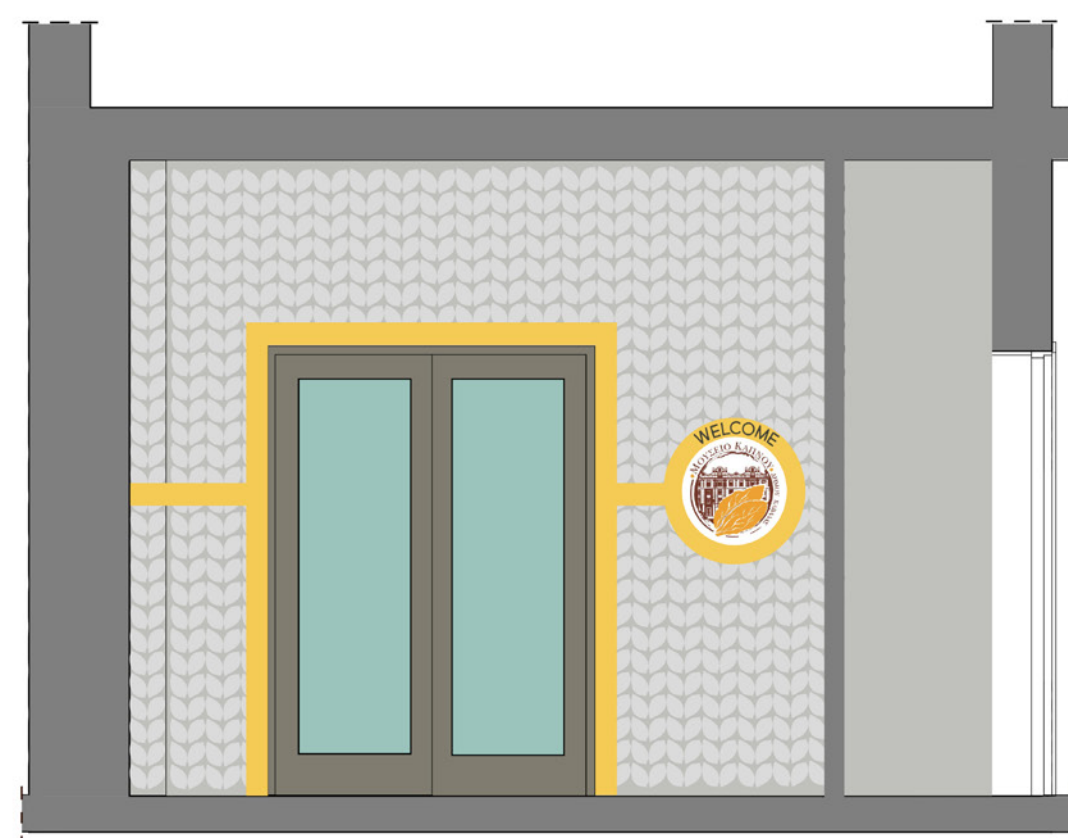
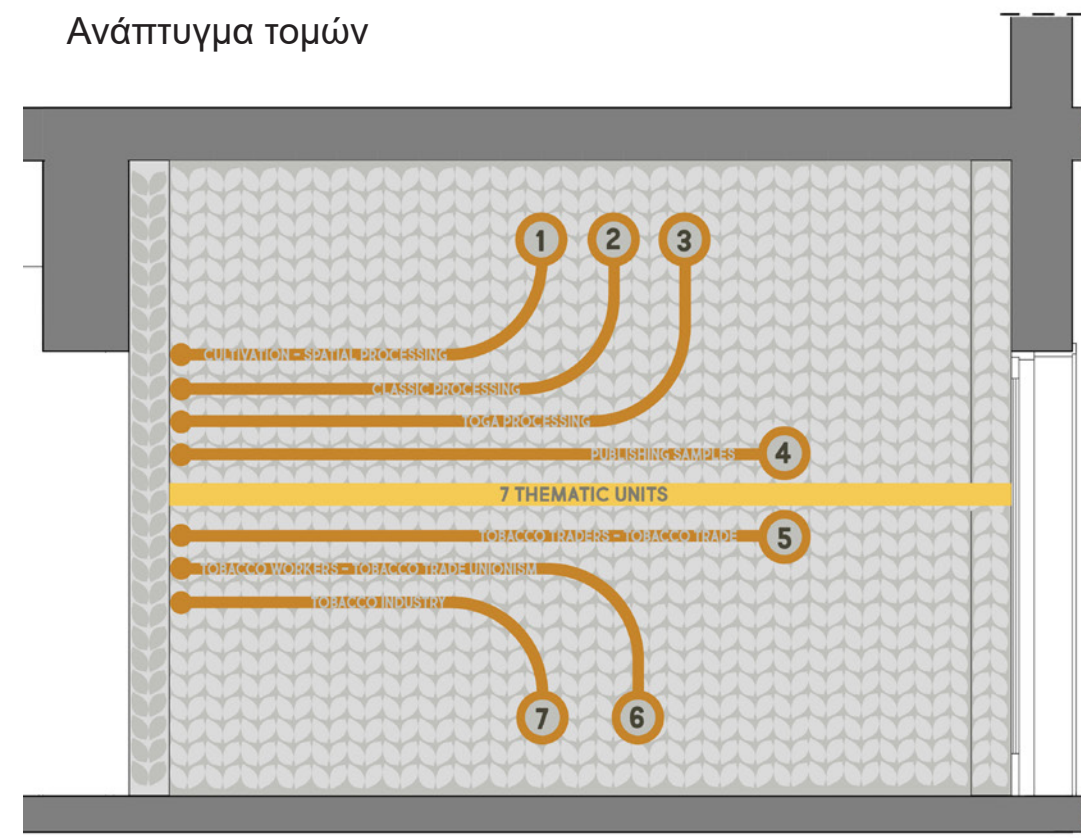

3 Είσοδος στον Εκθεσιακό Χώρο

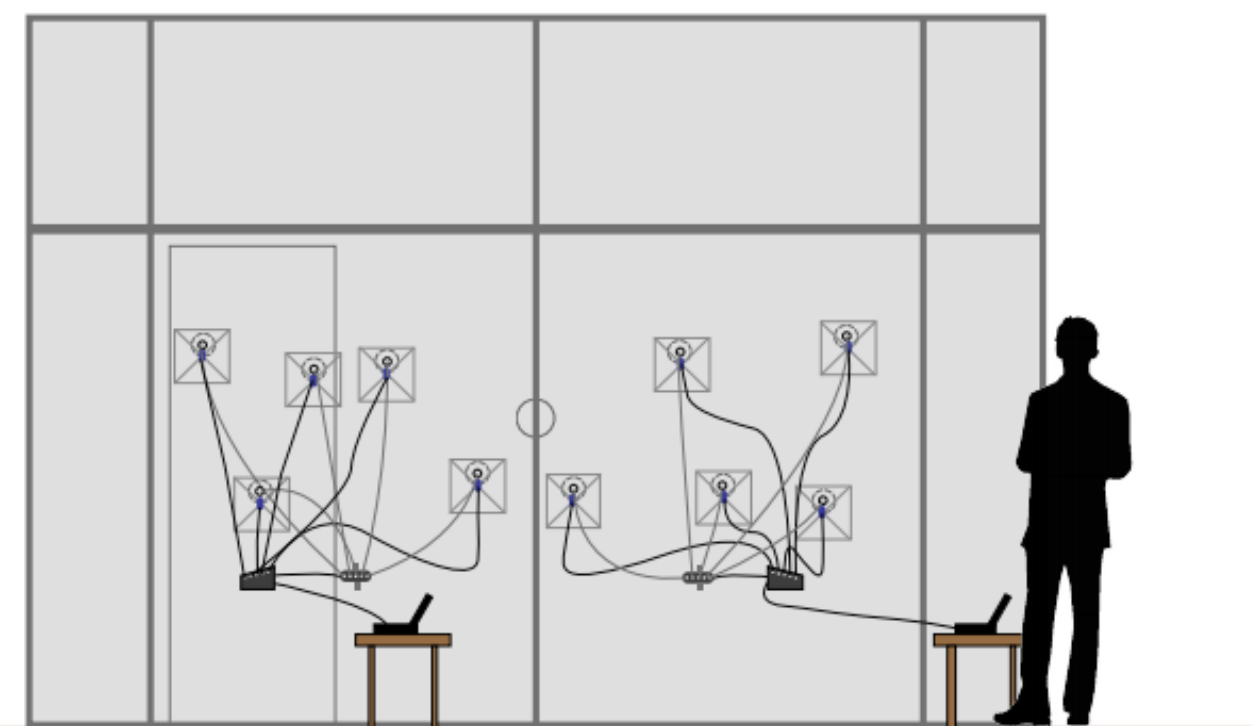
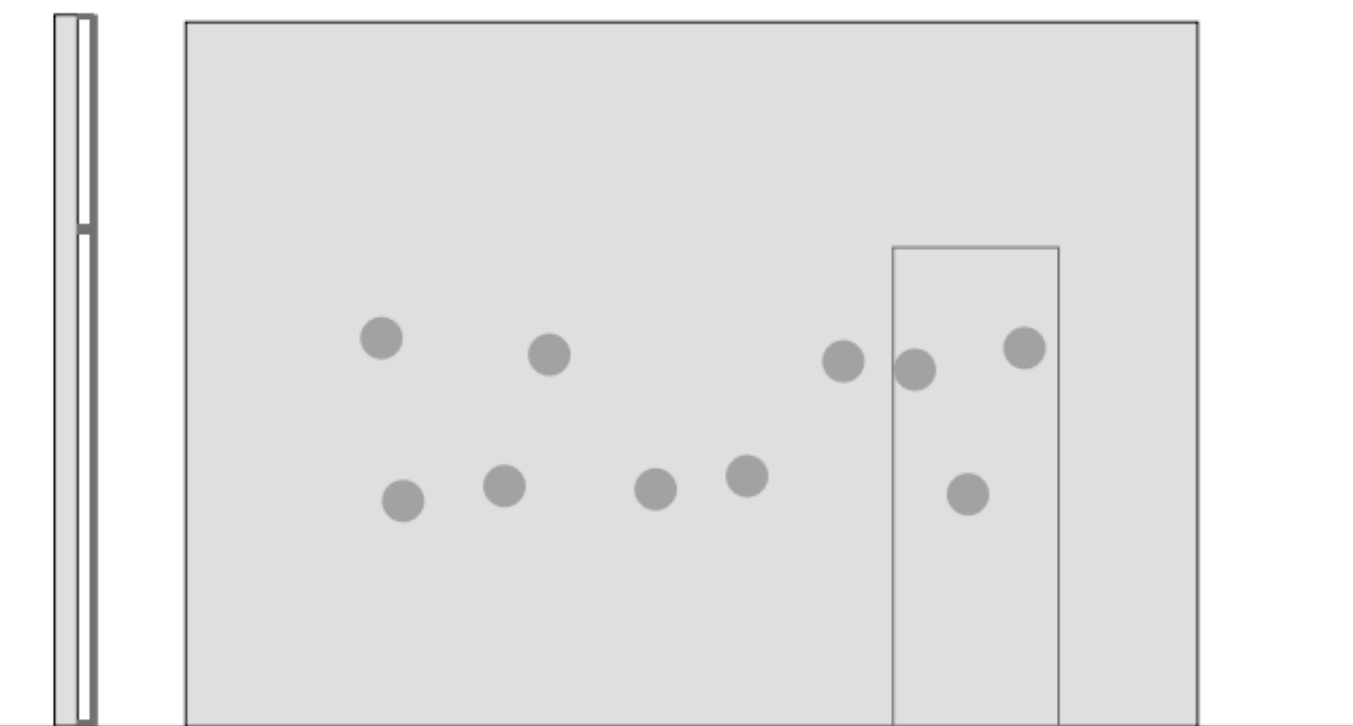
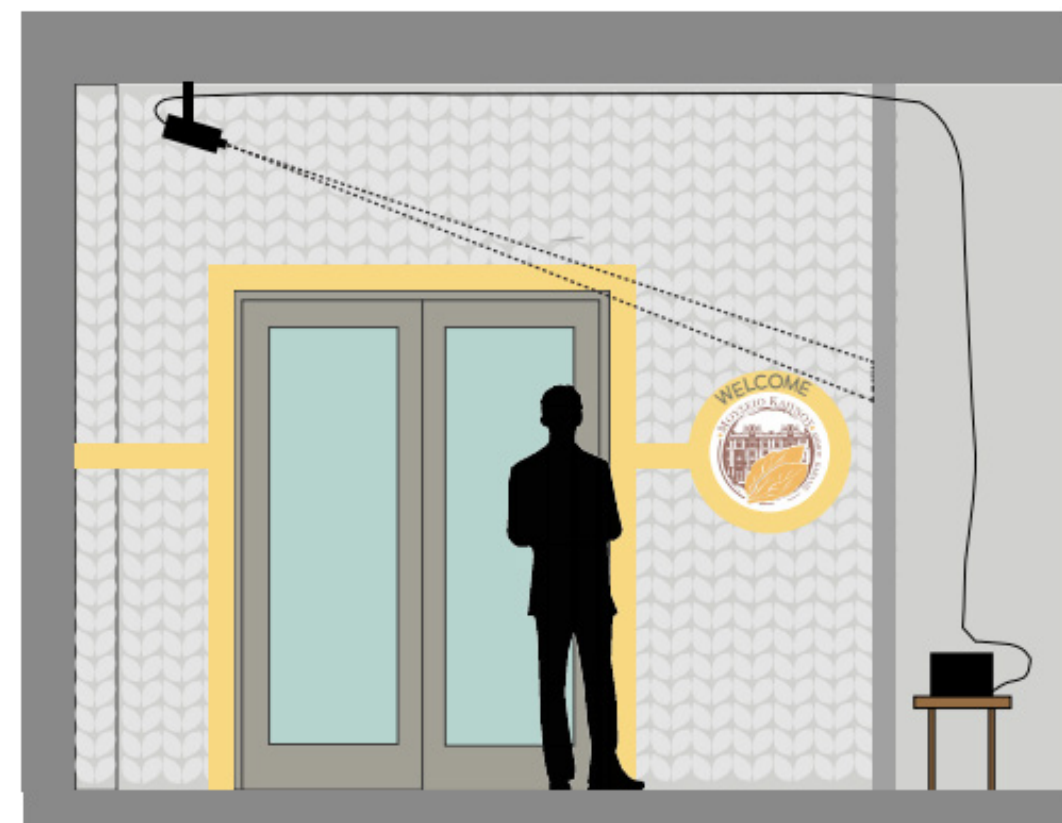
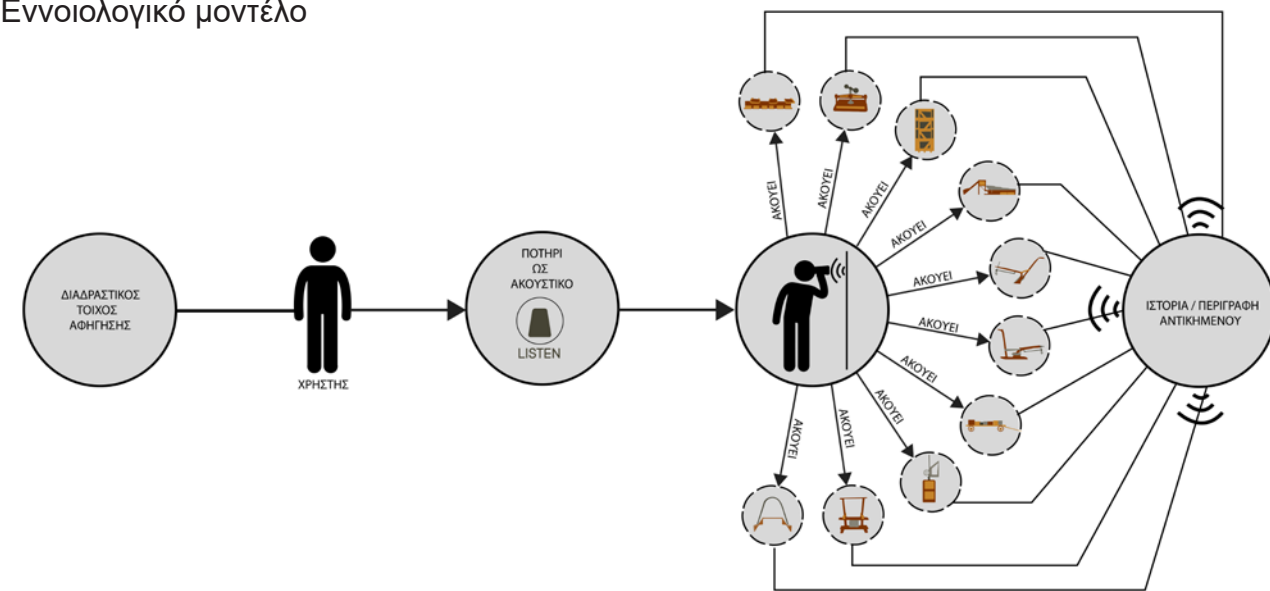

Ανάπτυγμα τομών

5.2 Διαδραστικός Τοίχος

Εννοιολογικό μοντέλο

1 "Όραία σύνθεση έχει αυτός ο τοίχος. Μάλλον κάποια συγκεκριμένη λειτουργία θα έχει."

2 "Υπάρχει και ένα ποτήρι στην μέση και αποκάτω γράφει LISTEN χμμ.. λογικά θα πρέπει να είναι ένα είδος ακουστικού αυτό το ποτήρι."

3 "Που θα πρέπει όμως να το τοποθετήσω για να ακούσω;.. Και τι θα ακούσω; Λογικά θα πρέπει να το ακουμπήσω σε αυτούς τους διακεκομμένους κύκλους που υπάρχουν πάνω σε κάθε εικονίδιο."

4 "Για να ακούσω... Όπα !!... ο τοίχος αρχίζει να μιλάει και να μου δίνει κάποιες πληροφορίες για αυτό το αντικείμενο το οποίο από ότι φαίνεται πρέπει να είναι ένα αλέτρι."

5 "Ενδιαφέρον... κάτσε να δούμε τι θα μου πει και για τα επόμενα εργαλεία."

6 "Πρωτότυπη και έξυπνη ιδέα αυτού του διαδραστικού τοίχου, δεν θυμάμαι να ξανά έχω δει κάτι παρόμοιο. Ας προχωρήσω προς την έκθεση λοιπόν να δω και αυτά τα εργαλεία από κοντά."

Σενάριο

Ο Κώστας απόφοιτος του καποδιστριακού πανεπιστημίου της Αθήνας δουλεύει το συγκεκριμένο διάστημα σε μια διαφημιστική εταιρία τσιγάρων όπου έχει και την ευκαιρία με την δουλεία του να ταξιδεύει σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Έχοντας λοιπόν την ευκαιρία να βρίσκετε στην Καβάλα, επισκέφθηκε το μουσείο καπνού έχοντας την περιέργεια να μάθει την ιστορία σχετικά με τα καπνά της πόλης της Καβάλας αλλά και τις ίδιες του της χώρας γενικότερα. Εισερχόμενος στο κτίριο και διασχίζοντας το λόμπι του μουσείου έπιασε τον εαυτό του να χαζεύει έναν τοίχο με μία σύνθεση από ποικίλα σχήματα και χρώματα όπου αποτελούσε την εικόνα πολλών και διαφορετικής χρήσης εργαλείων που έχουν να κάνουν με την παραγωγή και την επεξεργασία των καπνόφυλλων. Είναι σίγουρος πως δεν έχει δει παρόμοια αντικείμενα ποτέ στην ζωή του.

Παρατηρεί επίσης ένα πλαστικό ποτήρι τοποθετημένο ακριβώς στο κέντρο της σύνθεσης όπου αναφέρετε και το ρήμα LISTEN. Ο Κώστας κατάλαβε πως θα πρέπει να χρησιμοποιήσει το ποτήρι αυτό ως ακουστικό. Απλώνει το χέρι του κατευθείαν και αρπάζει το ποτήρι χωρίς δεύτερη σκέψη.

Στην αρχή όμως προβληματίζεται. Σκέφτεται πως η λογική εξήγηση της χρήσης αυτού του ποτηριού είναι να το τοποθετήσει σε κάποιο σημείο του τοίχου όπου και θα ακούσει κάποια πληροφορία να έρχεται στα αυτιά του από την άλλη πλευρα του ίδιου τοίχου, αλλά σε πιο σημείο; Παρατηρεί τα διακεκομμένα κυκλάκια που διαγράφονται πάνω σε κάθε ένα από τα χρωματισμένα εργαλεία της σύνθεσης πιστεύοντας πως εκεί ακριβώς θα τοποθετίσει το ποτήρι για να ακούσει κάποια πληροφορία σχετικά με το κάθε αντικείμενο διαφορετικά.

Τοποθέτησε λοιπόν το ποτήρι που κρατούσε στα χέρια του στο πρώτο αντικείμενο που βρήκε μπροστά του και πλησίασε το αυτί του στον πάτο του ποτηριού. Πλησιάζοντας το ποτήρι στον διακεκομμένο αυτό κύκλο ενεργοποιούνται αυτόματα οι αισθητήρες κίνησης από την πίσω πλευρά του τοίχου όπου ταυτόχρονα ενεργοποιούν το ηχείο που βρίσκεται μέσα στον ίδιο κύκλο. Στο ποτήρι υπάρχουν τρύπες από κάτω ώστε η πληροφορία που διαχέεται από τον τοίχο να περνά μέσα από το ποτήρι και από εκεί να καταλήγει στα αυτιά του Κώστα που δέχεται την πληροφορία. Με την ενεργοποίηση όμως του ηχείου ενεργοποιείται και ο προτζέκτορας που φωτίζει το αντικείμενο στο οποίο τοποθετήθηκε το ποτήρι απάνω. Ο Κώστας άκουσε την πληροφορία σχετικά με το αλέτρι. Παρόλο που γνώριζε την λειτουργία του γενικότερα δεν ήξερε πώς είναι το σχήμα του, μιας και το αλέτρι είναι ένα εργαλείο μιας άλλης μακρινής εποχής.

Προχωρώντας με την ίδια διαδικασία και στα άλλα εικονικά αντικείμενα της σύνθεσης έμαθε για εργαλεία που δεν ήξερε ότι υπήρξαν ποτέ και πόσο μάλλον η περίεργες ονομασίες που τους δόθηκαν από τους καπνεργάτες της εποχής εκείνης ανάλογα την χρήση του κάθε μηχανήματος. Ο Κώστας πληροφορήθηκε για μηχανές κοσκίνισματος, πάγκους διαλογής, μέχρι και πρέσες δεματοποίησης των καπνόφυλλων σε εμπορικά δέματα. Το τελευταίο αντικείμενο που έμεινε να αντλήσει πληροφορίες ήταν ένα κάρο. Σίγουρα ήξερε τι είναι το κάρο, αλλά κάτι δείχνει να μεταφέρει... και που το πηγαίνει; Το μόνο που έλειπε ήταν να τοποθετίσει το ποτήρι στο εικονίδιο έτσι όπως αυτός ήξερε και να πάρει την πληροφορία που ζητάγε χωρίς πολλά περιττά λόγια.

Η επαφή του Κώστα με τον διαδραστικό αυτό τοίχο αφηγήσεων, ήταν μια πρωτόγνωρη και ευχάριστη εμπειρία για τον ίδιο. Έμαθε βασικές πληροφορίες για εργαλεία και μηχανήματα που χρησιμοποιήθηκαν στην εποχή της καπνοβιομηχανίας με έναν διασκεδαστικό τρόπο αλληλεπίδρασης με την σύνθεση στον τοίχο. Τώρα το μόνο που του μένει είναι να εισέρθει επιτέλους τον χώρο της έκθεσης και όλα αυτά τα εργαλεία που έμαθε από τον διαδραστικό τοίχο να τα δει να στέκονται και να παρουσιάζονται μπροστά στα μάτια του στην πραγματική τους κλίμακα.

5.2.1 Τεχνολογίες

Η λειτουργία αυτής της διάδρασης για να πραγματοποιηθεί χρειάζεται τις απαραίτητες τεχνολογίες όπως αισθητήρες, ηχεία, φορητούς υπολογιστές, προτζέκτορα κ.ά.. Πιο συγκεκριμένα θα τοποθετήσουμε δέκα αισθητήρες Electrode Pads στην πίσω πλευρά του κόντρα πλακέ βιδώνοντας τα. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται μια σύνδεση από το μπροστινό μέρος του διαδραστικού τοίχου στο πίσω μέρος.

Στην συνέχεια μπορούμε να εφαρμόσουμε την ηλεκτρική βαφή στον τοίχο στο σημείο όπου έχει βιδωθεί ο αισθητήρας από την πίσω πλευρά, σχεδιάζοντας έναν κύκλο στο μέγεθος του διακεκομμένου κύκλου πάνω στα εργαλεία όπου θα τοποθετηθεί αργότερα πάνω από την βαφή με αυτοκόλλητη ταπετσαρία. Η βαφή πρέπει να καλύπτει και να κρύβει τις κεφαλές των βιδών του μηχανήματος, κάνοντας μια σύνδεση μεταξύ του γραφικού (ο αισθητήρας αφής) και του μαξιλαριού ηλεκτροδίου (electrode pads) στο πίσω μέρος. Μετά από τα παραπάνω θα τοποθετηθεί η πλακέτα αφής στον τοίχο στερεώνοντας τη με βίδες και αυτοκόλλητη τομή. Θα πρέπει όμως να βεβαιωθούμε ότι όλα τα καλώδια μπορούν να φτάσουν από την πλακέτα αφής μέχρι το πιο απομακρυσμένο ηλεκτρόδιο, για αυτό τον λόγο χρησιμοποιούμε καλώδια που φτάνουν έως και τα πέντε μέτρα. Ακόμη τοποθετούμε την πλακέτα αφής σε σημείο που θα διευκολύνει τη σύνδεση στο ρεύμα, τα ηχεία και τον υπολογιστή. Με την πλακέτα αφής συνδεδεμένη στον τοίχο, μπορούμε να συνδέσουμε την ασπίδα ηλεκτροδίου στην πλακέτα.⁶²

Με τα πάντα συνδεδεμένα και ασφαλισμένα πλέον μπορούν να συνδεθούν τα μικρά ηχεία τα οποία αναλογούν με τους αισθητήρες και τα Electrode pads. Κάθε αισθητήρας θα έχει και το ανάλογο νάνο-ηχείο ακριβώς δίπλα του ώστε να βγαίνει ο κατάλληλος ήχος ανάλογα με το αντικείμενο στο οποίο θα τοποθετεί ο θεατής το ποτήρι για να ακούσει. Για να μπορέσουμε να τοποθετήσουμε αρκετά ηχεία σε μια πλακέτα αφής θα χρειαστεί η χρήση ενός input με περισσότερες θύρες για το βύσμα του κάθε ηχείου.

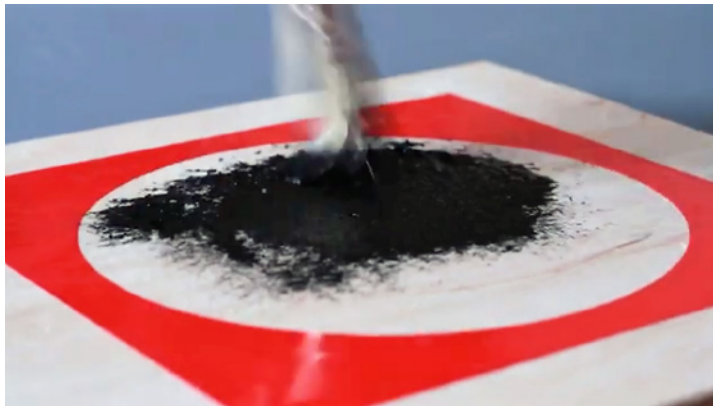
Τέλος συνδέουμε την πλακέτα αφής (Touch Board) με το λάπτοπ έχοντας μέσα τα αρχεία MP3.

θα υπάρχουν λοιπόν δύο λάπτοπ όπου το κάθε ένα ξεχωριστά θα συνδέεται με μια πλακέτα αφής όπου η κάθε πλακέτα θα συνδέει πέντε αισθητήρες με τα ηλεκτροδιακά επιθέματα τους και πέντε ηχεία που θα αντιστοιχούν στον κάθε αισθητήρα.

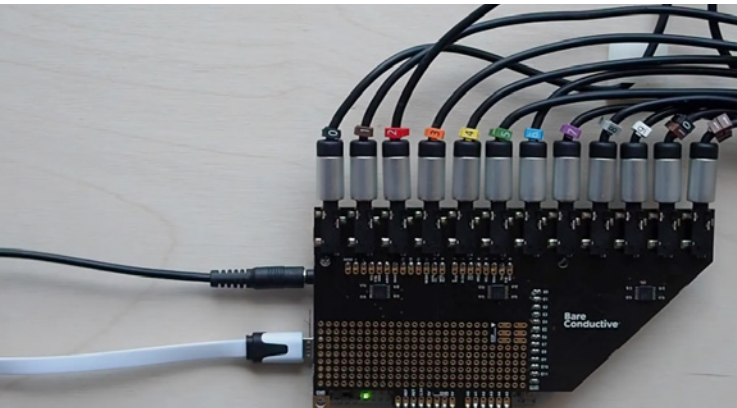
Ακόμη θα υπάρχει η χρήση του προτζέκτορα ο οποίος θα φωτίζει τα εικονίδια την ώρα που ο χρήστης θα τοποθετεί το πλαστικό ποτήρι πάνω τους.

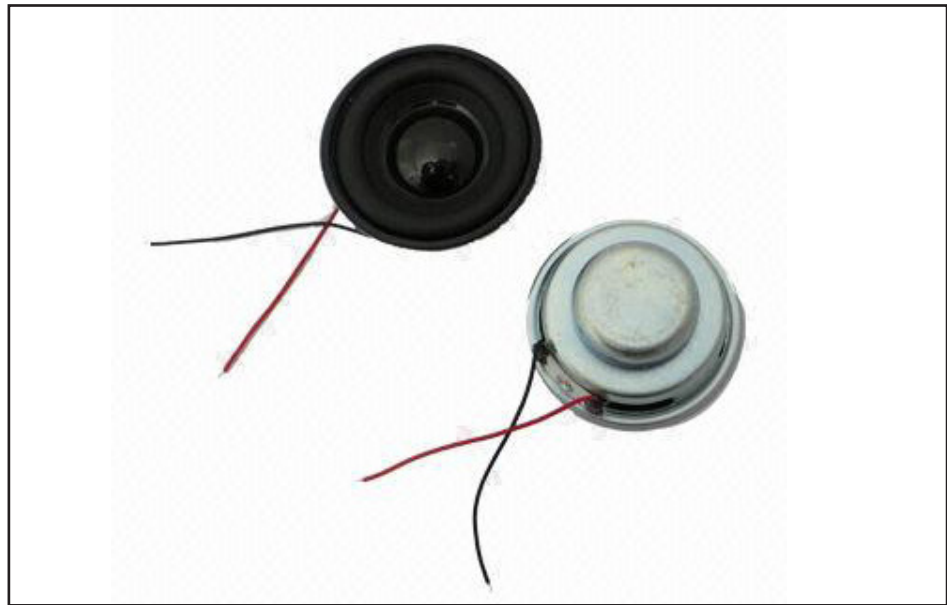
Εικόνα 46: Αισθητήρες, μαξιλαράκια ηλεκτροδίων

Εικόνα 47: Ηλεκτρική βαφή

Εικόνα 48: Πλακέτα αφής με ασπίδα ηλεκτροδίου, συνδεδεμένα όλα τα καλώδια αφής και ήχου με το λάπτοπ

Εικόνα 49: Micro ηχεία

Εικόνα 50: Input συσκευή με πολλαπλές θήρες για την χρήση πολλών ηχείων ταυτόχρονα

Εικόνα 51: Προτζέκτορας προβολής

5.3 Εφαρμογές σε Προϊόντα του Μουσειακού Καταστήματος

T-Shirts

Πάνινες τσάντες

Κούπες

Καπέλα

Μπρελόκ

Συσκευασίες προϊόντων

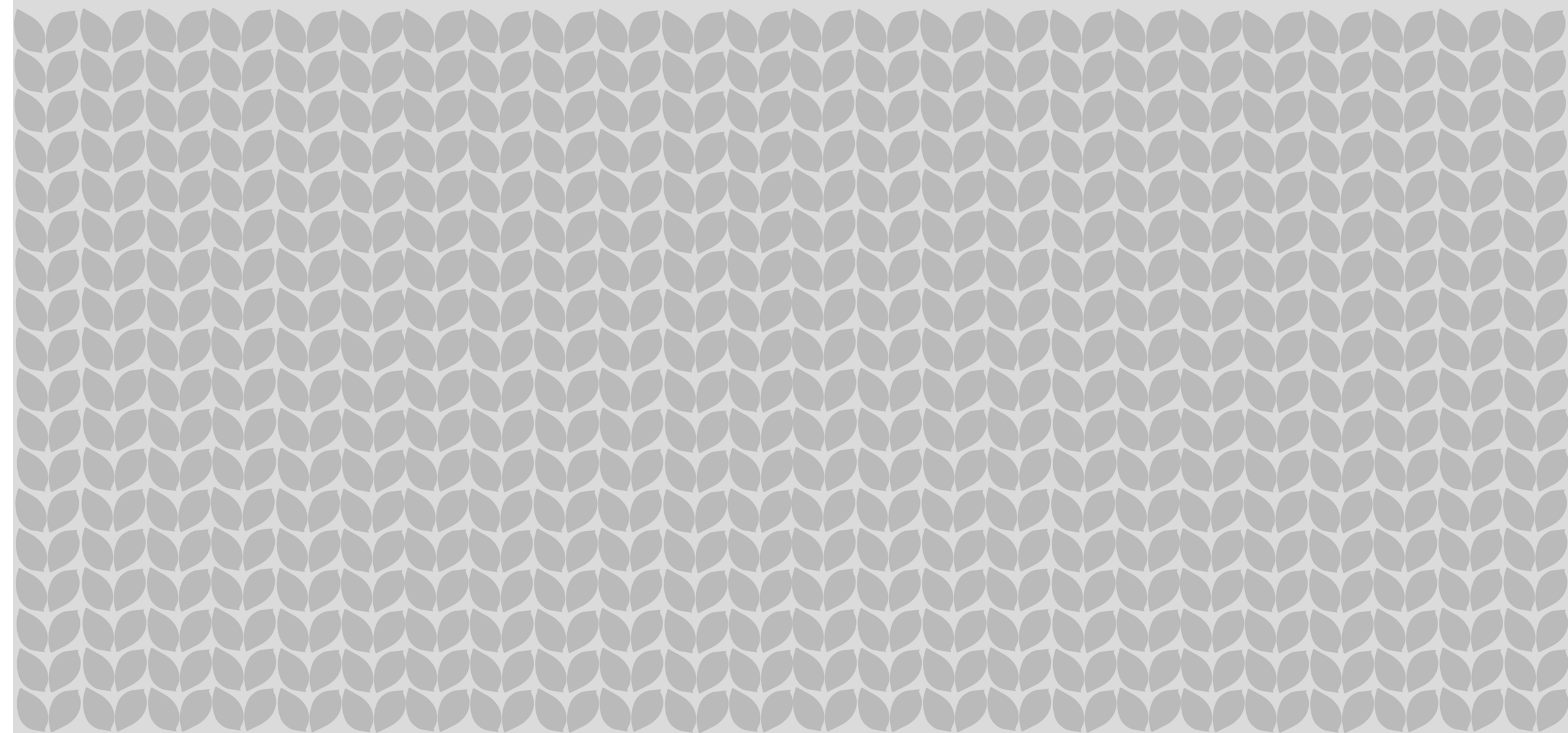
Χάρτινη σακούλα

Συσκευασία για κούπες

Συσκευασία για μπρελόκ

Τα υλικά στον χώρο του λόμπι θα είναι οικολογικά, φιλικά προς το περιβάλλον και ανακυκλώσιμα.

Επιδαπέδεις επικαλύψεις: Το δάπεδο θα είναι πλαστικό με ανοιχτό γκρι χρώμα. Θα είναι υποαλλεργικό, φιλικό προς το περιβάλλον εύκολο στο καθάρισμα, αδιάβροχο και εύκολο στην τοποθέτηση.⁶³ Η wayfinding διαδρομή θα τοποθετηθεί από πάνω ως αυτοκόλλητο πάνελ από βινύλιο. Εξαιρετικά ανθεκτικό υλικό και εύκολο στην συντήρηση και στο καθάρισμα. Δεν είναι εύφλεκτο, είναι αδιάβροχο, αντιολισθητικό, ανθεκτικό στην υγρασία, στην ολίσθηση και προσφέρει ηχομόνωση και είναι 100% ανακυκλώσιμο.⁶⁴

Επιτοιχίες επικαλύψεις: Οι τοίχοι θα επικαλυφθούν με αυτοκόλλητες ταπεσαρίες οι οποίες όπως και στο δάπεδο θα είναι από βινύλιο, εύκολες στο καθάρισμα, αδιάβροχες, ανθεκτικές στην υγρασία και φυσικά 100% ανακυκλώσιμες.

Υλικό πάγκου: Το υλικό του πάγκου της ρεσεψιόν και του πάγκου με τα σουβενίρ θα αποτελείται από Corian. Το Corian στα ελληνικά Κοριανός, είναι ένα στερεό, μη πορώδες ομοιογενές υλικό, όπου η κύρια χρήση του είναι ως επιφάνεια πάγκου αν και έχει και πολλές άλλες εφαρμογές. Αποτελείται από 75% φυσικά ορυκτά υλικά. Ο Κοριανός είναι ιδιαίτερα ελαφρύς σε σχέση με το μάρμαρο και είναι πλήρως ανακυκλώσιμο και οικολογικό υλικό.⁶⁵

Διαδραστικός τοίχος: Ο τοίχος διάδρασης αποτελείται από γυψοσανίδα πάχους 10 εκ. και καλύπτει όλη την επιφάνεια από το πάτωμα μέχρι την οροφή και τις δυο άκρες του δωματίου δεξιά και αριστερά αντίστοιχα. Ο τοίχος αυτός θα στηρίζεται σε μια σιδεροκατασκευή. Θα βρίσκεται επίσης και μια «κρυφή» πόρτα στον τοίχο αυτό για την πρόσβαση του προσωπικού του μουσείου στην πίσω πλευρά του για τις τυχόν ρυθμίσεις της τεχνολογίας που θα είναι εγκατεστημένη από πίσω.

Φωτιστικά: Τα φωτιστικά που θα υπάρχουν στον χώρο του λόμπι θα είναι λαμπτήρες LED της Philips οι οποίοι χρησιμοποιούν έως και 80% λιγότερη ενέργεια από της παραδοσιακές λάμπες πυρακτώσεως και διαρκούν έως και 15.000 ώρες.⁶⁶

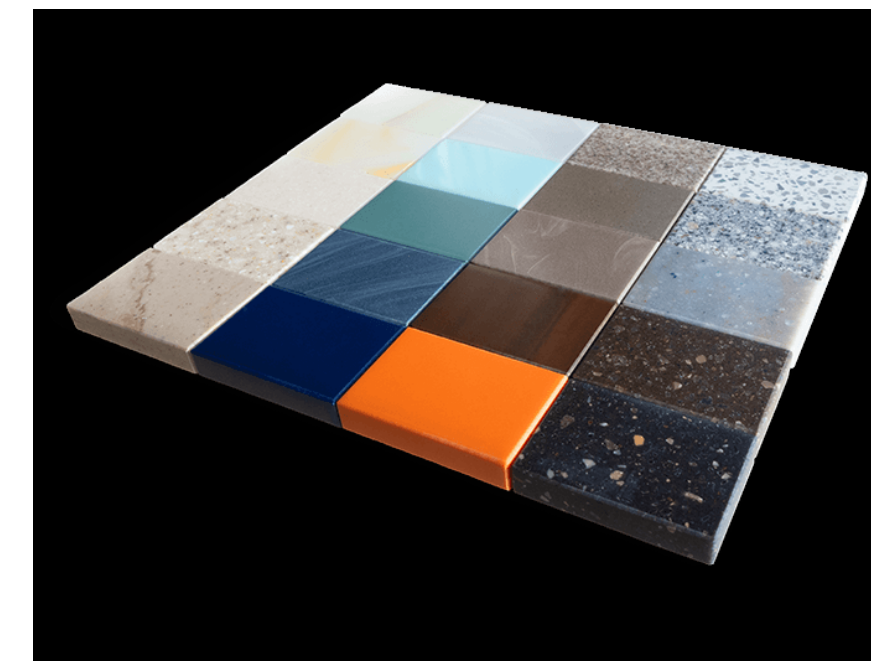
Άλλος μικροεξοπλισμός: θα υπάρχουν στρόγγυλες διακριτικές κρεμάστρες/τσιγκελάκια στους τοίχους όπου θα τοποθετούνται τα προϊόντα (μπλούζες και τσάντες) προς πώληση. Ακόμη θα υπάρχει και μια πτυσσόμενη ράμπα αναπήρων που θα ξεδιπλώνει με ευκολία και θα τοποθετείται στα πρώτα δυο σκαλοπάτια του χώρου εισόδου.

Εικόνα 52: Ρολά βινυλίου ταπεσαρίες για επιδαπέδεις και επιτοιχίες επικαλύψεις

Εικόνα 53: Ρολό βινυλίου

Εικόνα 54: Corian

Εικόνα 55: Πάγκος ρεσεψιόν από Κοριανό

Εικόνα 56: Γυψοσανίδα

Εικόνα 57: Φωτιστικό LED Philips

Εικόνα 58: Πτυσσόμενη ράμπα αναπήρων

⁶³ PlastelHome.gr. ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΔΑΠΕΔΟ ΦΥΛΛΟ. Διαθέσιμο στο: <https://www.plastelhome.gr/plastiko-dapedo-laminate/category-457/plastiko-dapedo-fillo/>

⁶⁴ SarayHome.gr. Αυτοκόλλητα Πάνελ δαπέδου από Βινύλιο. Διαθέσιμο στο: <https://www.sarayhome.gr/aetokollela-panel-thapethoe-apo-vinulio-1-t-m-moketa-motivo-ykri-810021.html>

⁶⁵ Wikipedia. Corian. Διαθέσιμο στο: <https://en.wikipedia.org/wiki/Corian>

⁶⁶ Lighting.Philips.gr. LED εξοικονόμησης ενέργειας. Διαθέσιμο στο: <https://www.lighting.philips.gr/consumer/led-lights/eco-friendly-led-light>

7.1 Συνολική Εικόνα Σχεδιασμού

Συμπερασματικά, η έρευνα και η σχεδίαση των περιβαλλοντικών γραφικών και των λειτουργιών στο λόμπι του θεματικού Μουσείου Καπνού του Δήμου Καβάλας, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, ολοκληρώθηκε. Για το σκοπό αυτό δημιουργήσαμε μια νέα οπτική γλώσσα συνεκτική, σύμφωνη με τη φιλοσοφία και τις αξίες του μουσείου και συμβατή με την υπάρχουσα μουσειακή οπτική του ταυτότητα.

Η τελική πρόταση είχε σαν σκοπό να διαμορφώσει και να ζωντανέψει τον χώρο εισόδου του κτιρίου, δίνοντας του έναν χαρακτήρα καλωσορίσματος στον χώρο της έκθεσης. Πιο συγκεκριμένα:

Να δυναμώσει το ενδιαφέρον και την αγωνία του επισκέπτη για τον εκθεσιακό χώρο.

Να εντάξει τον επισκέπτη στο κλίμα και την ατμόσφαιρα του ίδιου του μουσείου από την στιγμή που ο ίδιος θα εισέλθει στο κτίριο.

Να οδηγήσει τον επισκέπτη με εύκολο και ευχάριστο τρόπο προς τον εκθεσιακό χώρο χωρίς να χρειαστεί να έρθει σε επαφή με άλλες άσχετες υπηρεσίες μέσα στο κτίριο.

Να προτείνει μια θεματική συλλογή αναμνηστικών αντικείμενων διαφημίζοντας έτσι την οπτική ταυτότητα του μουσείου.

Να απευθύνεται, σε όλες τις ηλικιακές ομάδες ατόμων, από ενήλικες μέχρι παιδιά και σε διάφορα γκρουπ όπως τα σχολικά ή τα τουριστικά και επιπλέον, να εξυπηρετεί άτομα με κινητικά προβλήματα, κυρίως όμως να καλύπτει τις ανάγκες της ομάδας των φοιτητών.

Ο τοίχος με την σύνθεση των επτά θεματικών ενοτήτων έχει ως σκοπό να πληροφορεί τους επισκέπτες σχετικά με τη θεματολογία του μουσείου.

Από την απέναντι πλευρά της σύνθεσης με της επτά θεματικές υπάρχει ο διαδραστικός τοίχος, του οποίου η χρήση είναι να ψυχαγωγεί προσφέροντας στους επισκέπτες ενημέρωση με διαδραστικό τρόπο και τη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών.

Σε γενικές γραμμές η συνολική πρόταση του σχεδιασμού έχει ως σκοπό να προωθεί και να προβάλει μια καλλιτεχνική και σύγχρονη εικόνα του λόμπι το οποίο θα αναδεικνύει τον εκθεσιακό χώρο αλλά ακόμη και το ίδιο το κτίριο της ΕΟΚ που στεγάζει το Μουσείο Καπνού στην πόλη της Καβάλας, χωρίς φυσικά να αλλοιώνει την υπάρχουσα ταυτότητα του κτιρίου.

7.2 Προτάσεις βελτίωσης της σχεδίασης

Το λόμπι του μουσείου είναι η πρώτη συνάντηση που έχουν οι επισκέπτες με το μουσείο και η τελευταία εντύπωση που παίρνουν μαζί τους και την μοιράζονται με άλλους. Σύμφωνα με την χαρτογράφηση των λειτουργιών του μουσειακού λόμπι από τον Kristiansen, κατά την είσοδο του επισκέπτη στο μουσείο υπάρχουν οι οριακές λειτουργίες του διαχωρισμού, της σύνδεσης και της προετοιμασίας. Κατά την έξοδο από το μουσείο, οι οριακές λειτουργίες του λόμπι είναι η επίλυση, η σύνδεση και η επαναφομοίωση. Στις υπηρεσίες που συμπεριλαμβάνονται στις παραπάνω λειτουργίες υπάρχει η έκδοση των εισιτηρίων, η πώληση των αναμνηστικών, η σήμανση για την καθοδήγηση/προσανατολισμό του επισκέπτη, ακουστικές πληροφορίες για την προετοιμασία του για την είσοδό του στην έκθεση, το βεστιάριο και οι τουαλέτες.

Στο συγκεκριμένο σχεδιασμό και με δεδομένους τους περιορισμούς της υπάρχουσας κατάστασης δηλαδή, αφενός ότι το μουσείο στη σημερινή του κατάσταση συστεγάζεται με τον Εθνικό Οργανισμό Καπνού Καβάλας και διάφορες υπηρεσίες του δήμου και αφετέρου την περιορισμένη έκταση του μουσείου, στο σχεδιασμό του λόμπι δεν συμπεριλάβαμε υπηρεσίες όπως το βεστιάριο και τις τουαλέτες, οι οποίες προφανώς υπάρχουν σε άλλη περιοχή εκτός της εισόδου. Ωστόσο, προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε το λόμπι ως αίθουσα πολλαπλών χρήσεων καλύπτοντας επαρκώς όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες.

Μια υπηρεσία που επιδέχεται επίσης βελτίωσης θα μπορούσε να είναι το περιεχόμενο της αφήγησης του διαδραστικού τοίχου, αλλά και η επαυξημένη αλληλεπίδρασή του με το χρήστη. Κατά τη διάρκεια της πρώιμης φάσης του σχεδιασμού διατυπώθηκαν σενάρια τα οποία όμως απαιτούσαν πρωτότυπη και χρονοβόρα έρευνα, πέρα από τα πλαίσια των απαιτήσεων της παρούσας εργασίας, τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο μελλοντικής έρευνας η οποία θα εξετάζει το σχεδιασμό διαδραστικών εφαρμογών ως στοιχεία προετοιμασίας του επισκέπτη στον εκθεσιακό χώρο ενός μουσείου.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Η Harry Mark, FAIA, το 2019

Harry Mark, FAIA. (12 Μαρτίου 2019). What is environmental graphic design? Part 1: whats in a Name?. Rsmdesign, principle centered design. Διαθέσιμο στο: https://rsmdesign.com/news/what-is-environmental-graphic-design-part-1-the-name-is-confusing.

Calori, C. & Vanden-Eynden, D. (2015). Signage and Wayfinding Design | A Complete Guide to Creating Environmental Graphic Design Systems. New Jersey, John Wiley & Sons. Διαθέσιμο στο: http://45.114.134.178:9000/digi/MP03/B1L3-0043.pdf

Doug Stelling, AIA, John Mason. (2000). Environmental Graphic Design. Excerpt from The Architect's Handbook of Professional Practice, 13th edition. Διαθέσιμο στο: https://docplayer.net/4128844-Environmental-graphic-design.html

Η Elif Atamaz, το 2019

Elif Atamaz. (22 Dec 2019). Environmental graphic design for building information systems. Project: environmental graphics for hospital interiors. Eurasian Journal of Biosciences, Vol. 13 Issue 2, 2271-2278. (Μετάφραση από αγγλικά).

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Τυπογραφία. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%85%CF%80%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1

Ιωάννου Ξέρξης. (2017). Ορισμός της φωτογραφίας και ιστορική αναδρομή. Slide player. Διαθέσιμο στο: https://slideplayer.gr/slide/11858935/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Εικονογράφηση. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%B7%CF%83%CE%B7

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Εικονόγραμμα. El. Economy-wiki. Διαθέσιμο στο: https://el.economy-wiki.com/11034225-pictogram

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Γραμματσειρά. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B-F%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Σύμβολο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/Σύμβολο

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Λογότυπο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%BF%CE%B3%CF%8C%CF%84%CF%85%CF%80%CE%BF

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Φωτισμός. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%89%CF%84%CE%B5%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Χρώμα. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CF%8E%CE%B-C%CE%B1

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Διακόσμηση. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B7%CF%83%CE%B7

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Βικιπαίδεια. Μουσείο. Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/Μουσείο#Κατηγορίες_μουσείων (τελευταία προβολή 15/1/22).

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Λυμπέρης Κορέας. Μουσείο: εισαγωγή στην έννοια, τις λειτουργίες και τον παιδευτικό ρόλο του (PDF). Διαθέσιμος στο: https://www.academia.edu/1878680/%CE%9C%CE%B-F%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%88%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1_%CE%9B%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82_%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Andre Desvallees. (2010). Βασικέ έννοιες τις μουσειολογίας. Γαλλία. ARMAND COLIN. 44, 45. Διαθέσιμο στο: https://icom.museum/wp-content/uploads/2022/02/Key_concepts_GR.pdf.

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Knudsen, L. V., Olafson, R., Kristiansen, E., Drotner, K., Simonsen, C. E., & Laursen, D. (2012). The Museum Lobby as a Transformative Space. In E. Kristiansen (Ed.), The Transformative Museum. 445-467. DREAM. Διαθέσιμο στο: http://www.dreamconference.dk/wp-content/uploads/2012/06/TheTransformativeMuseumProceedingsScreen.pdf (Μετάφραση από αγγλικά).

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Μουσείο καπνού, Καβάλας. Tobaccomuseum. gr. Διαθέσιμο στο: https://www.tobaccomuseum.gr/kavala-poli-tou-karpou/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Δήμος Καβάλας | Καπνά. Δημωφέλεια. Διαθέσιμο στο: https://www.kavalagreece.gr/tourismos/genika/kapna/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Η ιστορία της νεώτερης Καβάλας... Ιστορία καπνού στην Καβάλα. (10 φεβ. 2015) School press. Διαθέσιμο στο: https://schoolpress.sch.gr/2epalespkav/?p=519

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Καπναποθήκες καβάλας: τα κτίρια της λήθης ή η ταυτότητα μιας πόλης; (14 Ιουνίου 2017). Blogger. com. Διαθέσιμο στο: https://www.citybranding.gr/2017/06/blog-post_14.html

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Μουσείο καπνού Δήμου Καβάλας: τσιγάρο ατελείωτο... η ιστορία του καπνού. (1 Φεβ. 2017). News-room. Yraithros.gr. Διαθέσιμο στο: https://www.yraithros.gr/mouseio-kavalas-tsigaro-ateleio-to-isto-ria-karpou/?cli_action=1642680012.187

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Hammer museum. Wikipaidia. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Hammer_Museum

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Support/ museum transformation. Hammer. Διαθέσιμο στο:https://hammer.ucla.edu/museum-transfor-mation/building-project

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Hammer projects: Yunhee Min. (Mar 28-dec 1 2019). Hammer. Διαθέσιμο στο:https://hammer.ucla.edu/exhibitions/2019/hammer-projects-yunhee-min

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Phillip Leun. (25 April 2019) Hammer Museum installation delivers vibrant, sensory experience. Daily Bruin. Διαθέσιμο στο: https://dailybruin.com/2019/04/25/hammer-museum-installation-delivers-vi-brant-sensory-experience

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Kunstgewerbemuseum Berlin. Wikipedia. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Kunstgewerbe-museum_Berlin

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Museum of Decorative Arts Staatliche Museen zu Berlin. MUSEUMSPORTAL BERLIN. Διαθέσιμο στο: https://www.museumsportal-berlin.de/en/museums/kunstgewerbemuseum/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Tom Banx. (12 Dec 2014). Museum of Applied Arts Berlin reopens with new wayfinding solution. Design week. Διαθέσιμο στο: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-berlin-reopens-with-new-wayfinding-solution/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Children’s museum of art. Wikipedia. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Children%27s_Museum_of_the_Arts

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Childrens Museum of the Arts / WORKac. (2011). Archdaily. Διαθέσιμο στο: https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Amanda Gann. (Oct. 2017). Parsons’ Design-Build Project Transforms the Entrance Hall of Children’s Museum of the Arts. Study architecture, School news. Διαθέσιμο στο: https://studyarchitecture.com/blog/school-news/parsons-design-build-project-transforms-entrance-hall-childrens-museum-arts/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Καπναποθήκη εθνικού οργανισμού καπνού. Visitkavala. Διαθέσιμο στο: https://www.visitkavala.gr/sightseeing/kapnapothiki-eok/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Wikipaidia. Corian. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Corian

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Build an interactive sound wall. Bare Conductive. Interactive wall kit, projects, Mar. 26 2021. Διαθέσιμο στο: https://www.bareconductive.com/blogs/resources/build-an-interactive-sound-wall

Η Βικιπαίδεια, το 2019

PlastelHome.gr. ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΔΑΠΕΔΟ ΦΥΛΛΟ. Διαθέσιμο στο: https://www.plastelhome.gr/plas-tiko-dapedo-laminate/category-457/plastiko-dapedo-fillo/

Η Βικιπαίδεια, το 2019

SarayHome.gr. Αυτοκόλλητα Πάνελ δαπέδου από Βινύλιο. Διαθέσιμο στο: https://www.sarayhome.gr/aetokolleta-panel-thapethoe-aro-vinulio-1-t-m-moketa-motivo-ykri-810021.html

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Wikipaidia. Corian. Διαθέσιμο στο: https://en.wikipedia.org/wiki/Corian

Η Βικιπαίδεια, το 2019

Lighting.Philips.gr. LED εξοικονόμησης ενέργειας. Διαθέσιμο στο: https://www.lighting.philips.gr/consumer/led-lights/eco-friendly-led-light

Γκρίζα βιβλιογραφία

Η Βικιπαίδεια, το 2020

Βαλλειανάτος Αλέξιος. (Μάρτιος 2020). Οπτική Επικοινωνία: τα Εικαστικά Στοιχεία της και η χρήση τους στη Διαφήμιση (πτυχιακή εργασία). Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Πάτρα.

Η Βικιπαίδεια, το 2020

Πρελορέντου Όλγα. (2018). Η σημασία της τυπογραφίας στην σύγχρονη ψηφιακή εποχή. (διπλωματική εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο: https://aropthesis.eap.gr/handle/rep0/40019

Η Βικιπαίδεια, το 2020

Γρηγοράκου Ε. (Ιούνιος 2010). Μουσεία του 21ου αιώνα και ο ρόλος του στον αστικό χώρο: η περίπτωση του Μουσείου Κατσίγρα στην Λάρισα (μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Λάρισα. 10, 18.

Η Βικιπαίδεια, το 2020

Νικολίνα Δήμητρα Τσέλικα. (Ιούλιος 2021). Η Πολιτιστική Επικοινωνιακή Πολιτική των Θεματικών Μουσείων και η Συμβολή τους στην Ανάπτυξη της Τοπικής Κοινωνίας Μελέτη Περίπτωσης: «Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων και Μουσείο Μανιταριών». Σχολή διοικητικών, οικονομικών και κοινωνικών επιστημών. Πτυχιακή εργασία. Αθήνα. Κεφάλαιο 3. 23-35. Διαθέσιμο στο:https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/761/Tseklima_15083.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Η Βικιπαίδεια, το 2020

Αλεξάτου Αφροδίτη, Βλάσταρη Ανούσιω. (2016). Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ (πτυχιακή εργασία). Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας. Σχολή Διοίκησης και οικονομίας. Τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας και Επικοινωνίας Πολιτισμικών και Τουριστικών μονάδων. ΠΥΡΓΟΣ. Διαθέσιμο στο: http://reposito-ry.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5925/%CE%97%20%CE%A3%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91%CE%A3%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%A5%20%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%9F%20%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%92%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%9F%CE%9D-%2%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%A4%CE%97%20%20%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A0%CE%A4%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3..pdf?sequence=1&isAllowed=y

Πηγές Εικόνων

- Εικόνα 1: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 2: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 3: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 4: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 5: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 6: Environmental graphic design for building information systems.
- Εικόνα 7: https://www.kavalapost.gr/politismos/242465/paremvasi-protasi-toy-ikkik-gia-ta-diatir-itea-ktiria-kai-tis-kapnapothikes-tis-kavalas/
- Εικόνα 8: https://www.ypaithros.gr/mouseio-kavalas-tsigaro-ateleioto-istoria-kapnou/?cli_ac-tion=1642680012.187
- Εικόνα 9: https://www.citybranding.gr/2017/06/blog-post_14.html
- Εικόνα 10: https://www.ypaithros.gr/mouseio-kavalas-tsigaro-ateleioto-istoria-kapnou/?cli_ac-tion=1642680012.187
- Εικόνα 11: https://www.tobaccomuseum.gr/
- Εικόνα 12: https://www.k-tipos.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%BD%CE%BF%CF%8D-%CE%B A%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B-F%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CE%B6%CE%B5/
- Εικόνα 13: https://www.visitkavala.gr/sightseeing/mouseio-kapnou-dimou-kavalas/
- Εικόνα 14: https://www.visitkavala.gr/sightseeing/mouseio-kapnou-dimou-kavalas/
- Εικόνα 15: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 16: https://icom-greece.mini.icom.museum/%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CF%80%CE%BF%C-E%B9%CE%BA%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86/
- Εικόνα 17: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 18: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 19: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 20: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 21: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 22: screenshot της σελίδας
- Εικόνα 23: https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g32655-d127420-Reviews-Ham-mer_Museum-Los_Angeles_California.html
- Εικόνα 24: https://vielmetter.com/exhibitions/hammer-projects-yunhee-min
- Εικόνα 25: https://www.milesmcenery.com/news/yunhee-min-hammer-museum
- Εικόνα 26: https://hammer.ucla.edu/exhibitions/2019/hammer-projects-yunhee-min
- Εικόνα 27: https://de.wikipedia.org/wiki/Kunstgewerbemuseum_Berlin
- Εικόνα 28: https://www.berlin.de/museum/3108866-2926344-kunstgewerbemuseum.html
- Εικόνα 29: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-ber-lin-reopens-with-new-wayfinding-solution/
- Εικόνα 30: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-ber-lin-reopens-with-new-wayfinding-solution/
- Εικόνα 31: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-ber-lin-reopens-with-new-wayfinding-solution/
- Εικόνα 32: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-ber-lin-reopens-with-new-wayfinding-solution/
- Εικόνα 33: https://www.designweek.co.uk/issues/december-2014/museum-of-applied-arts-ber-lin-reopens-with-new-wayfinding-solution/

- Εικόνα 34: https://en.wikipedia.org/wiki/Children%27s_Museum_of_the_Arts
- Εικόνα 35: https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac
- Εικόνα 36: https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac
- Εικόνα 37: https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac
- Εικόνα 38: https://www.archdaily.com/237560/childrens-museum-of-the-arts-work-ac
- Εικόνα 39: https://blogs.newschool.edu/news/2017/09/parsons-design-build-project-trans-forms-the-entrance-hall-of-childrens-museum-of-the-arts/
- Εικόνα 40: https://studyarchitecture.com/blog/school-news/parsons-design-build-project-trans-forms-entrance-hall-childrens-museum-arts/
- Εικόνα 41: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 42: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 43: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 44: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 45: ίδια επεξεργασία
- Εικόνα 46: https://www.bareconductive.com/blogs/resources/build-an-interactive-sound-wall
- Εικόνα 47: https://www.bareconductive.com/blogs/resources/build-an-interactive-sound-wall
- Εικόνα 48: https://www.bareconductive.com/blogs/resources/build-an-interactive-sound-wall
- Εικόνα 49: https://www.hjdgvdfds.tk/products.aspx?cname=micro+speaker&cid=66
- Εικόνα 50: https://www.musicstore.com/en_DK/DKK/IMG-STAGELINE-MMX-31-Microphone-Mixer-f-3-Microphones-6-3mm-jack/art-DJE0001741-000
- Εικόνα 51: https://vendra.gr/items/n5z52p/protzektoras-benq.html
- εικόνα 52: https://gr.dreamstime.com/ρολά-βινυλίου-σε-πολυκατάστημα-πυκνά-ταπετσαρίες-διαφορετικών-image206461154
- Εικόνα 53: https://www.studioyiannakou.com/el/product/waterproof-and-scrub-resistant-vi-nyl-self-adhesive-contact-silver-wallpaper/
- Εικόνα 54: https://atmosmed.com/hu/term%C3%A9kek-megold%C3%A1sok/corian
- Εικόνα 55: https://www.indiamart.com/proddetail/corian-reception-desk-22393313562.html
- Εικόνα 56: https://domikaulika.gr/product/%CE%B3%CF%85%CF%88%CE%B-F%CF%83%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%82/
- Εικόνα 57: https://www.kafkas.gr/fotistika/epangelmatikos-fotismos/fotistika-stegana/philips-fo-tistiko-grammiko-led-46w-1500mm-ip66-lefko-gkri_290166/?=14&gclid=EAlaIqobChMI8cL7_amM-QI-VZbR3Ch02TwC8EAQYBSABEGKpz_D_BwE
- Εικόνα 58: https://www.superortho.gr/rampa-2.13m-anapirikon-amaksidion-valitsa-amea

Παράρτημα

1. Το μουσείο καπνού είναι ένα θεματικό μουσείο και παράλληλα ένα μουσείο ιστορίας της πόλης της Καβάλας, αφού εκτιμάται η ιστορία της νεότερης περιόδου της πόλης όπου συνδέεται η σχέση της με την επεξεργασία και το εμπόριο του καπνού, την ανάπτυξη και την επικράτηση αυτού του οικονομικού πόρου.

Το μουσείο αυτό αναφέρεται στον καπνό, στην διαδικασία καλλιέργειάς του, στην επεξεργασία του στα καπνερροστάσια και στο εμπόριό του με το λιμάνι καθώς και στη δημιουργία και ανάπτυξη της Καβάλας από το 1840 και μετά. Στην ουσία το μουσείο διατηρεί την ταυτότητα της πόλης, διότι ο επισκέπτης έρχεται σε μια περιοχή όπου θα παρατηρήσει αρκετά κτίρια καπναποθηκών και νεοκλασικών διάσπαρτα. Εάν λοιπόν επισκεφτεί τον εκθεσιακό χώρο του μουσείου θα συνειδητοποιήσει αυτά που θα είχε δει στην πόλη, δηλαδή για πιο λόγο η Καβάλα απέκτησε την ταυτότητα της βιομηχανικής πόλης.

Μια έκθεση με τον τίτλο “Καβάλα, η χθεσινή πόλη του καπνού” που διοργανώθηκε το 1996, με εκθέματα που πρόσφεραν οι οικογένειες των εμπόρων καπνού από την Καβάλα, ήταν το έναυσμα για τη δημιουργία ενός τέτοιου μουσείου στην πόλη. Η πρωτοβουλία απέδωσε και η πρώτη έκθεση άνοιξε στις 5 Απριλίου του 2003 και στεγάστηκε στο ισόγειο του κτιρίου πρώην ΕΟΚ (Ελληνικό Οργανισμός Καπνού) στην οδό Παλαιολόγου, όπου λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

2. Το κοινό που επισκέπτεται τον εκθεσιακό χώρο είναι μικτό. Πολλά είναι τα σχολεία όπου επισκέπτονται τον χώρο του μουσείου αλλά και γκρουπ μεγαλύτερων σε ηλικία ανθρώπων είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό, με σκοπό να γνωρίσουν την Καβάλα και να αποκτήσουν από το μουσείο την πρώτη τους εικόνα σχετικά με την πόλη. Για παράδειγμα στα εκατό άτομα σίγουρα δεν είναι το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητές και ντόπιοι. Τα ποσοστά αυτά των επισκεπτών ανάλογα την ηλικία τους είναι μοιρασμένα το ίδιο. Σίγουρα με την χρήση ενός ερωτηματολογίου που θα λειτουργούσε με μια σειρά ετών θα έβγαινε ένα ακριβές συμπέρασμα. Αυτό θα μπορεί να συμβεί όταν βρεθεί η έκθεση του μουσείου στο οριστικό της σημείο. Ένα μουσείο μπορεί να καταγράψει το κοινό του αλλά αυτό που το ενδιαφέρει είναι τα εκθέματά του να “μιλάνε” σε όλο τον κόσμο και να τον βοηθάει να αντιλαμβάνεται τα εκθέματα πιο εύκολα και να έχει μια εικόνα μιας περιοχής, ενός αντικειμένου. Για αυτό τον λόγο υπάρχει ένας διαφορετικός τρόπος παρουσίασης του μουσείου, ως προς τους νέους ή τους μεγαλύτερους σε κάθε περίπτωση.

3. Αρχικά ο πρώτος στόχος είναι να μεταφερθεί το μουσείο στην κανονική του θέση στην δημοτική καπναποθήκη στη πλατεία Καπνεργάτη, όπως είναι προγραμματισμένο να γίνει στα επόμενα περίπου δυο χρόνια. Σε αυτό το διάστημα γίνονται συζητήσεις για το πώς θα στηθεί η έκθεση στον νέο χώρο. Για αυτό τον λόγο δεν μπορούμε να προγραμματίσουμε αυτό το διάστημα εκθεσιακά προγράμματα. Θα θέλαμε σίγουρα να υπάρξουν τέτοια προγράμματα, αλλά πρέπει πρώτα να σκεφτούμε το πώς θα κατευθύνουμε το κοινό σε σχέση με την γνωριμία του με τον καπνό ή στην γνωριμία του με την πόλη της Καβάλας και της ιστορία της σχετικά με τον καπνό. Αυτά είναι ερωτήματα που ήδη δουλεύονται σε εμάς για να προχωρήσουμε σε επόμενο βήμα. Η μουσειολογική μελέτη είναι έτοιμη για να μεταφερθεί το μουσείο στον νέο του χώρο και να στηθεί η έκθεση με εντελώς διαφορετική παρουσίαση από την τωρινή. Το νέο μουσείο θα είναι σύγχρονο και ψηφιακό και θα αξιοποιηθεί και ταυτόχρονα το αρχείο το οποίο είναι τμήμα της μελέτης είτε στον νέο αυτόν χώρο είτε σε άλλον, για να είναι προσβάσιμο και στους ερευνητές οι οποίοι θα θελήσουν να γράψουν την ιστορία της Καβάλας και του καπνού.

Λόγο της πανδημίας ήταν δύσκολο να συμβεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα - εκπαιδευτικές δραστηριότητες όπως συμβαίνουν ήδη στα μουσεία γενικότερα. Στους τελευταίους εικοσιτέσσερις μήνες, τους δεκαοκτώ το μουσείο καπνού ήταν κλειστό και δεν υπήρχε η δυνατότητα να τρέξουν οποιαδήποτε εκπαιδευτικά προγράμματα.

Τους τελευταίους μήνες που ξανά άρχισαν οι επισκέψεις με τα σχολεία και αυτό που πλέον δοκιμάζεται μέσα στον χώρο είναι η διαλεκτική μέθοδος παρουσίασης των εκθεμάτων. Με ερωτοαπαντήσεις προσπαθούμε να δείξουμε στα παιδιά τα αντικείμενα ούτως ώστε αυτά να τους γεμίζουν ιδέες, εικόνες και γνώση για τα ίδια τα εκθέματα. Αυτή η μέθοδος όμως δεν είναι συγκροτημένη σε σχέση με άλλες δραστηριότητες στο παρελθόν.

